

แผนการใช้ที่ดิน

ตำบลปางมะผ้า

อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน

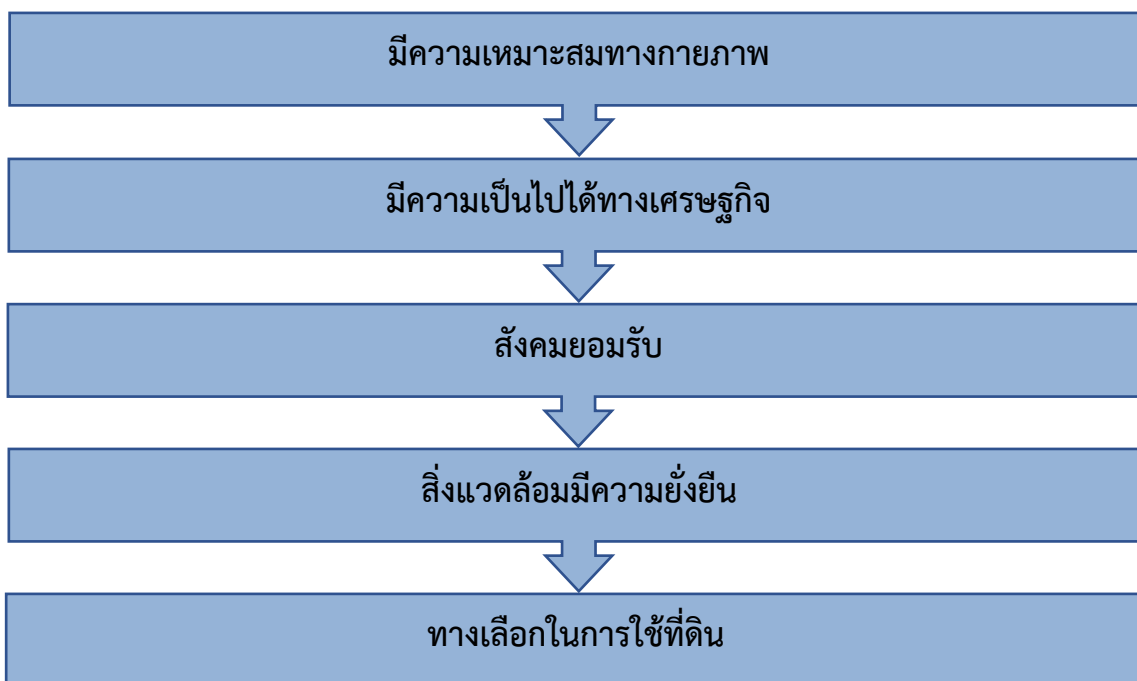

เอกสารวิชาการ
สถานีพัฒนาที่ดินแม่ฮ่องสอน
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 6

กรมพัฒนาที่ดิน
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
2564

คำนำ

“แนวทางการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลปางมะผ้า” ฉบับนี้ได้ยึดหลักการของ UNEP and FAO ที่กำหนดไว้ในเอกสารชื่อ “Negotiating a Sustainable Future for Land” ซึ่งมีขั้นตอนในการกำหนดทางเลือกในการใช้ที่ดิน ดังนี้

หลักการดังกล่าวได้นำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพของประเทศไทย ร่วมกับวิธีการต่างๆ ที่จำเป็นอีกหลายด้าน เช่น Participatory Rural Appraisal (PRA) การประเมินคุณภาพที่ดิน ฯลฯ ซึ่งได้ปรากฏอยู่ในแนวทางการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล ฉบับนี้

สถานีพัฒนาที่ดินแม่ฮ่องสอน

กันยายน

2564

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญตาราง	ข
สารบัญรูป	ค
บทที่ 1 บทนำ	1-1
1.1 หลักการและเหตุผล	1-1
1.2 วัตถุประสงค์	1-1
1.3 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน	1-1
1.4 ขั้นตอนการดำเนินงาน	1-1
1.5 นิยามศัพท์	1-2
1.6 คำสำคัญ	1-4
บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป	2-1
2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต	2-1
2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง	2-1
2.3 ประวัติและเอกลักษณ์	2-2
2.4 สภาพภูมิประเทศ	2-2
2.5 สภาพภูมิอากาศ	2-6
2.6 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน	2-9
2.7 สภาพเศรษฐกิจและสังคม	2-12
บทที่ 3 ทรัพยากรธรรมชาติ	3-1
3.1 ทรัพยากรป่าไม้	3-1
3.2 ทรัพยากรน้ำ	3-5
3.3 ทรัพยากรดิน	3-10
บทที่ 4 กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน	4-1
4.1 หลักการ	4-1
4.2 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)	4-1
4.3 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน	4-9
บทที่ 5 การประเมินคุณภาพที่ดิน	5-1
5.1 ทรัพยากรดิน	5-1
5.2 ประเภทการใช้ที่ดิน	5-1
5.3 การประเมินคุณภาพที่ดิน	5-1

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 6 แผนการใช้ที่ดิน	6-1
6.1 ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	6-1
6.2 นโยบายแห่งรัฐในการกำหนดแผนการใช้ที่ดิน	6-2
6.3 การกำหนดเขตการใช้ที่ดิน	6-4
6.4 เขตการใช้ที่ดิน	6-5
6.5 ระบบการปลูกพืชตามแผนการใช้ที่ดิน	6-11
6.6 การจัดการความเสี่ยง	6-12
บทที่ 7 การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน	7-1
7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน	7-1
7.2 การแบ่งส่วนการปกครอง	7-1
7.3 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2565	7-1
7.4 กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น	7-3
7.5 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	7-4
เอกสารอ้างอิง	อ-1
ภาคผนวก	
ภาคผนวกที่ 1 นโยบายของรัฐในการอนุญาตให้ราษฎรอยู่อาศัยและทำกินในพื้นที่ป่าไม้	ผ1-1

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ปี 2532-2562	2-7
2-2 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน	2-10
2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน ปี 2564	2-12
2-4 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตร ตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน ปี 2564	2-13
2-5 สภาพสังคมในพื้นที่ของตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน ปี 2563	2-15
2-6 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน ปี 2562	2-18
3-1 เขตป่าไม้ตามกฎหมายตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน	3-1
3-2 บ่อบาดาล ตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน	3-5
3-3 หน่วยงานที่ดิน ตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน	3-11
3-4 สมบัติที่ดิน ตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน	3-11
3-5 การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน	3-14
4-1 แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า	4-4
5-1 ขึ้นความเหมาะสมทางกายภาพของหน่วยแผนที่ดิน ตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน	5-5
6-1 นโยบายแห่งรัฐที่เกี่ยวข้องกับแผนการใช้ที่ดิน ตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน	6-2
6-2 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน	6-5
7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2565	7-5
7-2 สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน	7-8
7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณโครงการนำร่อง ตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน แผน 5 ปี (พ.ศ. 2565-2569)	7-10

สารบัญรูป

รูปที่	หน้า
2-1 ที่ตั้งและอาณาเขต ตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน	2-3
2-2 ความลาดชัน ตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน	2-4
2-3 แผนภูมิลักษณะภูมิประเทศ ตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน	2-5
2-4 เส้นชั้นน้ำฝน จังหวัดแม่ฮ่องสอน	2-8
2-5 สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดแม่ฮ่องสอน	2-8
2-6 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน	2-11
2-7 สัดส่วนครุว์เรือนเกษตร ตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน ปี 2564	2-13
2-8 รายได้-รายจ่ายของครุว์เรือนเฉลี่ย ตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน	2-19
3-1 ป่าไม้ตามกฎหมาย ตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน	3-2
3-2 การจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในเขตพื้นที่ป่าตามกฎหมาย ตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน	3-3
3-3 ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ ตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน	3-4
3-4 ที่ตั้งบ่อบาดาล ตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน	3-6
3-5 อุทกธรณีวิทยาแสดงศักยภาพน้ำบาดาลและชนิดชั้นหินให้น้ำ ตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน	3-7
3-6 แผนที่ลำน้ำสาขาต่างๆ ตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน	3-8
3-7 แผนที่โครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน	3-9
3-8 ภูมิประเทศและชุดดิน ตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน	3-12
3-9 ทรัพยากรดิน ตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน	3-13
3-10 การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน	3-15
4-1 โครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน	4-5
4-2 การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน	4-8
4-3 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน	4-10
6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน	6-10
6-2 ระบบการปลูกพืชตามแผนการใช้ที่ดิน ตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน	6-11

สารบัญรูป (ต่อ)

รูปที่	หน้า
6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน	6-10
6-2 ระบบการปลูกพืชตามแผนการใช้ที่ดิน ตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน	6-11
7-1 เขตพื้นที่ทรัพยากรธรรมชาติภายใต้เงื่อนไข (โซน C) ตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน	7-7
7-2 ลำน้ำสาขาต่างๆ	7-9

บทที่ 1

บทนำ

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 72 (1) ได้กำหนดให้มีการ “วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศไทยให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และศักยภาพของที่ดิน ตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน” ต่อมาได้มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การประกาศแผนการปฏิรูปประเทศ ลงวันที่ 6 เมษายน 2561 มีแผนการปฏิรูปด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งกำหนดให้มีการจัดทำแผนการใช้ที่ดินของชาติทั้งระบบให้สอดคล้องและเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ปรับปรุงแผนการใช้ที่ดินตำบล จำนวน 7,225 ตำบล ให้แล้วเสร็จภายในปี 2565 ตลอดจนนำแผนการใช้ที่ดินตำบลไปสู่การปฏิบัติเพื่อเป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 และประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องการประกาศแผนปฏิรูปประเทศ ดังกล่าวข้างต้น สถานีพัฒนาที่ดินแม่ฮ่องสอน จึงได้จัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน ขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์

1.2.1 เพื่อวางแผนการใช้ที่ดินในตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน ให้มีผลตอบแทนสูงสุดต่อหน่วยเนื้อที่และเกิดความยั่งยืนในระบบการผลิตทางการเกษตร

1.2.2 เพื่อให้มีการใช้ที่ดินอย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนในตำบล

1.3 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน

1.3.1 ระยะเวลา 1 ตุลาคม 2563 – 30 กันยายน 2564

1.3.2 สถานที่ ตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน

1.4 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.4.1 ทบทวนเอกสารเพื่อรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ และข้อมูลทุติยภูมิที่จะนำมาวิเคราะห์และใช้ในการกำหนดเขตการใช้ที่ดิน ดังนี้

(1) ด้านกายภาพ ได้แก่ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ภูมิอากาศ สภาพการใช้ที่ดิน ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ ภัยธรรมชาติ ฯลฯ

(2) ด้านเศรษฐกิจสังคม ได้แก่ การถือครองที่ดิน การใช้ที่ดิน พืชหลักหรือพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจในการกำหนดเขตการใช้ที่ดิน ตลาดสินค้าเกษตร รายได้รายจ่าย ประชากร โครงสร้างประชากร การศึกษา ฯลฯ

(3) นโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนการปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ ยุทธศาสตร์ภาค แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ แผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด และเทศบาลตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล

1.4.2 จัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA) เพื่อรับฟังความคิดเห็น ประเด็นปัญหา ความต้องการ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเกษตรกรในตำบล

1.4.3 ประเมินคุณภาพที่ดิน

1.4.4 สังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการจัดทำ PRA ร่วมกับสภาพการใช้ที่ดิน การถือครองที่ดินรายแปลงจากแผนที่สำมะโนที่ดิน หรือ แผนที่ภาษีที่ดินในปัจจุบัน ผลจากการประเมินคุณภาพที่ดิน และกิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดิน (ตามอำนาจหน้าที่ของกรมฯ)

1.4.5 สสำรวจข้อมูลทั้ง ภายภาพ เศรษฐกิจและสังคม ในพื้นที่ตำบลที่ดำเนินการเพิ่มเติมตามประเด็นปัญหาและความต้องการจาก PRA ให้ละเอียดยิ่งขึ้น โดยการสัมภาษณ์เกษตรกรเป็นรายบุคคล

1.4.6 กำหนด (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินตำบล

1.4.7 รับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อ (ร่าง) แผนการใช้ที่ดิน

1.4.8 ปรับปรุงแผนการใช้ที่ดิน

1.4.9 นำแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ เป้าหมายที่สำคัญ คือ

(1) การที่สภาตำบล หรือ สภาเทศบาลนำแผนการใช้ที่ดินที่มีกิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินเข้าไปบรรจุในแผน 3 ปี โดยสภาเทศบาล หรือ สภาตำบล มีมติรับรอง ซึ่งอาจมีการตั้งงบประมาณ หรือองค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการ เช่น งบซื้อเมล็ดพันธุ์พืชคลุมดิน ซึ่งปลูกโดยเกษตรกรในพื้นที่ตำบลนั้น เป็นต้น

(2) กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินตามอำนาจหน้าที่ที่ระบุไว้ในกฎหมาย (มาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. 2551) มีการปฏิบัติในเขตการใช้ที่ดินที่กำหนดในแผนการใช้ที่ดินเขตต่างๆ โดยมีงบประมาณดำเนินการในแต่ละปี

(3) กิจกรรมของส่วนราชการต่างๆ ที่จะสนับสนุนความต้องการของเกษตรกรและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว การขุดเจาะบ่อบาดาล เป็นต้น

1.5 นิยามศัพท์

1.5.1 ที่ดิน (Land)

“**ที่ดิน**” หมายความว่า พื้นที่ดินทั่วไปและให้หมายความรวมถึง ภูเขา ห้วย หนอง คลอง บึง บางลำน้ำ ทะเลสาบ เกาะ และที่ชายทะเลด้วย (มาตรา 4 ประมวลกฎหมายที่ดิน)

“**ที่ดิน**” ในทางวิชาการด้านทรัพยากรที่ดิน หมายถึง “ชีวมณฑลบนพื้นผิวโลก ประกอบด้วย ชั้นบรรยากาศ ชั้นดิน ชั้นหิน ลักษณะความลาดเทของพื้นที่ ลักษณะทางอุทกศาสตร์ พืช สัตว์ และผลที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ทั้งในอดีตและปัจจุบัน” (FAO, 1974)

“**ที่ดิน**” หมายถึง พื้นที่หนึ่งๆ ที่อยู่บนพื้นผิวของโลก ประกอบด้วยลักษณะที่สำคัญ คือ สภาพแวดล้อมทั้งทางกายภาพและชีวภาพซึ่งมีอิทธิพลต่อการใช้ประโยชน์ที่ดิน ดังนั้นที่ดินจึงไม่ได้หมายถึงดินเพียงอย่างเดียว แต่จะหมายรวมถึงลักษณะภูมิสัณฐาน (landforms) ภูมิอากาศ (climate) อุทกวิทยา (hydrology) พืชพรรณ (vegetation) และสัตว์ (fauna) ซึ่งการปรับปรุงที่ดิน (land improvement) ได้แก่ การทำขั้นบันไดและการระบายน้ำ เป็นต้น (FAO, 1993)

1.5.2 ดิน (Soil)

“ดิน” หมายความรวมถึง หิน กรวด ทราย แร่ธาตุ น้ำ และอินทรีย์วัตถุต่างๆ ที่เจือปนกับเนื้อดินด้วย (มาตรา 4 พระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. 2551)

“ดิน” ในทางวิชาการด้านทรัพยากรที่ดิน หมายถึง เทหวัตถุธรรมชาติ ซึ่งเกิดขึ้นบนพื้นผิวโลกเป็นวัตถุที่คำนวณการเจริญเติบโต และการทรงตัวของต้นไม้ ประกอบด้วย แร่ธาตุ และอินทรีย์วัตถุต่างๆ มีลักษณะชั้นแตกต่างกัน แต่ละชั้นที่อยู่ต่อเนื่องกันจะมีแนวสัมพันธ์ซึ่งกันและกันตามขบวนการกำเนิดดินที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการกระทำร่วมกันของภูมิอากาศ พืชพรรณ วัตถุต้นกำเนิดดิน ระยะเวลา และความต่างระดับของพื้นที่ในบริเวณนั้น (FAO 1974: 39-40)

“ดิน” อินทรีย์วัตถุและอนินทรีย์วัตถุที่ไม่จับตัวแข็งเป็นหินซึ่งปกคลุมพื้นผิวโลก เป็นผลมาจากปัจจัยด้านการกำเนิดและสภาพแวดล้อม ได้แก่ ภูมิอากาศ สิ่งมีชีวิต (พืชและสัตว์) สภาพภูมิประเทศ วัตถุต้นกำเนิดและระยะเวลา ความเหมาะสมต่อการผลิตพืชของดินแตกต่างกัน เนื่องมาจากลักษณะและสมบัติทางกายภาพ เคมีชีวภาพ และสัณฐานวิทยา (คณะกรรมการจัดทำพหุกรมปฐพีวิทยา, 2551: 128)

1.5.3 การใช้ที่ดิน

“การใช้ที่ดิน” หมายถึง การจัดการที่ดินตามที่มนุษย์ต้องการ ซึ่งรวมทั้งการใช้ที่ดินในชนบท เขตชานเมือง และเขตอุตสาหกรรม เป็นต้น (FAO, 1993)

“การใช้ที่ดิน” หมายถึง ผลของความพยายามของมนุษย์ ในการดำเนินการเปลี่ยนแปลงลักษณะทางกายภาพพื้นที่ของทรัพยากรที่มีอยู่ เพื่อสนองความต้องการของตนเอง (Vink, 1975)

1.5.4 การวางแผนการใช้ที่ดิน

“การวางนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน” หมายความว่า การวางนโยบายและแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับสภาพของดิน และสอดคล้องกับประเภทของที่ดินที่ได้จำแนกไว้

“การวางแผนการใช้ที่ดิน” หมายถึง กระบวนการของการเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาการใช้ประโยชน์จากทรัพยากร เป็นการกำหนดทิศทางของการลงทุน แนวทางการพัฒนาเทคโนโลยี เป็นการเปลี่ยนแปลงของหน่วยงานต่างๆ ให้ดำเนินการอยู่ในภาพรวมเดียวกัน และเป็นการเพิ่มศักยภาพทั้งในปัจจุบันและในอนาคตเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ (NRC, 1975 และ ADB, 2012)

1.5.5 “เศรษฐกิจที่ดิน” หมายความว่า ภาวะความสัมพันธ์ระหว่างประชากรกับที่ดินทางด้านเศรษฐกิจ

1.5.6 “เกษตรกรรม” หมายความว่า การทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์ เลี้ยงสัตว์น้ำ และกิจกรรมอื่นตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์กำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

1.5.7 “การชะล้างพังทลายของดิน” หมายความว่า ปรากฏการณ์ซึ่งที่ดินถูกชะล้างกัดเซาะพังทลายด้วยพลังงานที่เกิดจากน้ำ ลม หรือโดยเหตุอื่นใดให้เกิดการเสื่อมโทรม สูญเสียเนื้อดิน หรือความอุดมสมบูรณ์ของดิน

1.5.8 “การอนุรักษ์ดินและน้ำ” หมายความว่า การกระทำใดๆ ที่มุ่งให้เกิดการระวังป้องกัน รักษาดินและที่ดิน ไม่ให้เกิดความเสื่อมโทรม สูญเสีย รวมถึงการรักษา ปรับปรุง ความอุดมสมบูรณ์ของ ดิน และการรักษาน้ำในดินหรือบนผิวดินให้คงอยู่เพื่อรักษาคุณธรรมชาติให้เหมาะสมในการใช้ประโยชน์ ที่ดินในการเกษตรกรรม

1.6 คำสำคัญ

“ดินดี น้ำสมบูรณ์”

บทที่ 2

ข้อมูลทั่วไป

บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป

2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

องค์การบริหารส่วนตำบลปางมะผ้า ตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 เมื่อวันที่ 23 เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2540 อยู่ในเขตการปกครองของตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของที่ว่าการอำเภอปางมะผ้า ระยะห่างจากอำเภอประมาณ 18 กิโลเมตร มีอาณาเขตดังนี้

ทิศเหนือ	ติดกับ สาธารณรัฐสังคมนิยมแห่งสหภาพเมียนมาร์
ทิศใต้	ติดกับ ตำบลสบป่อง อำเภอปางมะผ้า
ทิศตะวันออก	ติดกับ ตำบลถ้ำลอด ตำบลสบป่อง อำเภอปางมะผ้า
ทิศตะวันตก	ติดกับ ตำบลนาปู่ป้อม อำเภอปางมะผ้า

การคมนาคมขนส่ง มีถนนติดต่อกับอำเภอจำนวน 2 เส้นทาง

- เส้นทางที่ 1 เป็นเส้นทางหลักที่ประชาชนนิยมใช้เดินทางและค้าขาย คือทางหลวงแผ่นดินจากบ้านปางคาม – บ้านแม่ละนา – อำเภอปางมะผ้า ระยะทางรวม 40 กิโลเมตร เป็นลูกรัง 25 กิโลเมตร ลาดยาง 15 กิโลเมตร

- เส้นทางที่ 2 จากหมู่บ้านแม่ละนา – ตำบลถ้ำลอด – อำเภอปางมะผ้า ระยะทาง 18 กิโลเมตร เป็นลูกรัง 4 กิโลเมตร ทางคอนกรีตเสริมไม้ไผ่ 14 กิโลเมตร (องค์การบริหารส่วนตำบลปางมะผ้า, 2563)

2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง

ตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน แบ่งส่วนการปกครองออกเป็น 11 หมู่บ้าน และ 3 หมู่บ้านบริวาร ดังนี้

หมู่ที่ 1 บ้านแม่ละนา	หมู่ที่ 7 บ้านไม้ลัน
หมู่ที่ 2 บ้านปางคาม มีบ้านน้ำจางเป็นหมู่บ้านบริวาร	หมู่ที่ 8 บ้านห้วยเฮี้ยะ
หมู่ที่ 3 บ้านไม้สูง มีบ้านปางคามน้อยเป็นหมู่บ้านบริวาร	หมู่ที่ 9 บ้านลูกข้าวหลาม
หมู่ที่ 4 บ้านจำโป	หมู่ที่ 10 บ้านผาเผือก
หมู่ที่ 5 บ้านยาป่าแหน มีบ้านผาเจริญเป็นหมู่บ้านบริวาร	หมู่ที่ 11 บ้านป่อไคร้
หมู่ที่ 6 บ้านผาแดง	

ตำบลปางมะผ้ามีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 4,514 คน เป็นชาย 2,318 คน หญิง 2,196 คน นับถือศาสนาพุทธ รองลงมานับถือผี (อำเภอปางมะผ้า, 2563)

2.3 ประวัติและเอกลักษณ์

อำเภอปางมะผ้าเป็นแหล่งอารยธรรมเก่าแก่มาตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์ ดังปรากฏร่องรอยการอยู่อาศัยของมนุษย์ในถ้ำต่างๆ ในพื้นที่อำเภอปางมะผ้ากว่า 70 ถ้ำ ค้นพบโลงศพ โบราณที่เรียกว่า “โลงผีแมน” จำนวนหลายร้อยโลง ตลอดจนข้าวของเครื่องใช้ เช่น หม้อดินเผา ลายเชือกทาบ เครื่องมือ ขวานหิน เครื่องประดับที่ทำด้วยสัมฤทธิ์ และลูกปัดต่างๆ เป็นต้น ในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 กองทหารญี่ปุ่นได้ตัดถนนจากเมืองปายไปยังจังหวัดแม่ฮ่องสอนเพื่อเข้าสู่ประเทศเมียนมา ต่อมาพ่อค้าประชาชนได้ใช้เส้นทางนี้ในการติดต่อไปมาโดยมีจุดพักค้างแรมบริเวณที่ห้วยแม่อุ้มอง ไหลลงน้ำลำเรียกว่า “สบป่อง” และบริเวณที่พักค้างแรมเรียกว่า “ปางมะผ้า” เป็นภาษาของชาวไทยใหญ่ เพราะจุดที่พักแรมนี้ สามารถหามะนาวมาปรุงอาหารได้ “ปาง” แปลว่าที่พักแรม “มะผ้า” หรือ “หมากผ้า” แปลว่ามะนาว “ปางมะผ้า” จึงหมายถึงบริเวณที่พักแรมที่มีต้นมะนาวอยู่เป็นจำนวนมาก ในรัศมี 20 กิโลเมตร รอบบ้านสบป่องหรือปางมะผ้า เป็นภูเขาสูงชันสลับซับซ้อนมี ชาวไต (ไทใหญ่) มุเซอร์ ลีซอ ตั้งบ้านเรือนอยู่เป็นหย่อมๆ และแทบจะตัดขาดจากโลกภายนอกโดยสิ้นเชิง จนปี พ.ศ. 2520 ทางราชการได้ตัดถนนให้ดีขึ้น บรรดาชาวพื้นราบ ชาวเขา จากต่างอำเภอ/จังหวัดและชนกลุ่มน้อย ผู้หลบหนีเข้าเมืองจากประเทศเมียนมาได้อพยพเข้ามาตั้งรกรากทำมาหากินมากขึ้นตามลำดับ เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทยจึงได้แบ่งแยกเขตการปกครองตั้งกิ่งอำเภอปางมะผ้า แยกการปกครองจากอำเภอแม่ฮ่องสอน เมื่อ พ.ศ. 2530 และได้ยกฐานะเป็นอำเภอปางมะผ้า เมื่อวันที่ 5 ธันวาคม พ.ศ. 2539

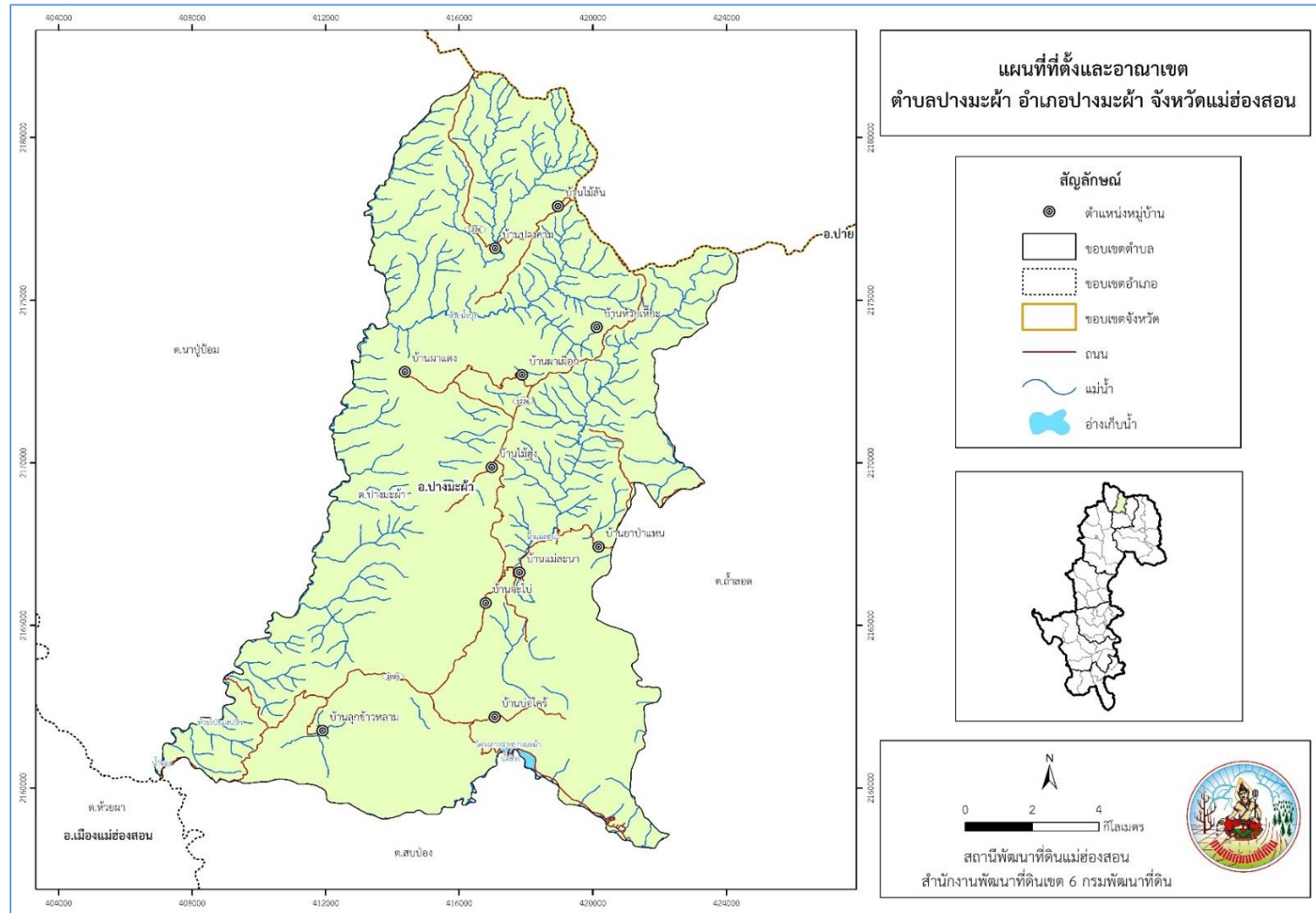
ตำบลปางมะผ้า เป็นตำบลในเขตการปกครองของอำเภอปางมะผ้าประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวไทยภูเขา ประกอบด้วย ชนเผ่ามูเซอร์ ไทยใหญ่ ปะโอ และคนพื้นเมือง นับถือศาสนาพุทธ รองลงมา นับถือผี และมีประเพณีสำคัญของชุมชนในตำบลปางมะผ้า ได้แก่ ประเพณีต่างขอมต่อ (ถวายข้าว มธูปายาส) ประเพณีปอยส่างลอง (งานบรรพชาสามเณร) ประเพณีกินวอ (ทำบุญปีใหม่ชาวมูเซอร์) ประเพณีฉลองปีใหม่ (เขาะจาเลอ) (จังหวัดแม่ฮ่องสอน, ป.ป.ป.)

2.4 สภาพภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นป่าและภูเขาสูงชันสลับซับซ้อน มีความลาดชันมากกว่า 50 เปอร์เซ็นต์ คิดเป็นร้อยละ 39.26 รองลงมาเป็นความลาดชัน 35-50 เปอร์เซ็นต์ คิดเป็นร้อยละ 32.17 ความลาดชัน 20-35 เปอร์เซ็นต์ คิดเป็นร้อยละ 21.36 และ พื้นที่ความลาดชัน 2-20 เปอร์เซ็นต์ คิดเป็นร้อยละ 7.2 ตามลำดับ ความสูงจากระดับทะเลปานกลาง 550-1,400 เมตร พื้นที่ด้านตะวันตกของตำบลปางมะผ้าเป็นเทือกเขาสูงและเป็นแหล่งต้นน้ำของลำน้ำห้วยโป่งแสนปิกที่เป็นแนวเขตด้านตะวันตกของตำบล บริเวณตอนเหนือมีลำน้ำป่งที่มีต้นน้ำจากเทือกเขาด้านตะวันออกแล้วไหลรวมสู่ลำน้ำห้วยโป่งแสนปิกด้านตะวันตกของพื้นที่ มีลำน้ำแม่ละนาที่มีต้นน้ำมาจากเทือกเขาทางตะวันออกเฉียงเหนือไหลลงสู่พื้นที่ด้านตะวันออกเฉียงใต้ของพื้นที่ที่เป็นพื้นที่ราบเพียงเล็กน้อยของตำบล (รูปที่ 2-1 รูปที่ 2-2 และรูปที่ 2-3)

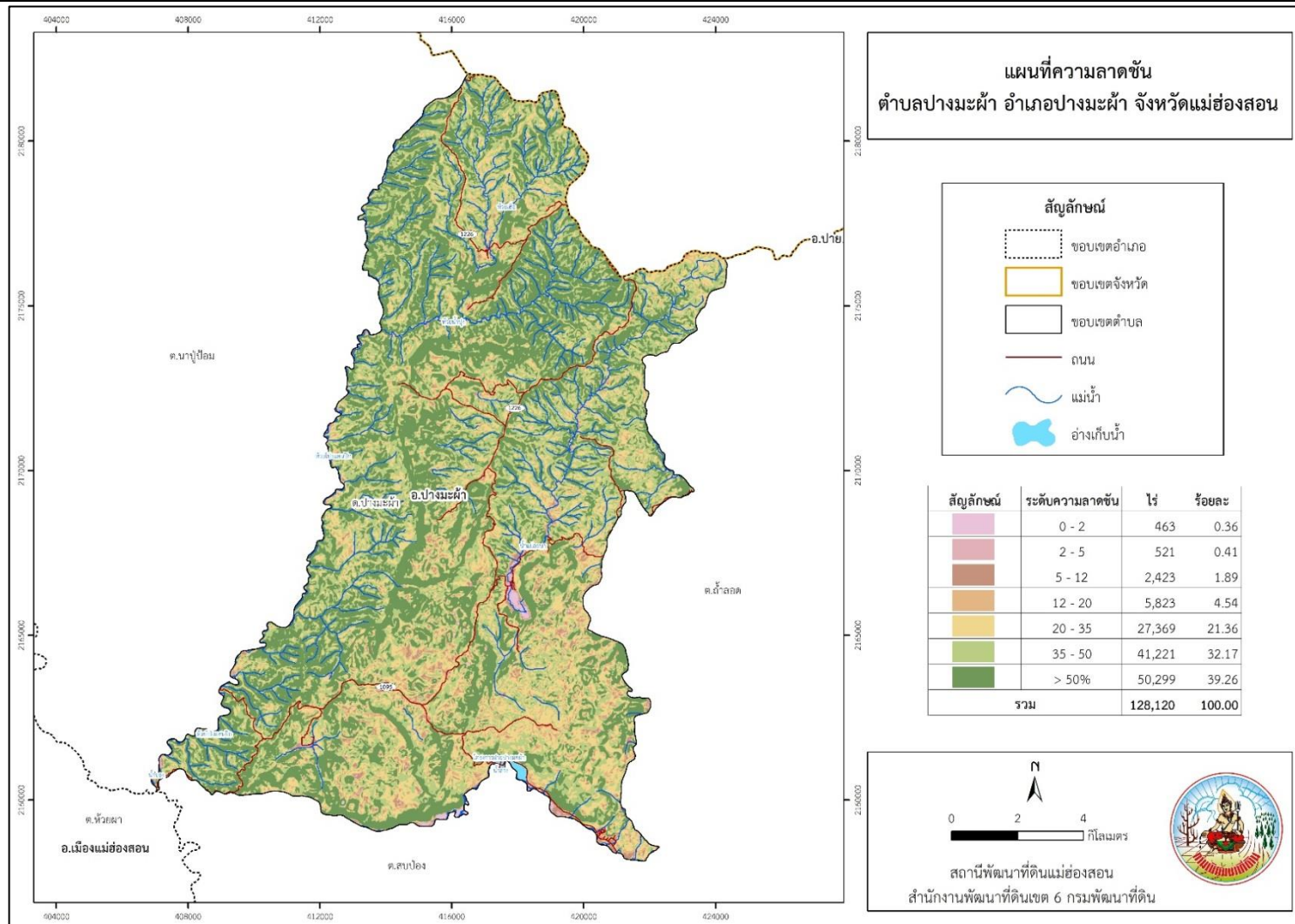
แผนการใช้ที่ดินตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน

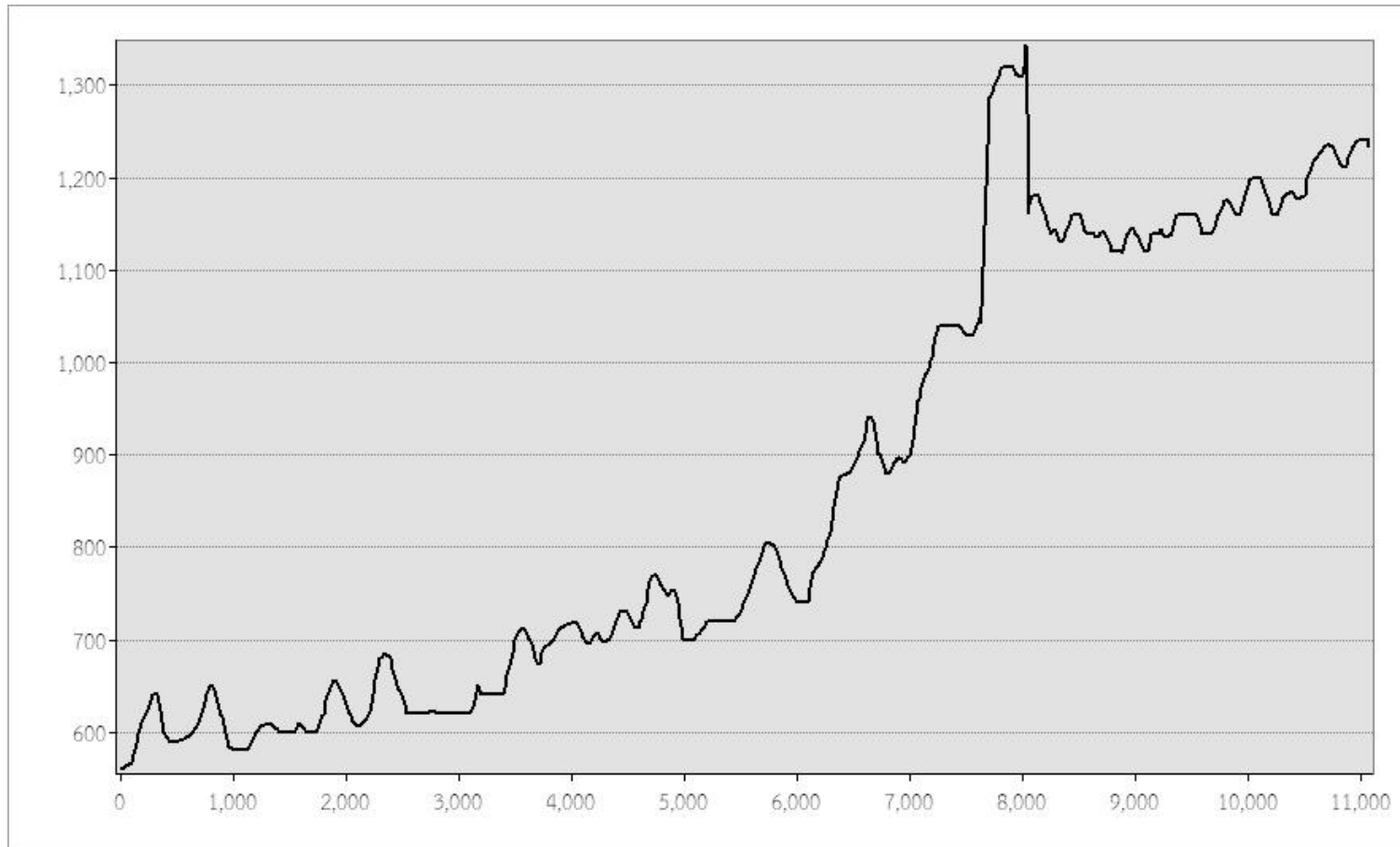
รูปที่ 2-1 ที่ตั้งและอาณาเขต ตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน

แผนการใช้ที่ดินตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน

รูปที่ 2-2 ความลาดชัน ตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน

รูปที่ 2-3 แผนภูมิลักษณะภูมิประเทศ ตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน

2.5 สภาพภูมิอากาศ

สภาพภูมิอากาศจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีรายละเอียดดังนี้

2.5.1 สภาพอากาศทั่วไป

สภาพอากาศทั่วไป ลักษณะอากาศของจังหวัดแม่ฮ่องสอน ขึ้นอยู่กับอิทธิพลของมรสุมที่พัดประจำฤดูกาล 2 ชนิด คือ มรสุมตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งจะพัดพามวลอากาศเย็นและแห้งจากประเทศจีนปกคลุมประเทศไทยในช่วงฤดูหนาว ทำให้จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีอากาศหนาวเย็นและแห้งแล้งทั่วไปกับมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ซึ่งพัดพามวลอากาศชื้นจากทะเลและมหาสมุทรปกคลุมประเทศไทยในช่วงฤดูฝน ทำให้จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีฝนตกทั่วไป

2.5.2 ฤดูกาล

ฤดูกาลของจังหวัดแม่ฮ่องสอน พิจารณาตามลักษณะลมฟ้าอากาศของประเทศไทยสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ฤดู ดังนี้

ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนกุมภาพันธ์ถึงกลางเดือนพฤษภาคม มีอากาศร้อนอบอ้าวทั่วไป โดยเฉพาะในเดือนเมษายนเป็นเดือนที่มีอากาศร้อนอบอ้าวมากที่สุดในรอบปี

ฤดูฝน เริ่มประมาณกลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม ซึ่งเป็นระยะที่ลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดเข้าสู่ประเทศไทย อากาศจะเริ่มชุ่มชื้นและมีฝนตกชุกตั้งแต่ประมาณกลางเดือนพฤษภาคมเป็นต้นไป เดือนที่มีฝนตกมากที่สุดคือเดือนสิงหาคม

ฤดูหนาว เริ่มประมาณกลางเดือนตุลาคมถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งเป็นช่วงที่ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือพัดปกคลุมประเทศไทย อากาศโดยทั่วไปจะหนาวเย็นและแห้ง เดือนที่มีอากาศหนาวที่สุดคือเดือนมกราคม

2.5.3 อุณหภูมิ

เนื่องจากจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขาเกือบทั้งสิ้น มีที่ราบเพียงเล็กน้อยและมีบางส่วนเป็นป่าทึบแต่ไม่หนาแน่นนัก จึงทำให้มีอากาศร้อนอบอ้าวในฤดูร้อน อุณหภูมิเฉลี่ยทั้งปี 25.9 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 33.2 องศาเซลเซียส โดยมีอากาศร้อนที่สุดในเดือนเมษายน ส่วนฤดูหนาวมีอากาศหนาวเย็น อุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 20.4 องศาเซลเซียส โดยมีอากาศหนาวที่สุดในเดือนมกราคมและกุมภาพันธ์

2.5.4 ฝน

จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีฝนทั้งจังหวัดเฉลี่ยตลอดปีประมาณ 1,310.6 มิลลิเมตร และมีวันฝนตกประมาณ 140 วัน พื้นที่บริเวณอำเภอเมือง อำเภอปางมะผ้า และอำเภอปาย มีฝนเฉลี่ยสูงสุดของจังหวัดประมาณ 1,400 -1,450 มิลลิเมตร ส่วนพื้นที่บริเวณอำเภอขุนยวม อำเภอแม่ลาน้อย อำเภอแม่สะเรียง และอำเภอสบเมย มีฝนต่ำสุด เฉลี่ยประมาณ 1,100 - 1,200 มิลลิเมตร เดือนที่มีฝนตกเฉลี่ยสูงสุดของจังหวัดนี้คือ เดือนสิงหาคม มีปริมาณฝนเฉลี่ยประมาณ 250.1 มิลลิเมตร และมีวันฝนตกประมาณ 25 วัน (กรมอุตุนิยมวิทยา, 2562)

2.5.5 สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร

จากข้อมูลสถิติภูมิอากาศในคาบ 30 ปี (ปี 2532-2561) ณ สถานีตรวจอากาศแม่ฮ่องสอนได้นำมาวิเคราะห์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ซึ่งเป็นการวิเคราะห์หาช่วงฤดูการเพาะปลูกพืช ตลอดจนช่วงระยะเวลาที่พืชเสี่ยงต่อการขาดน้ำ ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ คือ ปริมาณน้ำฝน และศักยภาพการคายระเหยน้ำอ้างอิง (ET_o) ซึ่งคำนวณด้วยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0 โดยใช้สมการ Penman-Monteith สามารถสรุปสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตรในเขตอาศัยน้ำฝนได้ดังนี้

ช่วงที่เหมาะสมต่อการปลูกพืช เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช เป็นช่วงที่ดินมีความชุ่มชื้นพอเหมาะต่อการเพาะปลูกพืช ซึ่งช่วงนี้จะเริ่มตั้งแต่กลางเดือนเมษายนถึงปลายเดือนพฤศจิกายน

ช่วงที่มีน้ำมากเกินพอ เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่าการระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งช่วงนี้จะเริ่มตั้งแต่ปลายเดือนเมษายนถึงต้นเดือนพฤศจิกายน และช่วงนี้อาจเกิดภาวะน้ำท่วมทำให้พืชเสียหายได้ในช่วงเดือนกรกฎาคมถึงเดือนตุลาคม

ช่วงขาดน้ำ เป็นช่วงฤดูแล้งที่ค่าปริมาณน้ำฝนน้อยกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งพืชอาจเสียหายจากการขาดแคลนน้ำได้ จะเริ่มตั้งแต่ปลายเดือนพฤศจิกายน ถึงปลายเดือนเมษายน (ตารางที่ 2-1 และรูปที่ 2-4 ถึง รูปที่ 2-5)

ตารางที่ 2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ปี 2532-2562

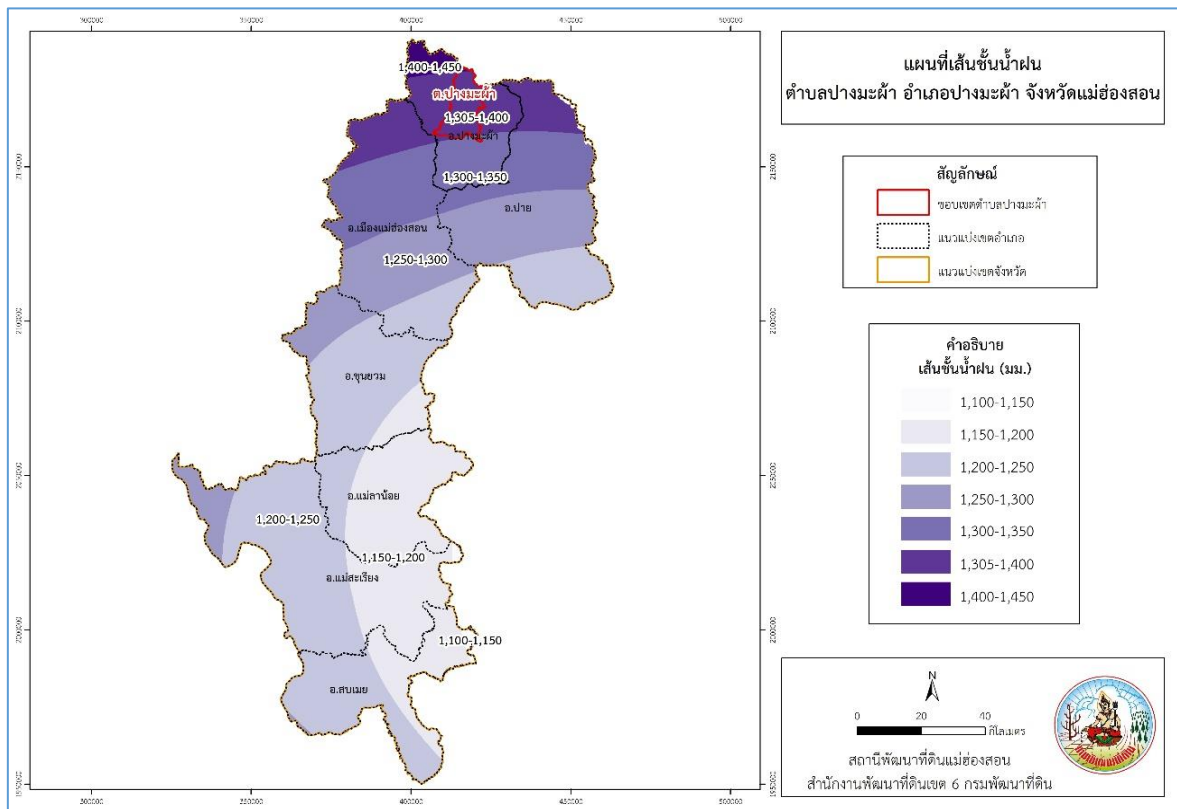
เดือน	อุณหภูมิ (°ซ)			ความชื้นสัมพัทธ์ (เปอร์เซ็นต์)	ปริมาณน้ำฝน (มม.)	จำนวนวันที่ ฝนตก (วัน)	การระเหยและ การคายน้ำ อ้างอิง (มม.)	ปริมาณฝนใช้การ (มม.)
	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย					
ม.ค.	14.4	29.9	20.8	76.0	11.3	1.5	47.1	11.1
ก.พ.	14.7	33.3	22.7	66.0	7.2	1.1	50.7	7.1
มี.ค.	18.1	36.8	26.7	57.0	22.3	2.5	69.1	21.5
เม.ย.	22.8	38.9	30.3	56.0	56.4	5.9	84.0	51.3
พ.ค.	23.8	36.1	29.1	71.0	180.0	17.2	81.8	128.2
มิ.ย.	23.9	33.5	27.9	80.0	183.8	21.9	74.1	129.7
ก.ค.	23.6	32.3	27.1	83.0	229.3	24.7	72.5	145.2
ส.ค.	23.4	32.1	27.0	84.0	250.1	25.4	69.8	150.0
ก.ย.	23.3	32.9	27.1	83.0	201.5	20.1	64.5	136.5
ต.ค.	21.4	32.7	26.5	82.0	117.7	13.1	60.8	95.5
พ.ย.	19.3	30.9	24.2	80.0	39.3	4.9	50.7	36.8
ธ.ค.	16.1	28.9	21.3	79.0	11.7	1.8	47.1	11.5
เฉลี่ย	20.4	33.2	25.9	74.8	-	-	-	-
รวม	-	-	-	-	1,310.6	140.1	772.2	924.4

หมายเหตุ: * จากการคำนวณโดยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0

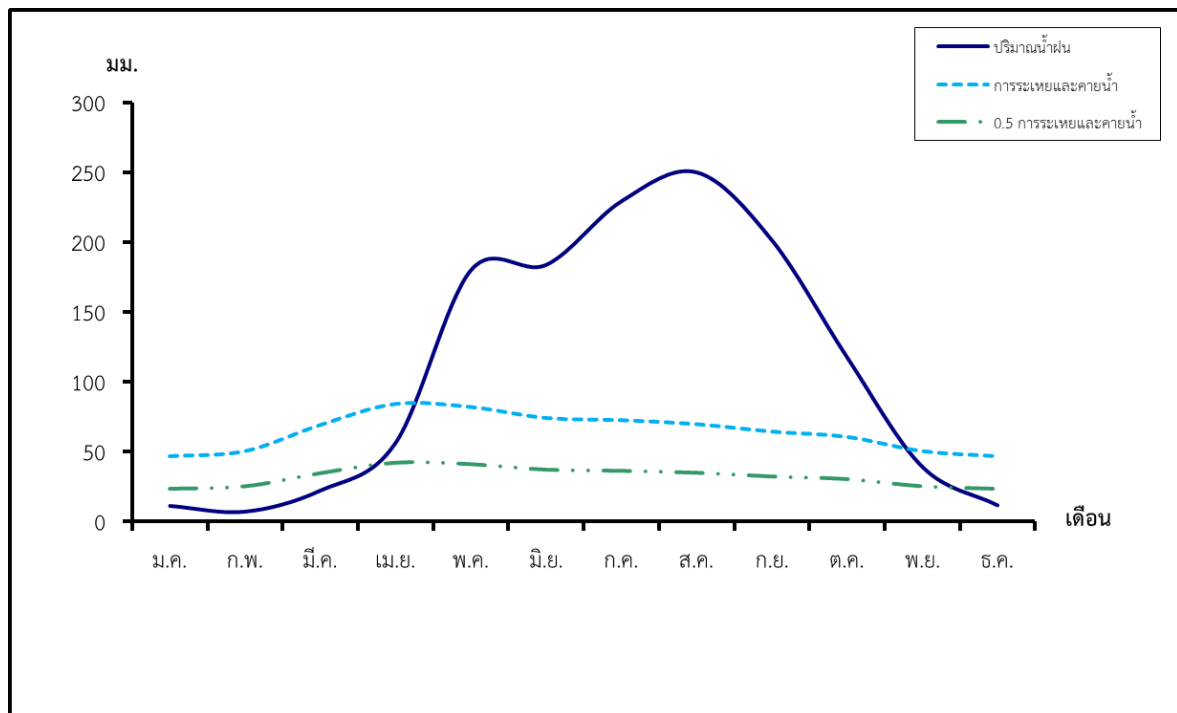
ที่มา: กรมอุตุนิยมวิทยา (2562)

แผนการใช้ที่ดินตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน

รูปที่ 2-4 เส้นชั้นน้ำฝน จังหวัดแม่ฮ่องสอน

รูปที่ 2-5 สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดแม่ฮ่องสอน

2.6 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

สภาพการใช้ที่ดินตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งสำรวจโดยกลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน (2563) ฐานข้อมูลแผนที่มาตราส่วน 1: 25,000 ประกอบด้วยประเภทการใช้ที่ดินต่างๆ ดังนี้

- 1) พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 1,715 ไร่ หรือร้อยละ 1.34 ของพื้นที่ตำบล
- 2) พื้นที่เกษตรกรรม มีเนื้อที่ 33,065 ไร่ หรือร้อยละ 25.80 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย การใช้ประโยชน์ที่ดินด้านเกษตรกรรมต่างๆ ดังต่อไปนี้
 - 2.1) พื้นที่นา มีเนื้อที่ 1,241 ไร่ หรือร้อยละ 0.97 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ นาร้าง นาข้าว นาข้าว+พืชผัก
 - 2.2) พืชไร่ มีเนื้อที่ 378 ไร่ หรือร้อยละ 0.30 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ไร่ร้าง ข้าวโพด ข้าวโพด/ข้าวไร่
 - 2.3) ไม้ยืนต้น มีเนื้อที่ 72 ไร่ หรือร้อยละ 0.06 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ยางพารา สัก
 - 2.4) ไม้ผล มีเนื้อที่ 266 ไร่ หรือร้อยละ 0.21 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ส้ม มะม่วง กล้วย
 - 2.5) ไร่มวนเวียน มีเนื้อที่ 31,108 ไร่ หรือร้อยละ 24.28 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ไร่มวนเวียน ร้าง พืชไร่ผสม(ไร่มวนเวียน) ข้าวโพด(ไร่มวนเวียน) ข้าวโพด(ไร่มวนเวียน)/ถั่วดำ ถั่วแดง(ไร่มวนเวียน) ข้าวโพด(ไร่มวนเวียน)/ข้าวไร่(ไร่มวนเวียน) ถั่วดำ ถั่วแดง(ไร่มวนเวียน) ข้าวไร่(ไร่มวนเวียน)
- 3) พื้นที่ป่าไม้ มีเนื้อที่ 93,115 ไร่ หรือร้อยละ 72.65 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย ป่าไม่ผลัดใบ สมบูรณ์ ป่าผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู ป่าผลัดใบสมบูรณ์ วนเกษตรสมบูรณ์
- 4) พื้นที่เบ็ดเตล็ด มีเนื้อที่ 143 ไร่ หรือร้อยละ 0.11 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย พุ่มหญ้าธรรมชาติ พุ่มหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ พื้นที่ลุ่ม พื้นที่ถม
- 5) พื้นที่แหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 83 ไร่ หรือร้อยละ 0.06 ของพื้นที่ตำบล

(ตารางที่ 2-2 และรูปที่ 2-6)

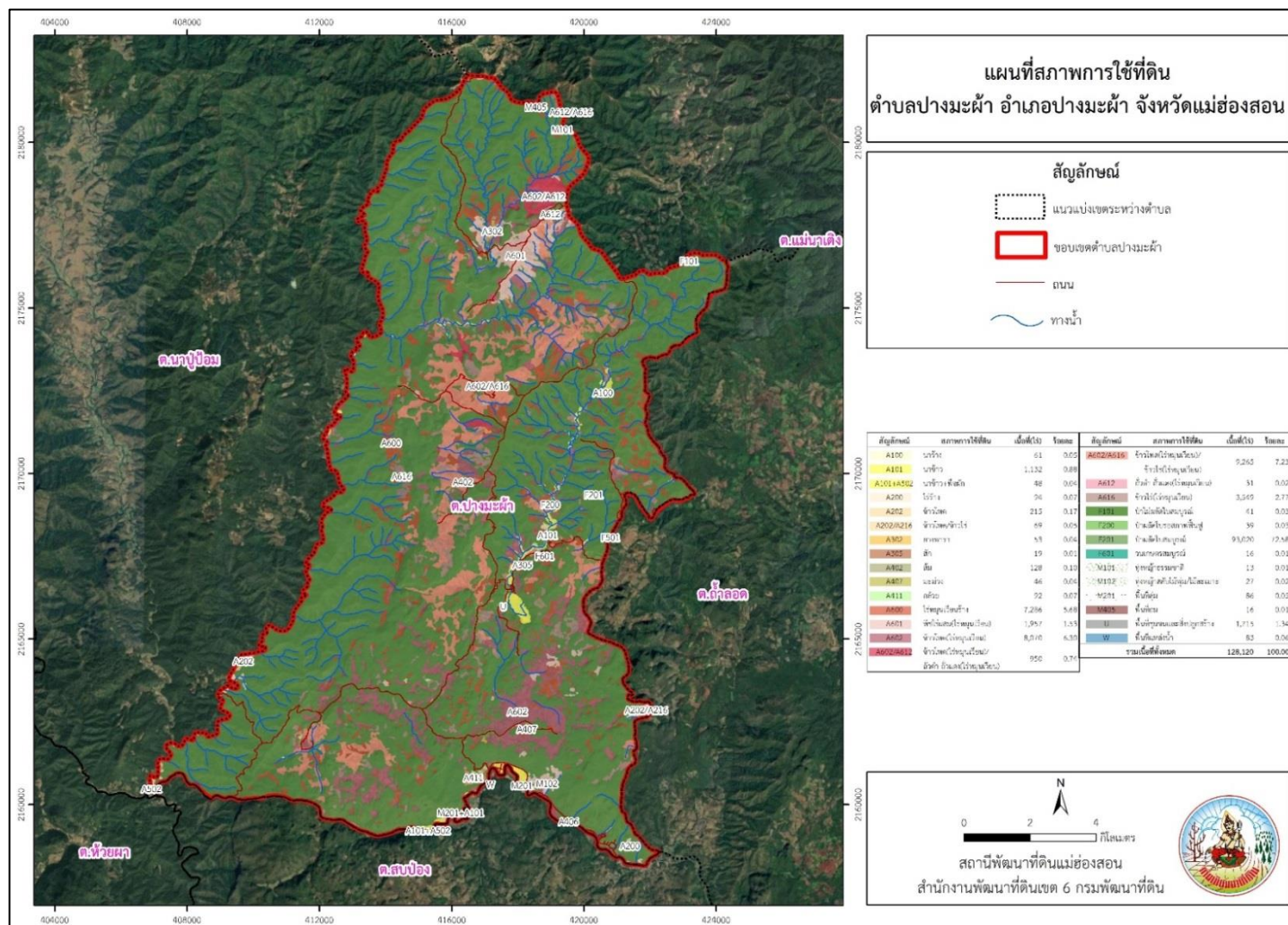
ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน

หน่วยแผนที่	สภาพการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
U	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	1,715	1.34
A	พื้นที่เกษตรกรรม	33,065	25.80
A100	นาไร่	61	0.05
A101	นาข้าว	1,132	0.88
A101+A502	นาข้าว+พืชผัก	48	0.04
A200	ไร่ไร่	94	0.07
A202	ข้าวโพด	215	0.17
A202/A216	ข้าวโพด/ข้าวไร่	69	0.05
A302	ยางพารา	53	0.04
A305	สัก	19	0.01
A402	ส้ม	128	0.10
A407	มะม่วง	46	0.04
A411	กล้วย	92	0.07
A600	ไร่อ้อย	7,286	5.68
A601	พืชไร่ผสม(ไร่อ้อย)	1,957	1.53
A602	ข้าวโพด(ไร่อ้อย)	8,070	6.30
A602/A612	ข้าวโพด(ไร่อ้อย)/ถั่วดำ ถั่วแดง(ไร่อ้อย)	950	0.74
A602/A616	ข้าวโพด(ไร่อ้อย)/ข้าวไร่(ไร่อ้อย)	9,265	7.23
A612	ถั่วดำ ถั่วแดง(ไร่อ้อย)	31	0.02
A616	ข้าวไร่(ไร่อ้อย)	3,549	2.77
F	พื้นที่ป่าไม้	93,115	72.65
F101	ป่าไม้ผลัดใบสมบูรณ์	41	0.03
F200	ป่าผลัดใบรกร้าง	39	0.03
F201	ป่าผลัดใบสมบูรณ์	93,020	72.58
F601	วนเกษตรสมบูรณ์	16	0.01
M	พื้นที่เบ็ดเตล็ด	143	0.11
M101	ทุ่งหญ้าธรรมชาติ	13	0.01
M102	ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ	27	0.02
M201	พื้นที่ลุ่ม	86	0.05
M405	พื้นที่ถม	16	0.01
W	พื้นที่แหล่งน้ำ	83	0.06
รวมเนื้อที่ทั้งหมด		128,120	100.00

ที่มา: กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน (2563)

แผนการใช้ที่ดินตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน

รูปที่ 2-6 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน

2.7 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

2.7.1 สภาพสังคมโดยทั่วไป

1) ประชากร

จากหลักฐานทะเบียนราษฎร์ของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ปี 2564 พบว่า ประชากรที่อาศัยในพื้นที่ตำบลปางมะผ้า มีประชากรรวม 4,514 คน แยกเป็นชาย 2,318 คน หญิง 2,196 คน มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 1,714 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 917 ครัวเรือน หรือร้อยละ 53.50 เป็นครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่นๆ และครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 797 ครัวเรือน หรือร้อยละ 46.50 ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-3 ถึง 2-4 และรูปที่ 2-7 (สำนักงานทะเบียนอำเภอปางมะผ้า กรมการปกครอง, 2564)

ตารางที่ 2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน ปี 2564

พื้นที่	จำนวนครัวเรือน	จำนวนประชากร (คน)		
		ชาย	หญิง	รวม
ตำบลปางมะผ้า	1,714	2,318	2,196	4,514
หมู่ที่ 1 บ้านแม่ละนา	295	366	331	697
หมู่ที่ 2 บ้านปางคาม	239	418	382	800
หมู่ที่ 3 บ้านไม้สูง	120	150	159	309
หมู่ที่ 4 บ้านจำโบ้	115	148	123	271
หมู่ที่ 5 บ้านยาป่าแหน	249	335	303	638
หมู่ที่ 6 บ้านผาแดง	82	56	41	97
หมู่ที่ 7 บ้านไม้ลั่น	112	220	234	454
หมู่ที่ 8 บ้านห้วยเฮี้ยะ	124	142	113	255
หมู่ที่ 9 บ้านลูกข้าวหลาม	160	218	226	444
หมู่ที่ 10 บ้านผาเผือก	87	87	102	189
หมู่ที่ 11 บ้านบ่อไคร้	131	178	182	360

ที่มา : สำนักงานทะเบียนอำเภอปางมะผ้า กรมการปกครอง (2564)

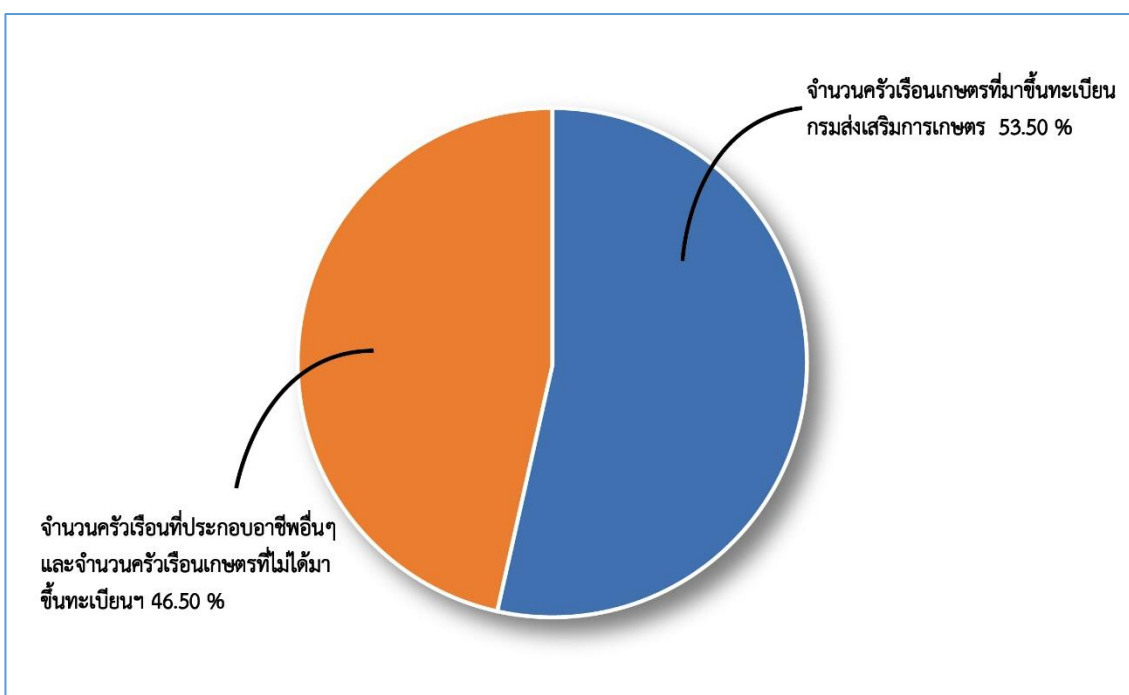

ตารางที่ 2-4 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตรกร ตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า
จังหวัดแม่ฮ่องสอน ปี 2564

รายการ	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
จำนวนครัวเรือนทั้งหมด ¹⁾	1,714	100.00
- จำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่มากขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร ²⁾	917	53.50
- จำนวนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่นๆ และจำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนฯ	797	46.50

ที่มา: 1) กรมการปกครอง (2564)

2) กรมส่งเสริมการเกษตร (2564)

รูปที่ 2-7 สัดส่วนครัวเรือนเกษตรกร ตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน ปี 2564

2) สภาพทั่วไป

จากข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้านหรือชุมชน ปี 2564 สภาพทั่วไปของตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้แก่ แหล่งน้ำ โครงสร้างพื้นฐาน การประกอบอาชีพ สถานที่สำคัญ การคมนาคมขนส่ง ตำบลปางมะผ้า มีถนนสายหลัก คือ ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1095 (ปางปางมะผ้า-แม่ฮ่องสอน) ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1226 (แม่ละนา-ปางคาม)

3) แหล่งน้ำใช้ในครัวเรือนและแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น ตำบลปางมะผ้า มีแหล่งน้ำกิน น้ำใช้ หรือน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค จากระบบประปาภูเขา 14 แห่ง ฝ่ายน้ำล้นคอนกรีต 3 แห่ง บ่อน้ำตื้น 60 บ่อ แต่ยังคงมีบางหมู่บ้านที่ขาดแคลนน้ำ ใช้อุปโภค-บริโภค ในช่วงฤดูแล้ง

4) สถาบันการศึกษา

- โรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 6 โรงเรียน ได้แก่ ร.ร บ้านแม่ละนา, ร.ร บ้านผาแดง, ร.ร บ้านยาป่าแหน, ร.ร บ้านห้วยเฮี้ยะ, ร.ร บ้านปางคาม, ร.ร บ้านจำโป้

- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 7 ศูนย์ ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านปางคาม บ้านผาเผือก บ้านลูกข้าวหลาม บ้านบ่อไคร้ บ้านไม้ลัน บ้านน้ำจาง บ้านแม่ละนา

- ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน(กศน.) จำนวน 5 ศูนย์ ได้แก่ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน บ้านลูกข้าวหลาม บ้านบ่อไคร้ บ้านปางคามน้อย บ้านผาเผือก บ้านน้ำจาง

- ศูนย์การเรียนตำรวจตระเวนชายแดน 1 แห่ง ได้แก่ บ้านลูกข้าวหลาม

- ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน จำนวน 4 แห่ง ได้แก่ บ้านแม่ละนา บ้านจำโป้ บ้านลูกข้าวหลาม บ้านบ่อไคร้

- วัด จำนวน 4 แห่ง ได้แก่ วัดแม่ละนา วัดไม้สูง วัดไม้ลัน วัดปางคาม

5) โครงสร้างพื้นฐาน/บริการสาธารณะ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ จำนวน 1 แห่ง ตั้งอยู่ที่บ้านแม่ละนา ศูนย์สาธารณสุขมูลฐาน (ศสมช.) จำนวน 11 แห่ง

6) สถานที่ท่องเที่ยวสำคัญ ในพื้นที่ตำบลปางมะผ้า มีแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ เช่น จุดชมวิวบ้านลูกข้าวหลาม จุดชมวิวบ้านจำโป้ จุดชมวิวกอกอบบ้านห้วยเฮี้ยะ น้ำบ่อผีบ้านลูกข้าวหลาม ถ้ำแม่ละนา ถ้ำผีแมนบ้านจำโป้ ถ้ำผาเผือก ถ้ำปางคาม ตลาดริมทางบ้านบ่อไคร้ ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-5

ตารางที่ 2-5 สภาพสังคมในพื้นที่ของตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน ปี 2563

สภาพสังคม	จำนวน (แห่ง)
แหล่งน้ำตามธรรมชาติ	
น้ำแม่ละนา	1
สถานการศึกษา	
โรงเรียนระดับประถมศึกษา	6
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	7
ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน(กศน.)	5
ศูนย์การเรียนตำรวจตระเวนชายแดน	1
โครงสร้างพื้นฐาน/บริการสาธารณะในหมู่บ้าน(แห่ง)	
โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ	1
ศูนย์สาธารณสุขมูลฐาน (ศสมช.)	1
วัด	4
ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน	4
สถานที่ท่องเที่ยวสำคัญ	
ถ้ำ	4
จุดชมวิวธรรมชาติ	4
ตลาดริมทาง	4
ปรากฏการณ์ธรรมชาติ (น้ำบ่อผี)	1

ที่มา: องค์การบริหารส่วนตำบลปางมะผ้า (2562)

7) หมอเดินอาสา กรมพัฒนาที่ดิน

หมอเดินอาสาในตำบลปางมะผ้ามีจำนวน 11 ราย คือ

1. นางสาวอรพิน สุธรรม	หมอเดินอาสาประจำตำบลปางมะผ้า
2. นายจรัส ผาแดงสุวรรณ	หมอเดินอาสาประจำหมู่บ้านปางคาม
3. นายสุวัฒน์ ทาคำมา	หมอเดินอาสาประจำหมู่บ้านไม้สูง
4. นายธนพงษ์ สำเภาโอหาร	หมอเดินอาสาประจำหมู่บ้านจะโปะ
5. นายสุวิทย์ ไพธนนอมทรัพย์	หมอเดินอาสาประจำหมู่บ้านยาป่าแหน
6. นายจะหา เริงวุฒิชัย	หมอเดินอาสาประจำหมู่บ้านผาแดง
7. นายอ่องเต็ง รัศมีสถาพร	หมอเดินอาสาประจำหมู่บ้านไม้ลั่น
8. นายยุทธศักดิ์ หยกกณีไพร	หมอเดินอาสาประจำหมู่บ้านห้วยเฮี้ยะ
9. นายณรงค์ สุขเรือนทอง	หมอเดินอาสาประจำหมู่บ้านลูกข้าวหลาม
10. นายพิรพล พงศ์ณัฐวัฒน์	หมอเดินอาสาประจำหมู่บ้านผาเผือก
11. นางนาคา ไพรเนติธรรม	หมอเดินอาสาประจำหมู่บ้านบ่อไคร้
- (กรมพัฒนาที่ดิน, 2563)

8) การถือครองที่ดิน

ตำบลปางมะผ้าเป็นตำบลที่ตั้งอยู่ในภูมิภาคประเทศที่เป็นภูเขาสูงชัน พื้นที่เกือบทั้งตำบลตั้งอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติและป่าอนุรักษ์ มีพื้นที่ถือครองที่เป็นโฉนดเพียง 426 ไร่ เมื่อเฉลี่ยจากประชากรทั้งตำบล 4,514 คน ได้ค่าถือครองที่ดินเฉลี่ยต่อคนเพียง 38 ตารางวา

9) ลักษณะทางเศรษฐกิจ

สภาพเศรษฐกิจของชุมชนในตำบลปางมะผ้า ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำไร่ ทำนา ทำสวน และเลี้ยงสัตว์ ได้แก่ เลี้ยงวัว เลี้ยงควาย เลี้ยงปลา สัตว์ปีก และประชากรบางส่วนมีอาชีพ รับจ้างทั่วไปและเก็บของป่า เช่น น้ำผึ้ง ลำสัตว์ หาเห็ด และหน่อไม้ เป็นต้น

9.1) การประกอบอาชีพ

ตำบลปางมะผ้า ประชากรส่วนใหญ่จึงประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม ได้แก่ การทำนา ทำไร่ ทำสวน ประชากรบางส่วนหลังจากทำการเกษตรประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป ติมัดทอผ้าพื้นบ้าน และหาของป่า เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีพื้นที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ จุดชมวิวน้ำลูกข้าวหลาม จุดชมวิวน้ำจอบู่ จุดชมวิวกอกคอบ้านห้วยเฮี้ยะ น้ำบ่อฝีบ้านลูกข้าวหลาม ถ้ำแม่ละนา ถ้ำผีแมน บ้านจอบู่ ถ้ำผาเผือก ถ้ำปางคาม ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

9.1.1) อาชีพทำเกษตรกรรม ได้แก่ ปลูกข้าว ข้าวไร่ พืชไร่ ไม้ผล และไม้ผลเมืองหนาว รองลงมาได้แก่ อาชีพการเลี้ยงสัตว์ ได้แก่ โค สุกร ไก่ และสัตว์น้ำ

9.1.2) ด้านอุตสาหกรรม ตำบลปางมะผ้ามีอุตสาหกรรมครัวเรือน เช่น ติมัดทอผ้าพื้นบ้านชนเผ่า และทำเครื่องเงิน

9.2) ด้านแรงงาน

ประชากรส่วนใหญ่จะใช้แรงงานจากคนภายในตำบลเพราะ ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ นอกนั้นเป็นรับจ้างทั่วไป รับราชการ ค้าขาย รับเหมาก่อสร้าง และงานอื่นๆ

9.3) ด้านแหล่งน้ำทางการเกษตร

ในพื้นที่ตำบลปางมะผ้า มีแหล่งน้ำสำหรับการทำการเกษตรไม่เพียงพอ ส่วนใหญ่จะอาศัยน้ำฝน และยังมีแหล่งน้ำลำห้วยน้อยใหญ่ในพื้นที่ เป็นหลักในการทำการเกษตร ซึ่งเป็นแหล่งน้ำสำคัญที่ใช้ในการเพาะปลูก แต่แหล่งน้ำธรรมชาติเหล่านี้ไม่เพียงพอต่อการอุปโภค-บริโภค และการทำการเกษตรของเกษตรกรฤดูแล้ง เกษตรกรบางรายที่มีพื้นที่เป็นแหล่งรับน้ำ หรือตาน้ำจะขุดบ่อน้ำในพื้นที่ของตนเองเพื่อใช้ในการทำการเกษตร โดยได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานความมั่นคง และการลงทุนของเกษตรกรเอง

องค์การบริหารส่วนตำบลปางมะผ้า, 2563

9.4) ด้านรายได้-รายจ่าย

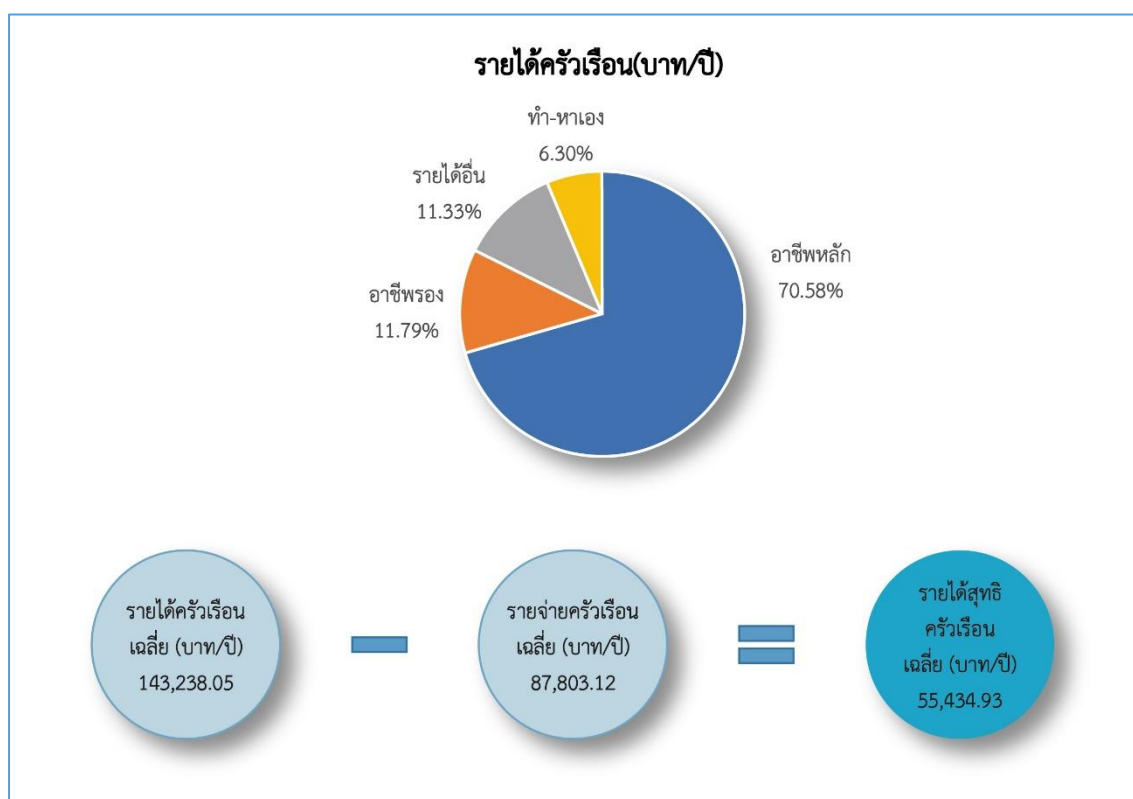
จากข้อมูลพื้นฐาน (จปฐ.) ปี 2562 พบว่า รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 143,238.05 บาท รายได้บุคคลเฉลี่ยปีละ 47,470.98 บาท รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 87,803.12 บาท รายจ่ายบุคคลเฉลี่ยปีละ 29,099.11 บาท เมื่อพิจารณาจะเห็นว่ารายได้ครัวเรือนมากกว่ารายจ่ายครัวเรือนปีละ 55,434.93 บาท และรายได้บุคคลมากกว่ารายจ่ายบุคคลปีละ 18,371.87 บาท ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-6 และรูปที่ 2-8 (กรมการพัฒนาชุมชน, 2562)

ตารางที่ 2-6 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน ปี 2562

พื้นที่	แหล่งรายได้ของครัวเรือน (บาท/ปี)				รายได้ครัวเรือนเฉลี่ย (บาท/ปี)	รายได้บุคคลเฉลี่ย (บาท/ปี)	รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ย (บาท/ปี)	รายจ่ายบุคคลเฉลี่ย (บาท/ปี)
	อาชีพหลัก	อาชีพรอง	รายได้อื่น	ทำ-หาเอง				
ตำบลปางมะผ้า	51,674.38	21,539.51	11,835.17	58,188.99	143,238.05	47,470.98	87,803.12	29,099.11
หมู่ที่ 1 บ้านแม่ละนา	96,793.41	43,148.41	21,231.35	26,400.00	187,573.17	74,791.84	113,450.75	45,236.69
หมู่ที่ 2 บ้านปางคาม	75,760.00	4,140.00	19,980.00	48,400.00	148,280.00	52,581.56	133,380.00	47,297.87
หมู่ที่ 2 บ้านน้ำจาง (หย่อมบ้าน)	64,000.00	8,285.71	22,857.14	71,485.71	166,628.57	44,861.54	151,380.00	40,900.00
หมู่ที่ 3 บ้านไม้สูง	41,222.22	19,250.00	10,388.89	43,416.67	114,277.78	45,208.79	64,263.89	25,423.08
หมู่ที่ 3 บ้านปางคามน้อย (หย่อมบ้าน)	30,341.46	11,060.98	3,017.07	59,658.54	104,078.05	40,256.60	66,000.00	25,528.30
หมู่ที่ 4 บ้านจำโป๋	46,076.00	20,128.57	10,741.43	63,102.86	140,048.86	46,682.95	71,586.43	23,826.14
หมู่ที่ 5 บ้านยาป่าแหน	33,757.73	17,051.55	8,144.33	80,917.53	139,871.13	39,671.05	81,293.81	23,057.02
หมู่ที่ 5 บ้านผาเจริญ (หย่อมบ้าน)	41,111.11	10,555.56	19,000.00	70,555.56	141,222.22	47,962.26	129,277.78	43,905.66
หมู่ที่ 6 บ้านผาแดง	69,000.00	30,500.00	30,500.00	85,000.00	187,500.00	43,604.65	169,500.00	39,418.60
หมู่ที่ 7 บ้านไม้ลั่น	41,562.50	16,875.00	16,875.00	43,625.00	111,906.25	52,661.76	87,890.63	41,360.29
หมู่ที่ 8 บ้านห้วยเฮี้ยะ	40,192.86	8,530.00	8,530.95	64,113.10	128,135.71	47,625.66	68,854.76	25,592.04
หมู่ที่ 9 บ้านลูกข้าวหลาม	37,145.45	13,490.00	13,490.91	73,809.09	150,327.27	41,134.33	73,495.45	20,110.70
หมู่ที่ 10 บ้านผาเผือก	38,593.22	3,447.46	3,447.46	60,796.61	111,933.90	41,275.63	73,294.92	27,027.50
หมู่ที่ 11 บ้านบ่อไคร้	48,884.21	1,147.37	1,147.37	53,536.84	137,690.53	41,394.30	68,947.89	20,728.01

ที่มา: กรมการพัฒนาชุมชน (2562)

รูปที่ 2-8 รายได้-รายจ่ายของครัวเรือนเฉลี่ย ตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน

บทที่ 3

ทรัพยากรธรรมชาติ

บทที่ 3

ทรัพยากรธรรมชาติ

ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญในตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน ประกอบด้วย ทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรดิน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

3.1 ทรัพยากรป่าไม้

1) ป่าไม้ตามกฎหมาย ได้แก่ ป่าสงวนแห่งชาติป่าแม่ปายฝั่งขวา เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าลุ่มน้ำปาย และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าสันปันแดน

ดังรายละเอียดในตารางที่ 3-1 และรูปที่ 3-1

ตารางที่ 3-1 เขตป่าไม้ตามกฎหมายตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน

รายชื่อ	ประกาศโดย	เนื้อที่ (ไร่)
ป่าสงวนแห่งชาติ	ราชกิจจานุเบกษา	
ป่าสงวนแห่งชาติป่าแม่ปายฝั่งขวา	เล่มที่ 108 ตอนที่ 141 ลงวันที่ 13 สิงหาคม 2534	31,848
เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า	พระราชกฤษฎีกา	
เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าลุ่มน้ำปาย	ปี 2515	58,917
เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าสันปันแดน	ปี 2540	34,364

1.1) การจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในเขตพื้นที่ป่าตามกฎหมาย

- เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เนื้อที่ 124,992 ไร่
- เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) เนื้อที่ 137 ไร่

ดังรายละเอียดในรูปที่ 3-2

1.2) ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ (มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 28 พฤษภาคม 2528)

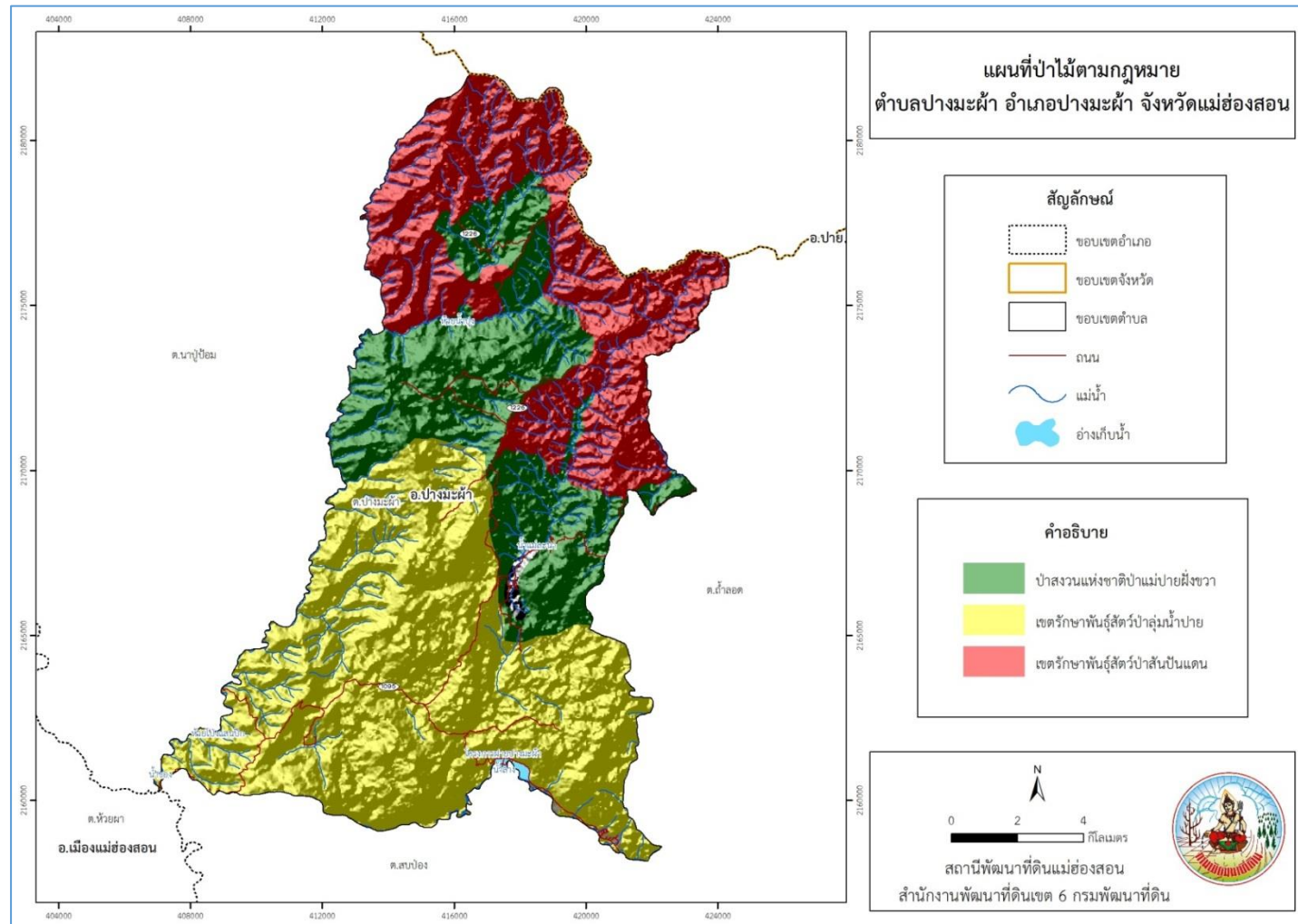
- ชั้นที่ 1A เนื้อที่ 77,857 ไร่
- ชั้นที่ 1B เนื้อที่ 40,231 ไร่
- ชั้นที่ 2 เนื้อที่ 5,308 ไร่
- ชั้นที่ 3 เนื้อที่ 4,724 ไร่

ดังรายละเอียดในรูปที่ 3-3

ทั้งนี้ เนื้อที่ดังกล่าวข้างต้น คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เป็นเนื้อที่เบื้องต้นเท่านั้น ไม่สามารถใช้อ้างอิงได้ทางกฎหมาย

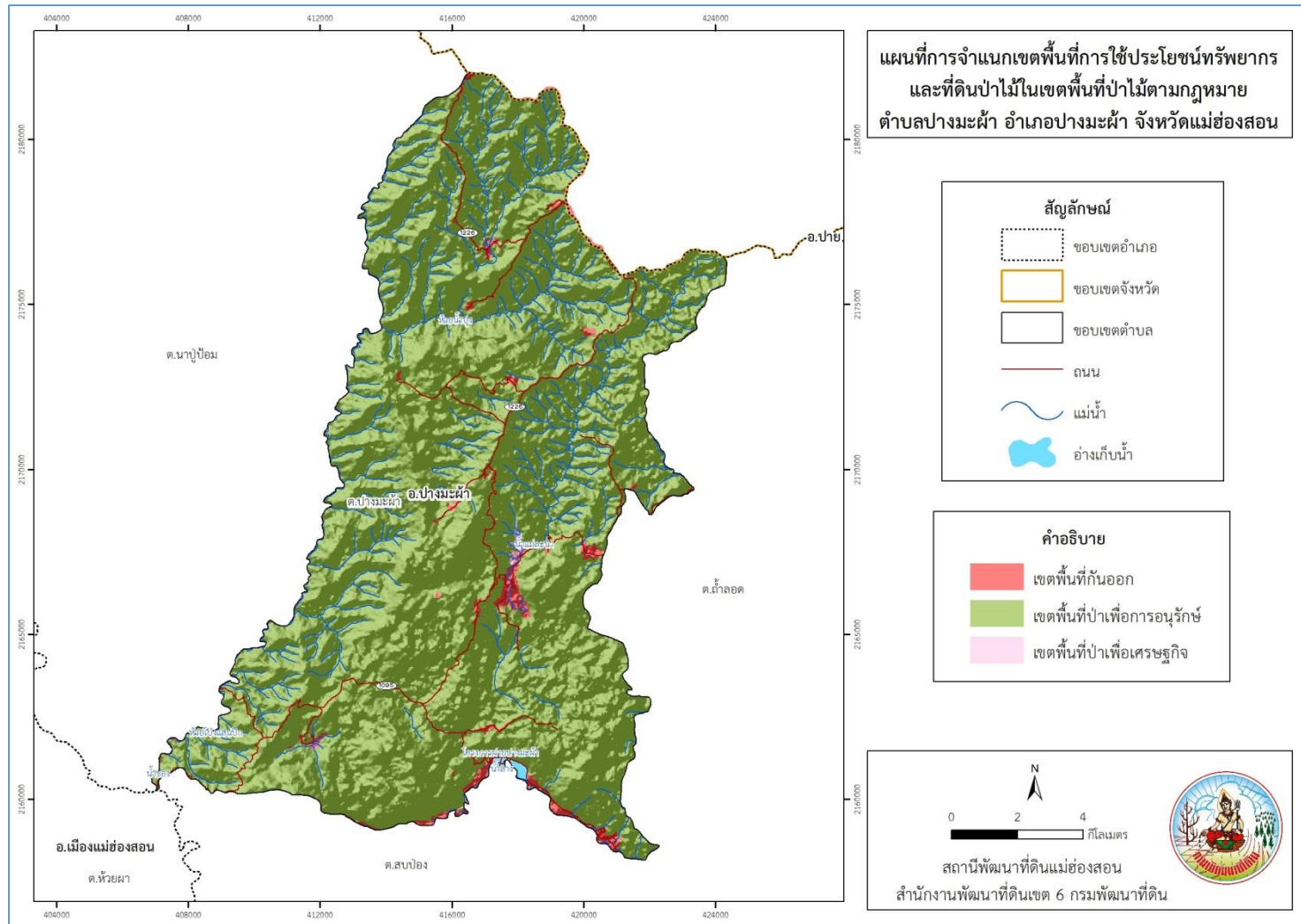
แผนการใช้ที่ดินตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน

รูปที่ 3-1 ป่าไม้ตามกฎหมาย ตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน

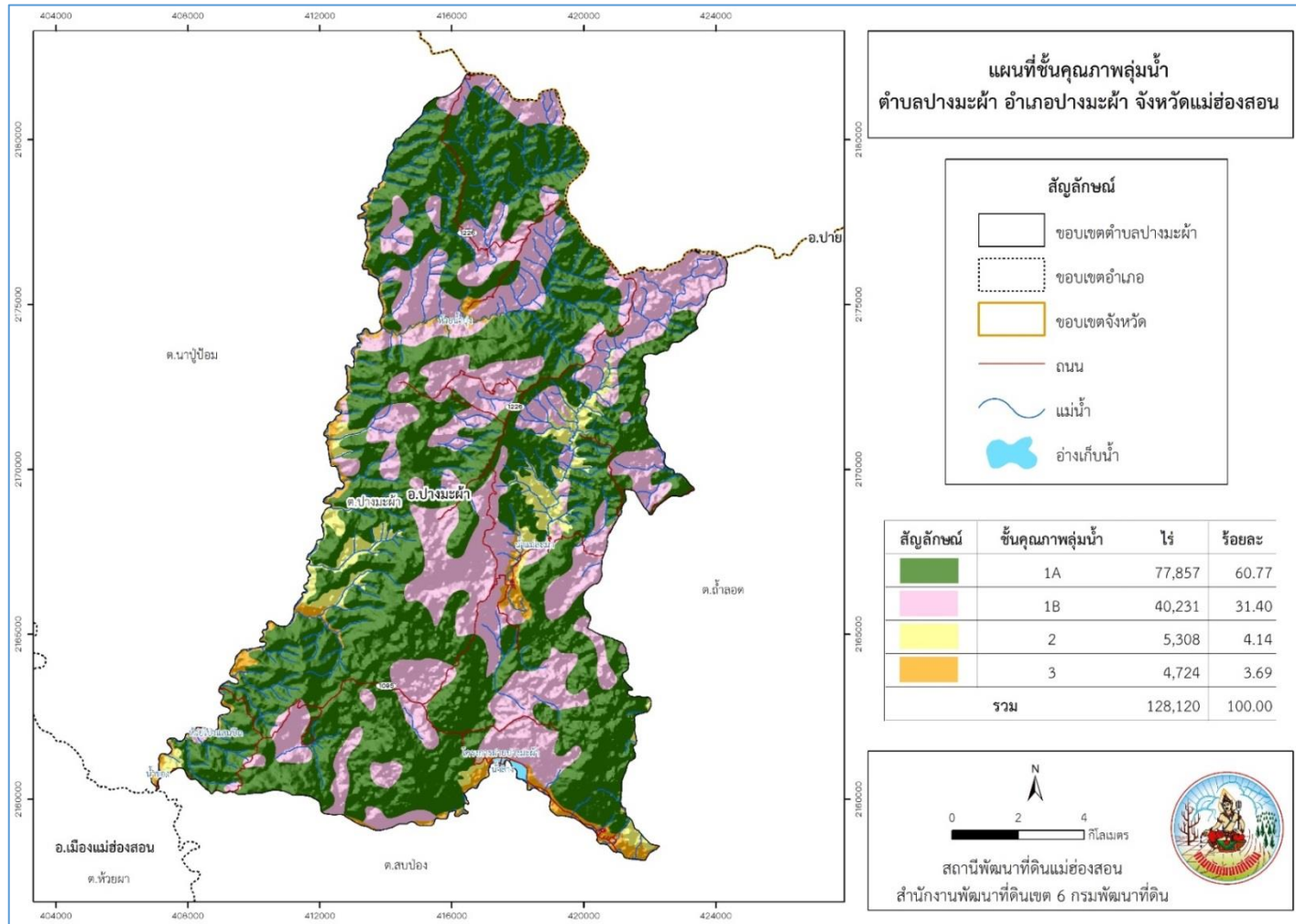
แผนการใช้ที่ดินตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน

รูปที่ 3-2 การจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในเขตพื้นที่ป่าตามกฎหมาย ตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน

แผนการใช้ที่ดินตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน

รูปที่ 3-3 ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ ตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน

3.2 ทรัพยากรน้ำ

3.2.1 น้ำผิวดิน

- 1) แหล่งน้ำตามธรรมชาติ ได้แก่ น้ำแม่ตะหลวง น้ำแม่ละนา ห้วยโป่งแสนปิก ห้วยน้ำปุง
- 2) การพัฒนาแหล่งน้ำ ได้แก่ บ่อน้ำในไร่นา จำนวน 6 บ่อ
รูปที่ 3-5 ถึง 3-6

3.2.2 น้ำใต้ดิน

ในปัจจุบันมีบ่อบาดาลจำนวน 9 บ่อ ปริมาณน้ำบาดาลที่คาดว่าจะพัฒนาได้อยู่ในเกณฑ์น้อยกว่า 2-10 ลูกบาศก์เมตรต่อชั่วโมง และมีปริมาณสารละลายทั้งหมดที่ละลายได้น้อยกว่า 500 มิลลิกรัมต่อลิตร

ตั้งรายละเอียดในตารางที่ 3-2 และรูปที่ 3-4 ถึง 3-5

ตารางที่ 3-2 บ่อบาดาล ตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน

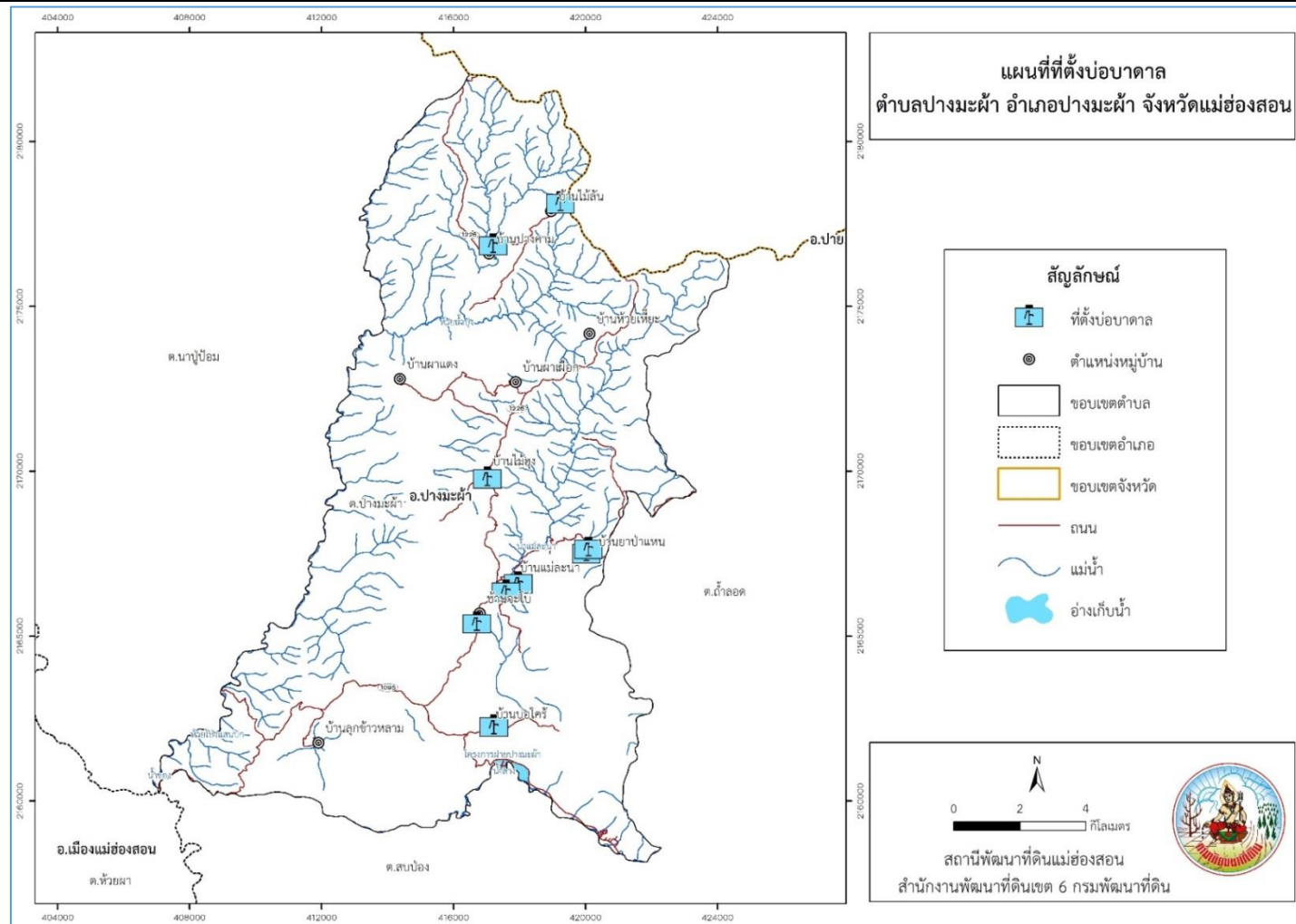
ลำดับ	พิกัด		ประเภทบ่อ	สภาพน้ำ	ความลึกเจาะ (ม.)	ระดับน้ำปกติ (ม.)
	Latitude	Longitude				
1	19.59234496	98.21779778	บ่ออุบิโกลค-บริโกลค	ใช้ได้-น้ำจืด	152	2.4
2	19.59010642	98.21421404	บ่ออุบิโกลค-บริโกลค	ใช้ได้-น้ำจืด	150	7
3	19.68499684	98.20999343	บ่ออุบิโกลค-บริโกลค	ใช้ได้-น้ำจืด	50	20
4	19.62108587	98.20863735	บ่ออุบิโกลค-บริโกลค	ใช้ได้-น้ำจืด	72	20
5	19.5813585	98.20580927	บ่ออุบิโกลค-บริโกลค	ใช้ได้-น้ำจืด	60	22
6	19.60074251	98.23740938	บ่ออุบิโกลค-บริโกลค	ใช้ได้-น้ำจืด	76	36
7	19.6019288	98.23800452	บ่ออุบิโกลค-บริโกลค	ใช้ได้-น้ำจืด	102	35
8	19.69661158	98.22940946	บ่ออุบิโกลค-บริโกลค	ใช้ได้-น้ำจืด	36	3
9	19.55310575	98.2108759	บ่ออุบิโกลค-บริโกลค	ใช้ได้-น้ำจืด	60	17

หมายเหตุ: แสดงเฉพาะบ่อบาดาลที่มีข้อมูลสมบูรณ์

ที่มา: กรมทรัพยากรน้ำบาดาล (2563)

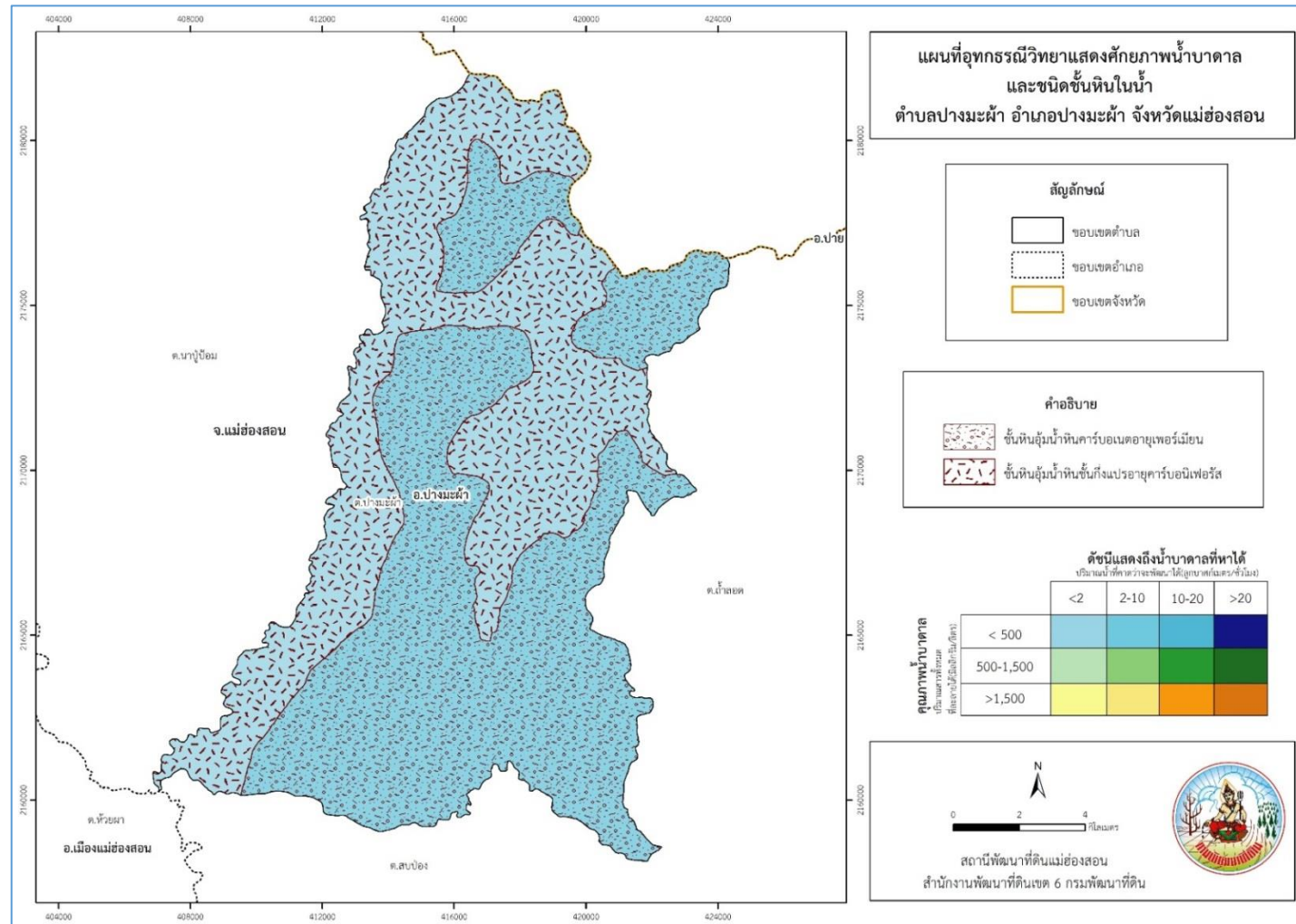
แผนการใช้ที่ดินตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน

รูปที่ 3-4 ที่ตั้งบ่อบาดาล ตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน

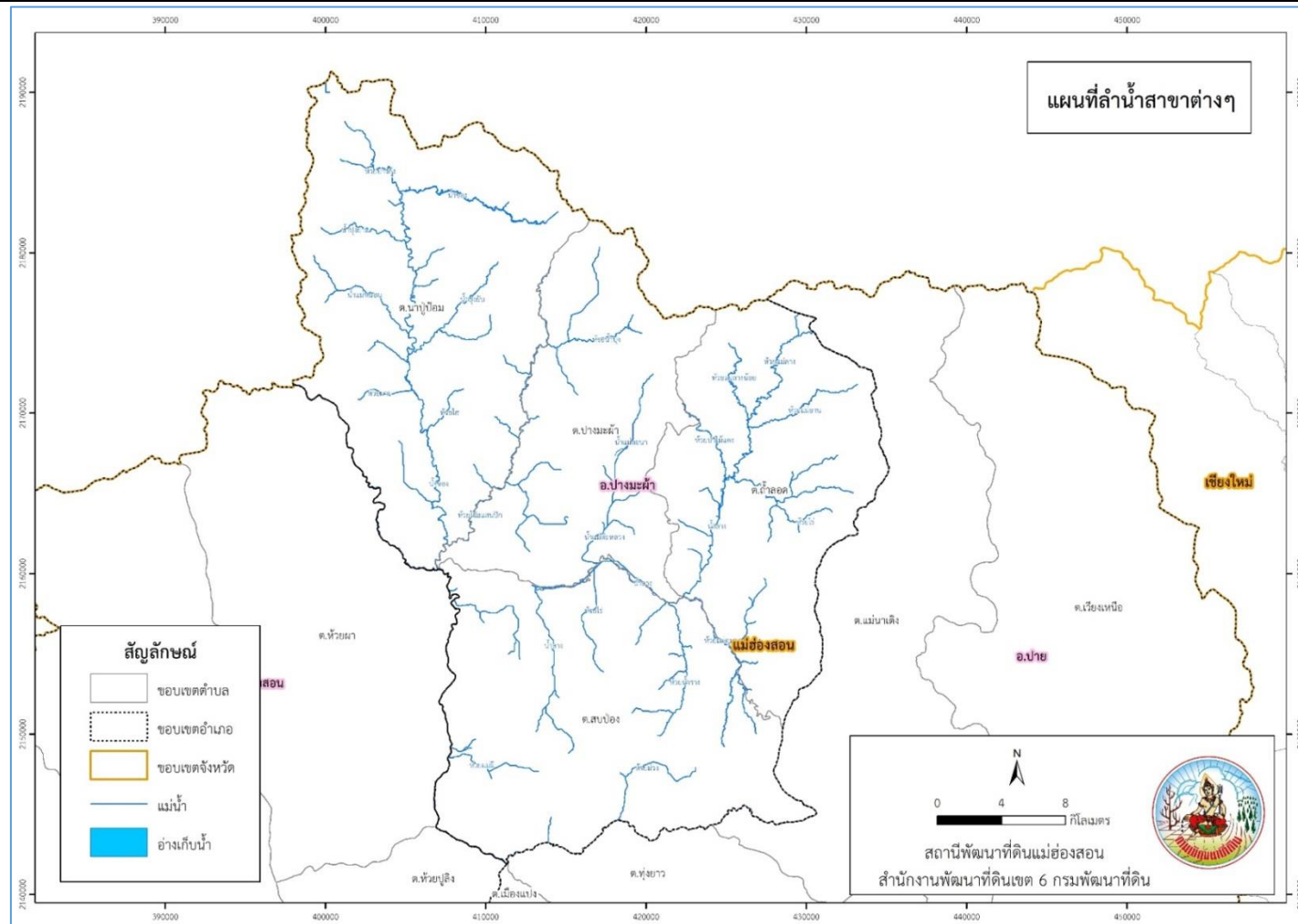
แผนการใช้ที่ดินตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน

รูปที่ 3-5 อุทกธรณีวิทยาแสดงศักยภาพน้ำบาดาลและชนิดชั้นหินใต้น้ำ ตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน

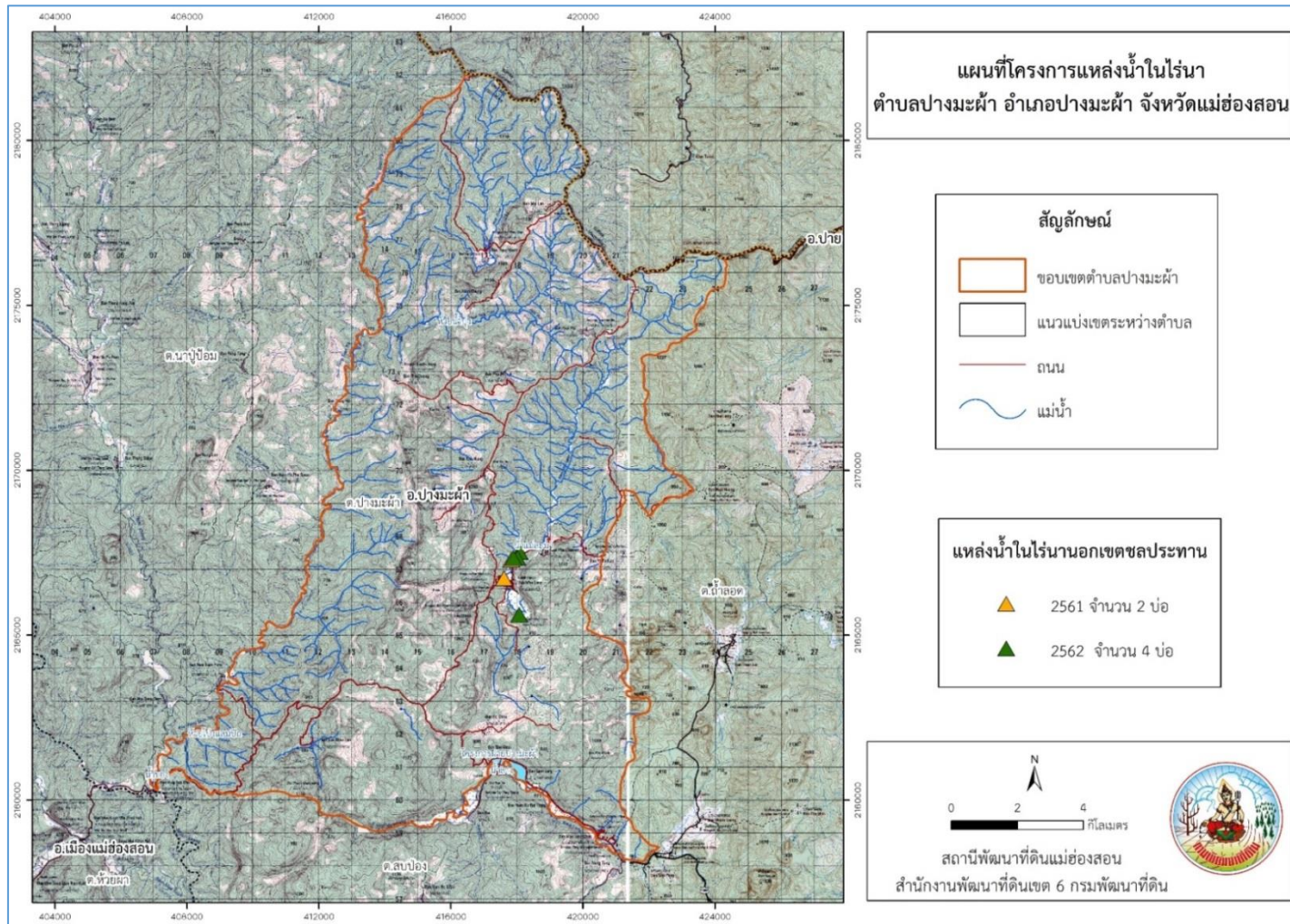
แผนการใช้ที่ดินตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน

รูปที่ 3-6 แผนที่ลำน้ำสาขาต่างๆ ตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน

แผนการใช้ที่ดินตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน

รูปที่ 3-7 แผนที่โครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน

3.3 ทรัพยากรดิน

3.3.1 สถานภาพทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินในพื้นที่ตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน ประกอบด้วย

1) ดินตะกอนน้ำพาเชิงซ้อนที่มีการระบายน้ำค่อนข้างเร็ว เป็นดินร่วนหยาบ (Ac-spd,col) สภาพพื้นที่เป็นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ มีการระบายน้ำค่อนข้างเร็ว คือ

- หน่วยแผนที่ดิน AC-spd,col-sLA : ดินตะกอนน้ำพาเชิงซ้อนที่มีการระบายน้ำค่อนข้างเร็ว เป็นดินร่วนหยาบ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,001 ไร่ หรือร้อยละ 0.78 ของพื้นที่ตำบล

2) ชุดดินวังสะพุง (Ws) สภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนชัน มีการระบายน้ำดี หน่วยแผนที่ดิน คือ

- หน่วยแผนที่ดิน Ws-clD : ชุดดินวังสะพุง ที่มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 240 ไร่ หรือร้อยละ 0.19 ของพื้นที่ตำบล

3) ดินคล้ายชุดดินวังสะพุงที่เป็นดินลึกมาก (Ws-vd) สภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย มีการระบายน้ำดี หน่วยแผนที่ดิน คือ

- หน่วยแผนที่ดิน Ws-vd-clB : ดินคล้ายชุดดินวังสะพุงที่เป็นดินลึกมาก มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 160 ไร่ หรือร้อยละ 0.12 ของพื้นที่ตำบล

4) พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน (zSC) มีความลาดชันมากกว่า 35 เปอร์เซ็นต์ สภาพพื้นที่สูงชันถึงสูงชันมากที่สุด มีเนื้อที่ 126,719 ไร่ หรือร้อยละ 98.91 ของพื้นที่ตำบล

ตั้งรายละเอียดในตารางที่ 3-3 ถึง 3-4 และรูปที่ 3-6 ถึง 3-7

แผนการใช้ที่ดินตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน

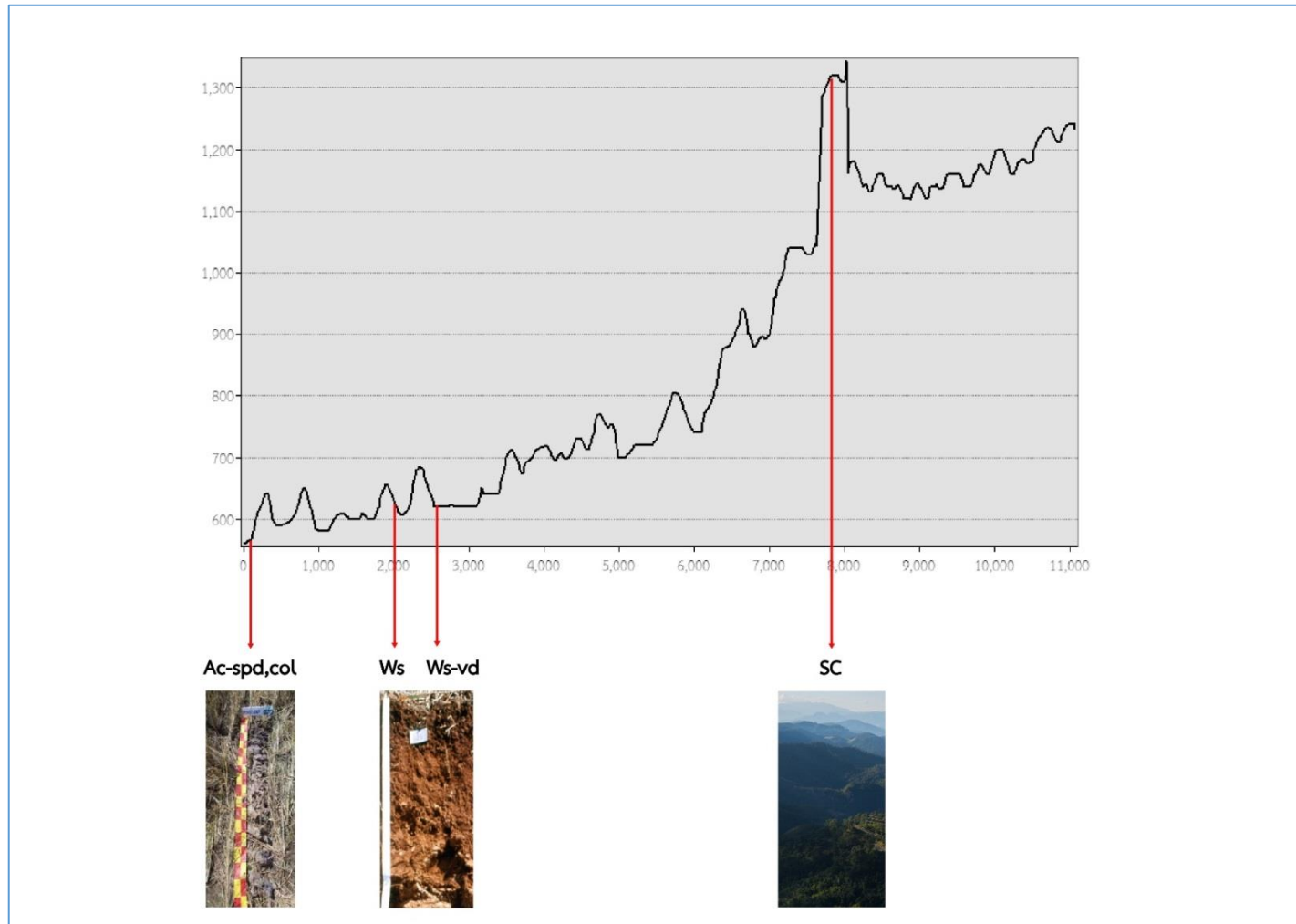
ตารางที่ 3-3 หน่วยแผนที่ดิน ตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน

หน่วยแผนที่ดิน	คำอธิบาย	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
AC-spd,col-sIA	ดินตะกอนน้ำพาเชิงซ้อนที่มีการระบายน้ำค่อนข้างเร็ว เป็นดินร่วนหยาบ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์	1,001	0.78
Ws-clD	ชุดดินวังสะพุง ที่มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์	240	0.19
Ws-vd-clB	ดินคล้ายชุดดินวังสะพุงที่เป็นดินลึกมาก มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์	160	0.12
zSC	พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน (zSC) มีความลาดชันมากกว่า 35 เปอร์เซ็นต์	126,719	98.91
รวมเนื้อที่ทั้งหมด		128,120	100.00

ตารางที่ 3-4 สมบัติดิน ตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน

หน่วยแผนที่ดิน	ความลาดชัน (%)	การระบายน้ำ	CEC (meq/g)	BS (%)	ความลึก (ซม.)	อินทรีย์วัตถุ	ฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์ (P ₂ O ₅)	โพแทสเซียมที่เป็นประโยชน์ (K ₂ O)	ความอุดมสมบูรณ์ของดิน	เนื้อที่	
										ไร่	ร้อยละ
AC-spd,col-sIA	0-2	ค่อนข้างเร็ว	<10	<35	>150	ต่ำ	ปานกลาง	ต่ำ	ต่ำ	1,001	0.78
Ws-clD	12-20	ดี	10-20	35-75	50-100	ปานกลาง	ปานกลาง	สูง	ต่ำ	240	0.19
Ws-vd-clB	2-5	ดี	10-20	35-75	>150	ปานกลาง	ปานกลาง	สูง	ต่ำ	160	0.12
zSC	>35	-	-	-	-	-	-	-	-	126,719	98.91
รวมเนื้อที่ทั้งหมด										128,120	100.00

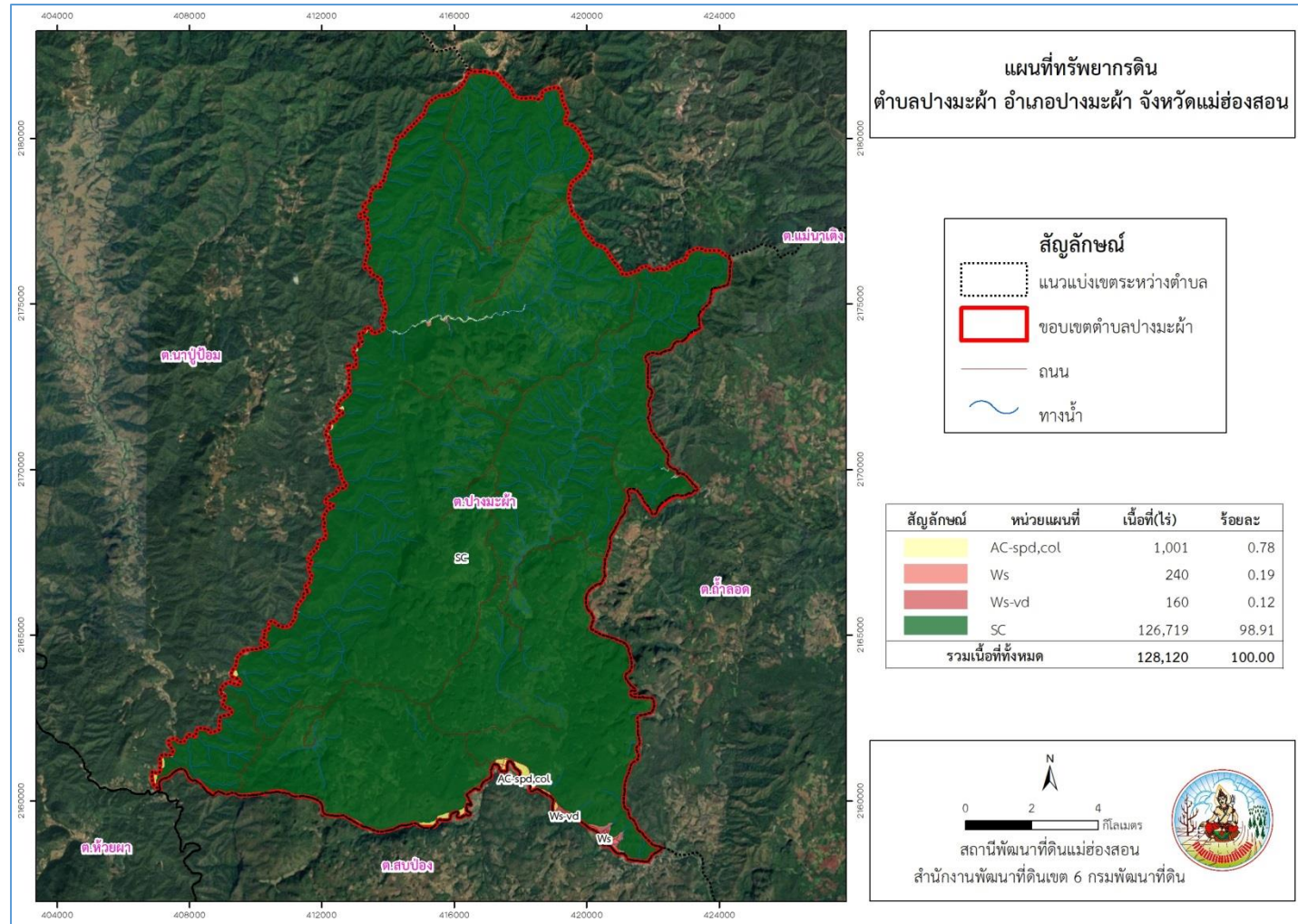
ที่มา: กองสำรวจดินและวิทยทรัพยากรดิน (2562)

รูปที่ 3-8 ภูมิประเทศและชุดดิน ตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน

แผนการใช้ที่ดินตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน

รูปที่ 3-9 ทรัพยากรดิน ตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน

3.3.2 การชะล้างพังทลายของดิน

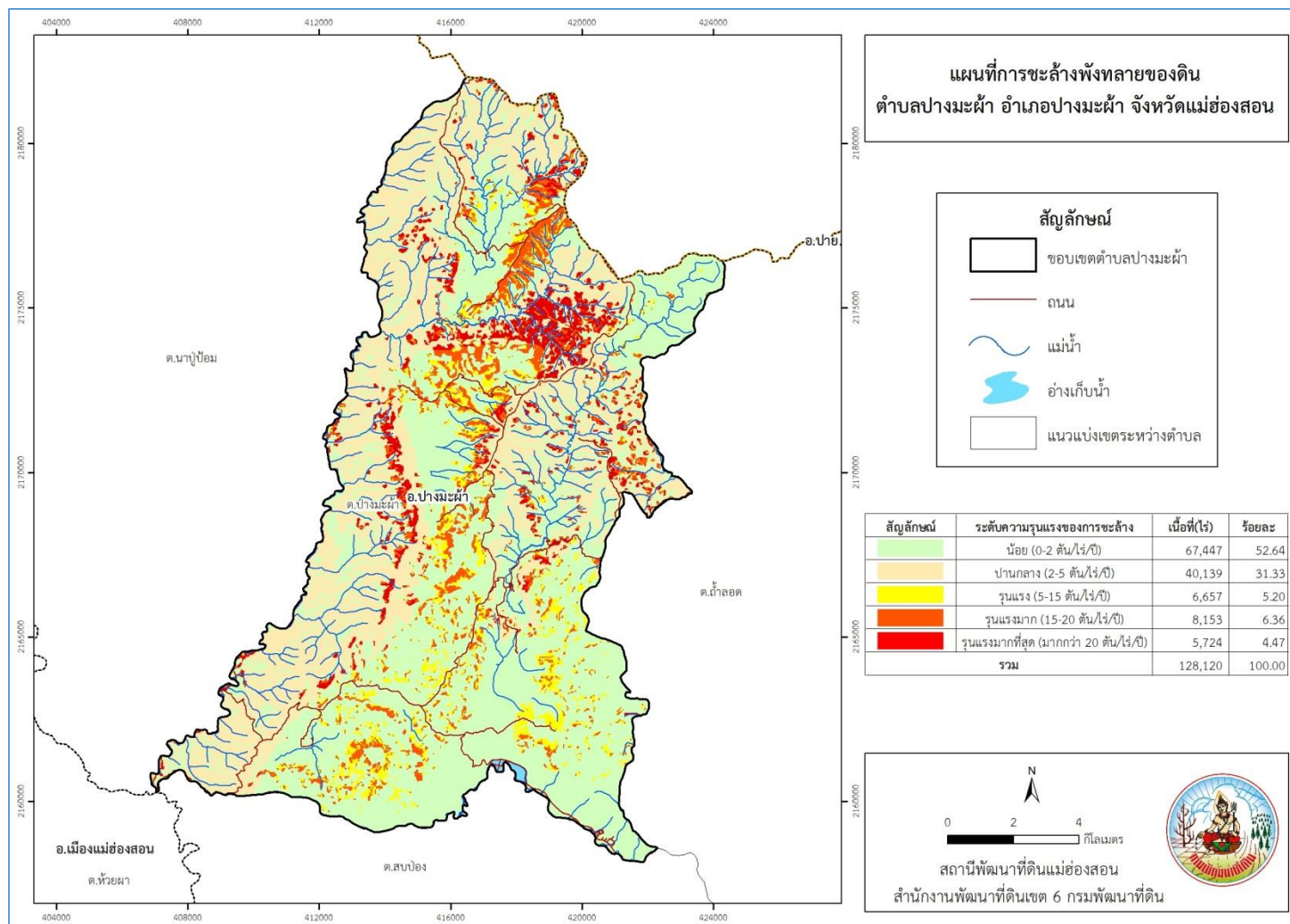
จากการประเมินการชะล้างพังทลายของดินโดยใช้สมการการสูญเสียดินสากล (Universal Soil Loss Equation; USLE) ตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีการชะล้างพังทลายของดิน ดังรายละเอียดในตารางที่ 3-5 และรูปที่ 3-8

ตารางที่ 3-5 การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน

การชะล้างพังทลายของดิน	การสูญเสียดิน (ตัน/ปี)	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
น้อย (0-2 ตัน/ไร่/ปี)	-	67,447	52.64
ปานกลาง (2-5 ตัน/ไร่/ปี)	80,278	40,139	31.33
รุนแรง (5-15 ตัน/ไร่/ปี)	33,285	6,657	5.20
รุนแรงมาก (15-20 ตัน/ไร่/ปี)	122,295	8,153	6.36
รุนแรงมากที่สุด (>20 ตัน/ไร่/ปี)	114,480	5,724	4.47
รวม	350,338	128,120	100.00

แผนการใช้ที่ดินตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน

รูปที่ 3-10 การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน

บทที่ 4

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน

บทที่ 4

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA)

4.1. หลักการ

กระบวนการมีส่วนร่วมเป็นความเชื่อมโยงระหว่างปัจจัยหลัก 3 ประการ คือ

- 1) พื้นที่ (Area)
- 2) หน้าที่ขององค์กร หรือภารกิจ (Function)
- 3) ความร่วมมือ (Participation)

การจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงมีสาระสำคัญที่จำเป็นในการจัดทำโครงการ เช่น

- 1) สภาพปัญหาของชุมชนหรือเกษตรกร
- 2) ความต้องการของชุมชน
- 3) โครงการที่จะแก้ไขปัญหาที่เป็นไปตามความต้องการของประชาชน
- 4) พื้นที่ที่จะดำเนินโครงการ

ทั้งนี้ ผู้ที่จำเป็นต้องเข้าร่วมกระบวนการ คือ เกษตรกรในพื้นที่ตำบล ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ใหญ่บ้าน และกำนัน รวมทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ในกรณีของแผนการใช้ที่ดินตำบลนั้น การจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนจะมีสาระสำคัญของชุมชนในภาพรวม และเกษตรกรแต่ละราย เช่น

- 1) ปัญหาทรัพยากรดิน
- 2) ปัญหาการประกอบอาชีพ
- 3) ความต้องการของชุมชนหรือเกษตรกรแต่ละราย
- 4) แผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอยู่ในปัจจุบัน

จากสาระสำคัญใน 4 ประการ ดังกล่าว แผนการใช้ที่ดินตำบลจะต้องจัดทำขึ้นโดยมี “กิจกรรมตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน หรือเกษตรกรแต่ละราย รวมทั้งตอบสนองต่อแผนงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” ตรงตามอำนาจหน้าที่ของกรมพัฒนาที่ดิน และโดยความร่วมมือของส่วนราชการต่างๆ

4.2 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)

การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) เมื่อวันที่ 22 มิถุนายน 2564 มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

- 4.2.1 ปัญหาหลักของตำบลปางมะผ้า คือ
 - 1) ที่ดินขาดเอกสารสิทธิ์
 - 2) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์
 - 3) ขาดแคลนแหล่งน้ำ
 - 4) หนี้สินครัวเรือน

5) ปัญหาอื่น ๆ เช่น ปัญหาต้นทุนการผลิตสูง ราคาผลิตตกต่ำ การผูกขาดราคาสินค้าจากพ่อค้าคนกลาง และปัญหาเกี่ยวกับคนรุ่นใหม่ไม่สนใจงานด้านการเกษตร

4.2.2 ความต้องการของชุมชน เกษตรกร ตำบลปางมะผ้า มีความต้องการ 4 ประการ คือ

- 1) แก้ไขปัญหาเรื่องสิทธิในที่ดินทำกิน
- 2) แก้ไขปัญหาความเสื่อมโทรมของดิน
- 3) แก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ
- 4) ต้องการระบบสาธารณสุขขั้นพื้นฐาน เช่น ระบบกระจายน้ำทางการเกษตร ก่อสร้างทางลำเลียงในไร่นา การฝึกอบรมเกษตรกร แหล่งเงินทุนดอกเบี้ยต่ำ และแหล่งซื้อปัจจัยการผลิตราคาถูก

1) กรณีการแก้ไขปัญหาเรื่องสิทธิในที่ดินทำกินของเกษตรกรตำบลปางมะผ้านั้น จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีการดำเนินการในเรื่องดังกล่าวร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในรูปแบบโครงการต่างๆ เพื่อแก้ไขปัญหาเรื่องสิทธิในที่ดินทำกินของเกษตรกรในจังหวัดแม่ฮ่องสอน เช่น โครงการจัดที่ดินทำกิน (คทช.) ในพื้นที่ทำกินที่อยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ และสำหรับพื้นที่เขตป่าอนุรักษ์จังหวัดแม่ฮ่องสอนได้วางแผนจัดทำโครงการแม่ฮ่องสอนโมเดลเพื่อจัดสรรที่ทำกินให้แก่เกษตรกร โดยโครงการต่างๆ ได้ดำเนินการตามขั้นตอนของกฎหมายตามลำดับ

2) กรณีการแก้ไขปัญหาความเสื่อมโทรมของดินนั้น การชะล้างพังทลายของดินในพื้นที่มีรายละเอียดดังนี้

น้อย	เนื้อที่ 67,447 ไร่ (52.64%)
ปานกลาง	เนื้อที่ 40,139 ไร่ (31.33%)
รุนแรง	เนื้อที่ 6,657 ไร่ (5.20%)
รุนแรงมาก	เนื้อที่ 8,153 ไร่ (6.36%)
รุนแรงมากที่สุด	เนื้อที่ 5,724 ไร่ (4.47%)

เพื่อป้องกันการชะล้างพังทลายของดินดังกล่าว มีความจำเป็นต้องจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ

ในส่วนของคุณภาพดินของดินนั้น จากการวิเคราะห์ดินในพื้นที่ตำบลปางมะผ้าพบว่า

ปฏิกิริยาของดินส่วนใหญ่มีสภาพเป็นกรด ควรปรับสภาพให้เป็นกลาง ธาตุอาหารที่สำคัญ คือ ไนโตรเจน ฟอสฟอรัส และโพแทสเซียม ค่อนข้างต่ำ จำเป็นต้องมีการปรับปรุง

3) กรณีการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรที่ได้ดำเนินการในพื้นที่ตำบลปางมะผ้า คือ บ่อน้ำในไร่นา ขนาด 1,260 ลูกบาศก์เมตร

อนึ่ง บ่อน้ำในไร่นา มิได้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อนำมาทำนา แต่จะเป็นการเสริมในช่วงที่ขาดแคลนเท่านั้น จากการตรวจสอบบ่อน้ำในไร่นาที่มีอยู่ในปัจจุบัน มีจำนวน 6 บ่อ (ตารางที่ 4-1 และรูปที่ 4-1)

จากการร้องขอของเกษตรกรให้นำน้ำใต้ดินมาใช้ นั้น กรมพัฒนาที่ดินจะประสานกับส่วนราชการที่รับผิดชอบโดยตรง คือ กรมทรัพยากรน้ำบาดาล หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการ

การที่พื้นที่การเกษตรขาดความชื้นในดินเร็วกว่าปกติหลังฝนทิ้งช่วงนั้น สาเหตุที่สำคัญประการหนึ่ง คือขาดอินทรีย์วัตถุในดินที่จะช่วยอุ้มน้ำไว้เพื่อการเติบโตของพืช และพื้นที่ตำบลปางมะผ้ามีลักษณะภูมิประเทศ ที่มีความลาดชันสูงทำให้เกิดการไหลบ่าของน้ำเร็วและยังชะล้างธาตุอาหารต่างๆออกไปจากดิน

อย่างไรก็ตาม กรณีปัญหาการขาดแคลนน้ำนั้นได้มีข้อเสนอจากชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีการดำเนินการ ดังนี้

3.1) การพัฒนาระบบส่งน้ำ

3.1.1) โครงการก่อสร้างถังพักน้ำและระบบกระจายน้ำในพื้นที่ทำการเกษตรและในพื้นที่ชุมชนเพื่อการอุปโภคบริโภค หมู่ที่ 1-11

3.1.2) โครงการก่อสร้างคลองส่งน้ำ หมู่ 1

3.1.3) โครงการขุดบ่อน้ำในไร่นา หมู่ 1

3.2) การก่อสร้างฝาย

3.2.1) โครงการก่อสร้างฝายชะลอน้ำและระบบสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์ หมู่ 6 หมู่ 8 หมู่ 10

การดำเนินการพัฒนาแหล่งน้ำดังกล่าวนี้จะมีรายละเอียดในบทที่ 7 หัวข้อ 7.5

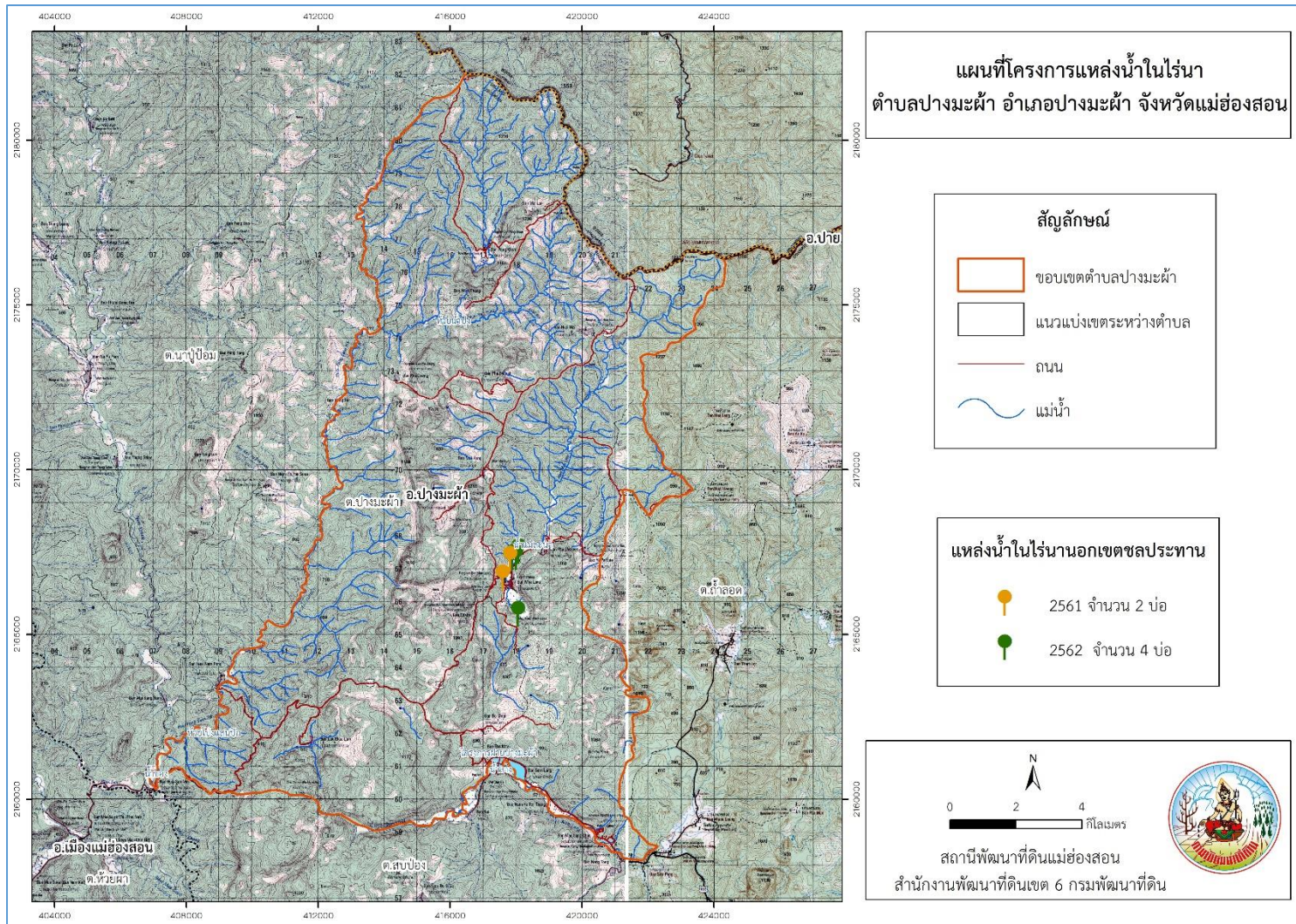

ตารางที่ 4-1 แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า
จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ปี พ.ศ.	จำนวน (บ่อ)
2561	2
2562	4

แผนการใช้ที่ดินตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน

รูปที่ 4-1 โครงการแหล่งน้ำในไรนาออกเขตชลประทาน ตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน

4) กรณีความต้องการระบบสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน เช่น ระบบกระจายน้ำทางการเกษตร ก่อสร้างทางลำเลียงในไร่นา การฝึกอากาศีพนอกภาคเกษตร แหล่งเงินทุนดอกเบี้ยต่ำ และแหล่งซื้อปัจจัยการผลิตราคาถูก

ผลจากการจัดทำกรมีส่วนร่วมนของชุมชน (PRA) ได้นำมาวิเคราะห์ร่วมกับปัญหาด้านกายภาพ โดยระบบ DPSIR มีรายละเอียดดังนี้

- 1) **แรงขับเคลื่อน (Driver)** มี 4 ประการ คือ
 - 1.1) กฎหมายการอนุรักษ์ทรัพยากรเขตป่าไม้/เขตอุทยาน
 - 1.2) นโยบายพัฒนาที่ดิน
 - 1.3) ไม่สามารถกักเก็บน้ำได้
 - 1.4) ขยายพื้นที่ปลูกข้าวโพด
- 2) **แรงกดดัน (Pressure)** ที่เกิดจากปัจจัยขับเคลื่อน มี 2 ประการ คือ
 - 2.1) ไม่มีโอกาสได้รับองค์ความรู้
 - 2.2) ไม่อยู่ในเขตพื้นที่ชลประทาน
- 3) **สภาวะ (State)** ที่เกิดแรงกดดัน มี 4 ประการ คือ
 - 3.1) ดินเสื่อม
 - 3.2) ดินไหล
 - 3.3) ใช้สารเคมีทางการเกษตรมากขึ้น
 - 3.4) ปลูกข้าวโพดในพื้นที่ลาดชัน
- 4) **ผลกระทบ (Impact)** ที่ปรากฏในพื้นที่ มี 5 ประการ คือ
 - 4.1) นิเวศเสื่อมโทรม
 - 4.2) คุณภาพชีวิตที่เป็นอยู่ไม่ตอบสนองความต้องการ
 - 4.3) ต้นทุนสูงขึ้น
 - 4.4) มีผลต่อสุขภาพเกษตรกรและผู้บริโภค
 - 4.5) รายได้จากภาคการเกษตรไม่เพียงพอ
- 5) **การตอบสนอง (Response)** ของรัฐในอดีต ปัจจุบัน และในอนาคต มีดังนี้
 - อดีต-ปัจจุบัน**
 - 5.1) พยายามให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี
 - 5.2) ออกจากภาคการเกษตร
 - 5.3) ลงทุนใน SML (แผนการใช้ที่ดิน/การจัดการดิน)
 - 5.4) โครงการอนุรักษ์ดินและน้ำ (วิธีกล/วิธีพืช/เกษตรผสมผสาน)

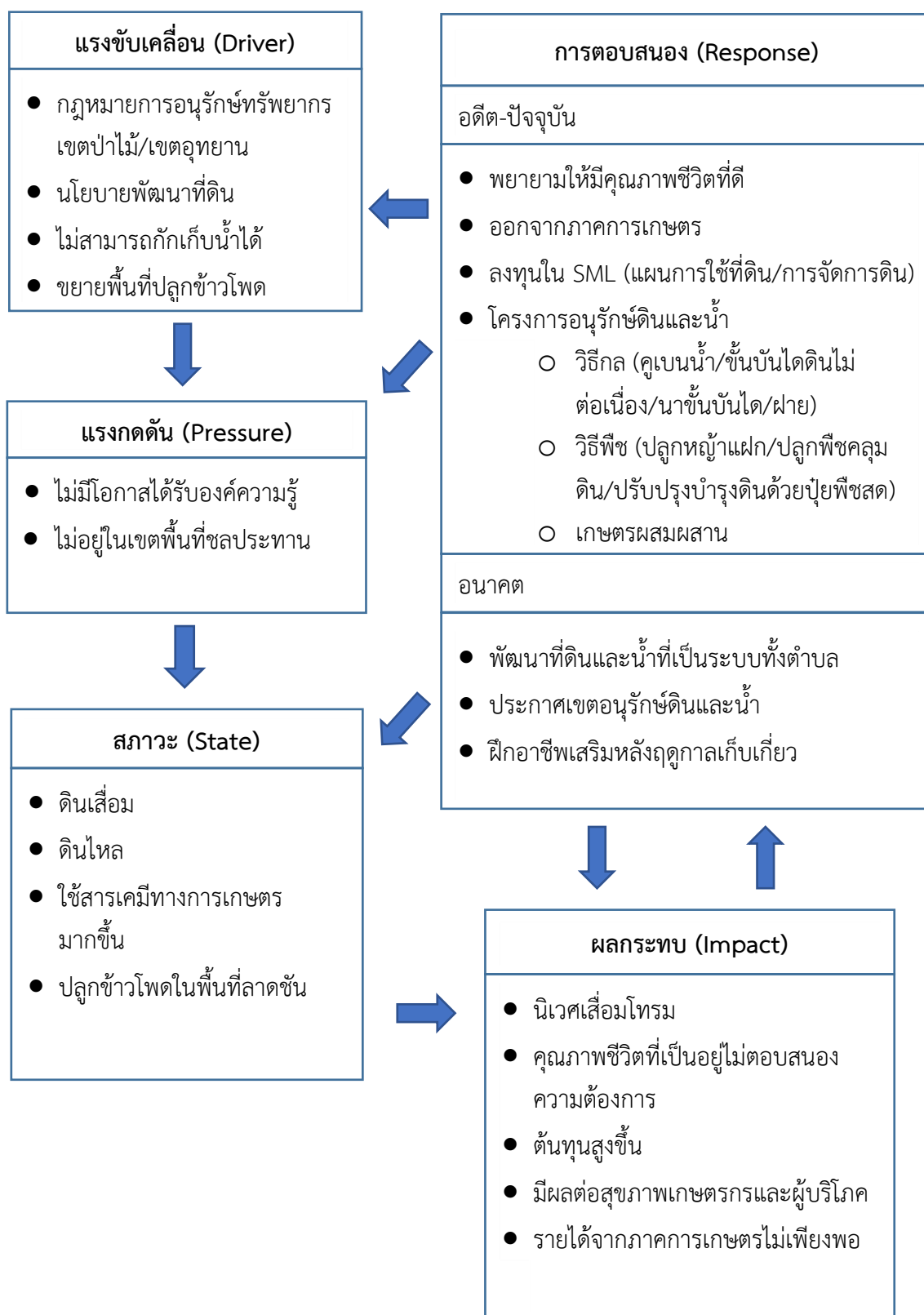

อนาคต

(1) พัฒนาที่ดินและน้ำที่เป็นระบบทั้งตำบล ตามแนวทางการพัฒนาของจังหวัด
แม่ฮ่องสอน

(2) ประกาศเขตอนุรักษ์ดินและน้ำ

(3) ฝึกอบรมเสริมแก่เกษตรกรหลังฤดูเก็บเกี่ยว
ตั้งมีรายละเอียดในรูปที่ 4-2

รูปที่ 4-2 การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน

4.3 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน

ตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีการเพาะปลูกพืช ดังนี้

4.3.1 พื้นที่ลุ่ม

1) ข้าวนาปี เกษตรกรจะปลูกข้าวนาปีในช่วงฤดูฝน โดยปลูกในช่วงเดือนกรกฎาคมและจะเก็บเกี่ยวช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงธันวาคม พันธุ์ข้าวที่ปลูกส่วนใหญ่ คือ ข้าวเจ้าพันธุ์ กข.21

2) เลี้ยงปลาในบ่อดิน

4.3.2 พื้นที่ดอน

1) ข้าวนาปี เกษตรกรจะปลูกข้าวนาปีในช่วงฤดูฝน โดยปลูกในช่วงเดือนกรกฎาคมและจะเก็บเกี่ยวช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงธันวาคม พันธุ์ข้าวที่ปลูกส่วนใหญ่ คือ ข้าวเจ้าพันธุ์ กข.21

2) ข้าวไร่ ซึ่งปลูกเพื่อบริโภค การปลูกจะอาศัยน้ำฝนโดยเริ่มปลูกในเดือนกรกฎาคม และเก็บเกี่ยวในเดือนพฤศจิกายน

3) ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เกษตรกรจะปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ตั้งแต่ฤดูฝนเดือนมิถุนายน เจริญเติบโต และปล่อยให้แห้งทั้งต้น เพื่อรอพ่อค้าคนกลางมารับซื้อจึงทำการเก็บเกี่ยวในเดือนมกราคม

4) ถั่วลายเสือ จะปลูกบนพื้นที่ดอนและอาศัยน้ำฝนในการเจริญเติบโตโดยจะเริ่มปลูกในเดือนพฤษภาคมและเก็บเกี่ยวในเดือนสิงหาคม

5) ถั่วแดงหลวง จะปลูกบนพื้นที่ดอนและอาศัยน้ำฝนในการเจริญเติบโตโดยจะเริ่มปลูกในช่วงต้นเดือนสิงหาคมและเก็บเกี่ยวในเดือนธันวาคม

6) ถั่วดำ จะปลูกบนพื้นที่ดอนและอาศัยน้ำฝนในการเจริญเติบโตโดยจะเริ่มปลูกในช่วงปลายเดือนสิงหาคมและเก็บเกี่ยวในเดือนมกราคม

7) ไม้ผล ที่นิยมปลูก ได้แก่ ถั่วฝักยาว มะม่วง

(รูปที่ 4-3)

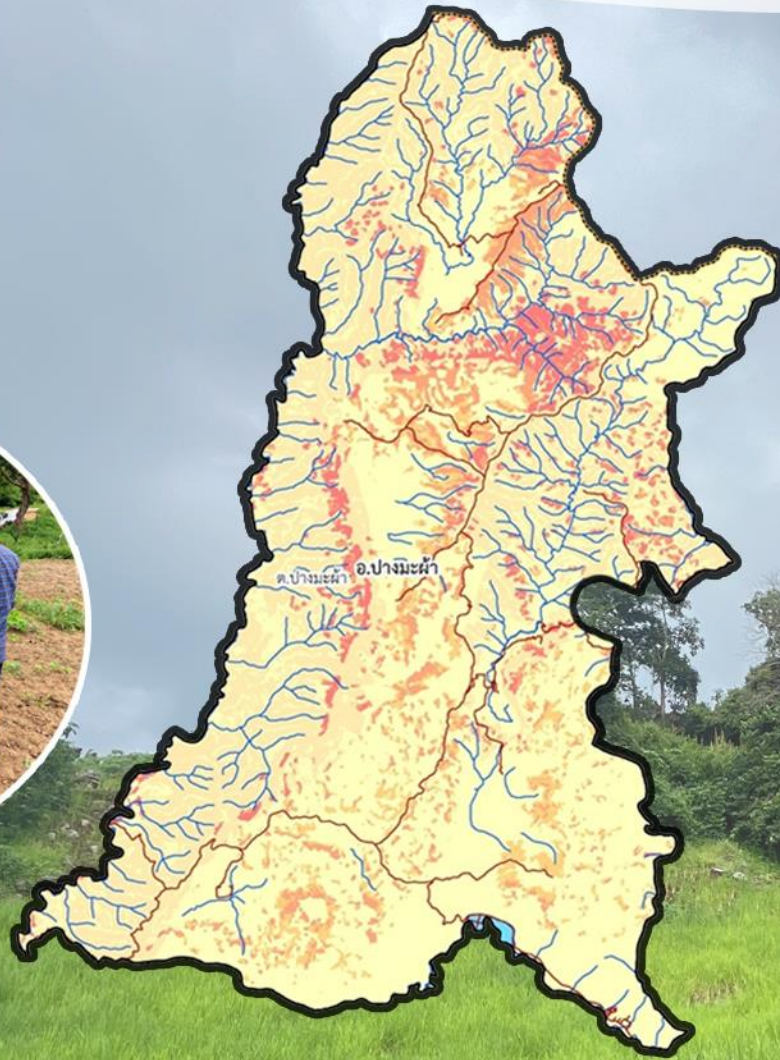

ชนิดพืช	เดือน	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
บริเวณพื้นที่ราบลุ่ม													
1.ข้าวนาปี													ข้าวนาปี
2. เลี้ยงปลา													เลี้ยงปลา
บริเวณพื้นที่ดอน													
1.ข้าวนาปี													ข้าวนาปี
2.ข้าวไร่													ข้าวไร่
3.ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์													ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์
4.ถั่วลายเสือ													ถั่วลายเสือ
5.ถั่วแดงหลวง													ถั่วแดงหลวง
6.ถั่วดำ													ถั่วดำ
7.ไม้ผล													กล้วย/มะม่วง

รูปที่ 4-3 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน

บทที่ 5

การประเมินคุณภาพผิวดิน

บทที่ 5

การประเมินคุณภาพที่ดิน

5.1 ทรัพยากรดิน

จากการสำรวจทรัพยากรดินตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยกองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน พบว่า มีดิน 2 ชุดดิน และ 1 ดินคล้ายชุดดิน โดยมีการประเมินคุณภาพที่ดิน ดังรายละเอียดในตารางที่ 5-1

5.2 ประเภทการใช้ที่ดิน

ประเภทการใช้ที่ดิน ประกอบด้วย พืชเศรษฐกิจหลักที่ปลูกอยู่ในปัจจุบันของตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน มี 9 ชนิด ได้แก่ ข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ข้าวไร่ ถั่วลิสง ถั่วแดง หลวง มะม่วง ส้ม ลำไย และลิ้นจี่

5.3 การประเมินคุณภาพที่ดิน

จากการใช้คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดิน สำหรับการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล (บัณฑิตสันศิริ และคำรณ ไทรพิง, 2542) ประเมินคุณภาพที่ดิน ได้จำแนกชั้นความเหมาะสมทางกายภาพและข้อจำกัดของประเภทการใช้ที่ดิน ดังนี้

ข้าว

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านความต้องการน้ำของพืชในช่วงที่พืชมีการเจริญเติบโต (m) ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านความอุดมสมบูรณ์ของดิน (s) คือ หน่วยแผนที่ดิน AC-spd,col-sIA

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำของดิน (o) คือ หน่วยแผนที่ Ws-vd-clB

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำของดิน (o) ความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชันของสภาพพื้นที่ (e) คือ หน่วยแผนที่ Ws-clD และ zSC

ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

ชั้นที่มีความเหมาะสมสูง (S1)

คุณภาพที่ดินมีความเหมาะสมสูงโดยไม่มีข้อจำกัดใดๆ ที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ หน่วยแผนที่ Ws-vd-clB

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำของดิน (o) ความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชันของสภาพพื้นที่ (e) คือ หน่วยแผนที่ AC-spd,col-sIA และ Ws-clD

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชันของสภาพพื้นที่ (e) คือ หน่วยแผนที่ zSC

ข้าวไร่

ชั้นที่มีความเหมาะสมสูง (S1)

คุณภาพที่ดินมีความเหมาะสมสูงโดยไม่มีข้อจำกัดใดๆ ที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ หน่วยแผนที่ Ws-vd-clB

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำของดิน (o) ความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชันของสภาพพื้นที่ (e) คือ หน่วยแผนที่ AC-spd,col-sIA และ Ws-clD

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชันของสภาพพื้นที่ (e) คือ หน่วยแผนที่ zSC

ถั่วลิสง

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านความอุดมสมบูรณ์ของดิน (s) คือ หน่วยแผนที่ดิน Ws-vd-clB

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำของดิน (o) ความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชันของสภาพพื้นที่ (e) คือ หน่วยแผนที่ AC-spd,col-sIA และ Ws-clD

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชันของสภาพพื้นที่ (e) คือ หน่วยแผนที่ zSC

ถั่วแดงหลวง

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านความอุดมสมบูรณ์ของดิน (s) คือ หน่วยแผนที่ดิน Ws-vd-clB

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำของดิน (o) ความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชันของสภาพพื้นที่ (e) คือ หน่วยแผนที่ AC-spd,col-sIA และ Ws-clD

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชันของสภาพพื้นที่ (e) คือ หน่วยแผนที่ zSC

มะม่วง

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านความอุดมสมบูรณ์ของดิน (s) คือ หน่วยแผนที่ดิน Ws-vd-clB

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ สภาวะการหยั่งลึกของราก มีข้อจำกัดด้านความลึกของดิน (r) คือ หน่วยแผนที่ Ws-clD

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชันของสภาพพื้นที่ (e) คือ หน่วยแผนที่ zSC

ส้ม

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านความอุดมสมบูรณ์ของดิน (s) คือ หน่วยแผนที่ดิน Ws-vd-clB

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ สภาวะการหยั่งลึกของราก มีข้อจำกัดด้านความลึกของดิน (r) คือ หน่วยแผนที่ Ws-clD

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชันของสภาพพื้นที่ (e) คือ หน่วยแผนที่ zSC

ลำไย

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านความอุดมสมบูรณ์ของดิน (s) คือ หน่วยแผนที่ดิน Ws-vd-clB

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ สภาวะการหยั่งลึกของราก มีข้อจำกัดด้านความลึกของดิน (r) คือ หน่วยแผนที่ Ws-clD

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชันของสภาพพื้นที่ (e) คือ หน่วยแผนที่ zSC

ล้นจี่

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านความอุดมสมบูรณ์ของดิน (s) คือ หน่วยแผนที่ดิน Ws-vd-clB

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ สภาวะการหยั่งลึกของราก มีข้อจำกัดด้านความลึกของดิน (r) คือ หน่วยแผนที่ Ws-clD

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชันของสภาพพื้นที่ (e) คือ หน่วยแผนที่ zSC

ตารางที่ 5-1 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของหน่วยแผนที่ดิน ตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน

หน่วยแผนที่ดิน	ข้าว	ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	ข้าวไร่	ถั่วลิสง	ถั่วแดงหลวง	มะม่วง	ส้ม	ลำไย	ลิ้นจี่
AC-spd,col-slA	S2ms	S3o	S3o	S3o	S3o	S3o	S3o	S3o	S3o
Ws-clD	N	S3e	S3e	S3e	S3e	S3r	S3r	S3r	S3r
Ws-vd-clB	S3o	S1	S1	S2s	S2s	S2s	S2s	S2s	S2s
zSC	N	N	N	N	N	N	N	N	N

หมายเหตุ: 1) สมบัติดินจากตารางที่ 3-4

2) ข้อจำกัดในการประเมินคุณภาพที่ดิน: m = ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช o = ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช
s = ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร r = สภาพการหยั่งลึกของราก e = ความเสียหายจากการกัดกร่อน

บทที่ 6

แผนการใช้ที่ดิน

บทที่ 6 แผนการใช้ที่ดิน

6.1 ปรัชญาในการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบล

ในการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลฉบับนี้ได้ใช้ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”¹ เป็นหลัก โดยมีรายละเอียดดังนี้

“เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี พอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุล และพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี”

¹ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2550: 6-7) ได้หมายเหตุว่า “ประมวลและกลั่นกรองจากพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งพระราชทานในวโรกาสต่างๆ รวมทั้งพระราชดำรัสอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้นำไปใช้และเผยแพร่ได้ เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2542 เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติของทุกฝ่ายและประชาชนโดยทั่วไป

6.2 นโยบายแห่งรัฐในการกำหนดแผนการใช้ที่ดินตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ตารางที่ 6-1 นโยบายแห่งรัฐที่เกี่ยวข้องกับแผนการใช้ที่ดิน ตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ลำดับที่	กฎหมาย/ยุทธศาสตร์/ แผนการปฏิบัติ/แผนแม่บท	รายละเอียด
1	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ²	มาตรา 72 (1) วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศไทยเหมาะสมกับสภาพของพื้นที่และศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน
2	ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580) ³	ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์ที่ 5 ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
3	คำสั่งนโยบายของคณะรัฐมนตรี แลงต่อรัฐสภา วันที่ 25 กรกฎาคม 2562	นโยบายหลัก 5. การพัฒนาเศรษฐกิจและความสามารถในการแข่งขันของไทย 5.3 พัฒนาภาคเกษตร 5.3.2 ลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตที่เหมาะสมและไม่ก่อให้เกิดภาระทางการเงินการคลังของภาครัฐ 5.3.4 ส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตร 5.3.5 ดูแลเกษตรกรผู้มีรายได้น้อยให้สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ในที่ดินทำกิน แหล่งเงินทุน โครงสร้างพื้นฐาน และปัจจัยการผลิตต่างๆ 10. การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและการรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืน 10.2 ปรับปรุงระบบที่ดินทำกินและลดความเหลื่อมล้ำด้านการถือครองที่ดิน 10.3 ส่งเสริมการบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ นโยบายเร่งด่วน 4. การให้ความช่วยเหลือเกษตรกรและพัฒนานวัตกรรม
4	แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ⁴	ประเด็นย่อยที่ 2.1 จัดทำแผนการใช้ที่ดินของชาติให้เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ประเด็นย่อยที่ 2.2 การใช้ประโยชน์ที่ดินให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

² ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 134 ตอน 40 ก หน้า 18 ลงวันที่ 6 เมษายน 2560

³ ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 135 ตอน 82 ก หน้า 8 วันที่ 13 ตุลาคม 2561

⁴ ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 135 ตอน 24 ก หน้า 98. 102-103 ลงวันที่ 6 เมษายน 2561 (เล่มที่ 4)

ตารางที่ 6-1 (ต่อ)

ลำดับที่	กฎหมาย/ยุทธศาสตร์/ แผนการปฏิบัติ/แผนแม่บท	รายละเอียด
5	แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)	ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน ยุทธศาสตร์ที่ 4 การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาอย่างยั่งยืน
6	นโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ. 2560-2579)	ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการใช้ที่ดินและทรัพยากรดินเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน
7	แผนพัฒนาภาคเหนือ พ.ศ. 2560-2565	ยุทธศาสตร์ที่ 3 ยกระดับเป็นฐานการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์และเกษตรปลอดภัยเชื่อมโยงสู่อุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปที่สร้างมูลค่าเพิ่มสูง ยุทธศาสตร์ที่ 5 อนุรักษ์และฟื้นฟูป่าต้นน้ำให้คงความสมบูรณ์ จัดระบบการบริหารจัดการน้ำอย่างเหมาะสมและเชื่อมโยงพื้นที่เกษตรให้ทั่วถึง ป้องกันและแก้ไขปัญหาลพิษหมอกควันอย่างยั่งยืน
8	การพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 (พ.ศ. 2561-2565)	ประเด็นการพัฒนาที่ 3 การพัฒนาเศรษฐกิจเกษตรสร้างสรรค์ ประเด็นการพัฒนาที่ 4 การพัฒนาเศรษฐกิจสิ่งแวดล้อมเพื่อลดฝุ่นควัน
9	แผนพัฒนาจังหวัดแม่ฮ่องสอน พ.ศ. 256- 2565	ประเด็นการพัฒนาที่ 3 ยกระดับคุณภาพชีวิต แก้ไขปัญหาความยากจน ลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม ประเด็นการพัฒนาที่ 4 การจัดการ อนุรักษ์ ฟื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมและส่งเสริมให้คนอยู่ร่วมกับป่าอย่างยั่งยืน
10	ยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์จังหวัดแม่ฮ่องสอน พ.ศ. 2564	ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกร ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาขีดความสามารถในการผลิต การจัดการสินค้าเกษตร และความมั่นคงด้านอาหาร ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาทรัพยากรการเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ สมดุลและยั่งยืน
11	ยุทธศาสตร์องค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน (พ.ศ. 2561-2565)	ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต การพัฒนาคนและสังคมที่มีคุณภาพ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 5 การพัฒนาด้านทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน
12	ยุทธศาสตร์การพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน	ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิตการพัฒนาสังคมและสังคมที่มีคุณภาพ ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

6.3 การกำหนดเขตการใช้ที่ดิน

การวางแผนการใช้ที่ดินเป็นกระบวนการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ เพื่อใช้ตัดสินใจในการกำหนดรูปแบบหรือกิจกรรมการใช้ที่ดินที่เหมาะสมไว้ล่วงหน้า โดยมีพื้นฐานจากศักยภาพการใช้ประโยชน์ของทรัพยากรดินตามธรรมชาติ สภาพเศรษฐกิจและสังคม สิ่งแวดล้อม เพื่อให้มีการใช้ที่ดิน อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุด การวางแผนการใช้ที่ดินมิได้สิ้นสุดลงในขั้นตอนการตัดสินใจ ว่าที่ดินจะทำอะไรดีที่สุด แต่จะต้องรวมถึงการจัดทำมาตรการทุกด้านในการใช้ที่ดินเพื่อให้บรรลุถึงความต้องการใช้ที่ดินนั้น จำเป็นต้องระบุถึงมาตรการ กิจกรรม โครงการ แผนงาน และนโยบายที่มีความเหมาะสมกับพื้นที่ ซึ่งจะช่วยให้บรรลุถึงความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง

การวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล เป็นการวิเคราะห์และประเมินข้อมูลด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม ตลอดจนสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ เพื่อกำหนดการใช้พื้นที่อย่างเป็นระบบ เป็นการตัดสินใจในการใช้พื้นที่ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ และตรงตามความต้องการของชุมชน โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการที่จะนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป เป็นสิ่งสำคัญที่ต้องดำเนินการเพื่อให้เป็นที่ยอมรับ โดยมีความมุ่งหมายให้การใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นนั้น ตอบสนองความต้องการของชุมชนมากที่สุด การกำหนดเขตการใช้ที่ดินตำบลปางมะผ้า ใช้ยุทธศาสตร์จังหวัดแม่ฮ่องสอน พ.ศ. 2562 เป็นแนวทาง ซึ่งยุทธศาสตร์จังหวัดแม่ฮ่องสอน พ.ศ. 2562 ได้เชื่อมโยง กับนโยบายรัฐบาล แผนบริหารราชการแผ่นดิน ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ทิศทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 แผนปฏิรูปประเทศ รวมทั้งแผนพัฒนา รายสาขาต่างๆ หรือแผนเฉพาะด้าน เช่น แผนพัฒนาการเกษตร แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

6.4 เขตการใช้ที่ดิน

แผนการใช้ที่ดินตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้กำหนดออกเป็น 5 เขต ได้แก่ เขตพื้นที่ป่าไม้ เขตพื้นที่เกษตรกรรม พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง เขตพื้นที่อื่นๆ และพื้นที่แหล่งน้ำ รายละเอียดดังตารางที่ 6-2 และรูปที่ 6-1

ตารางที่ 6-2 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน

เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
1. เขตป่าไม้	125,296	97.80
1.1 เขตคุ้มครองสภาพป่า (โซน C)	92,753	72.40
1.2 เขตฟื้นฟูสภาพป่าตามธรรมชาติ (โซน C)	39	0.03
1.3 เขตฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติภายใต้เงื่อนไข (โซน C)	32,201	25.13
1.4 เขตคุ้มครองสภาพป่า (โซน E)	20	0.02
1.5 เขตฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติภายใต้เงื่อนไข (โซน E)	116	0.09
1.6 พื้นที่ป่าไม้นอกเขตป่าตามกฎหมาย	167	0.13
2. เขตเกษตรกรรม	845	0.66
2.1 เขตนาข้าว	574	0.45
1) เขตทำนาพื้นที่ลุ่ม	260	0.20
2) เขตทำนาพื้นที่ดอน	314	0.25
2.2 พืชไร่หมุนเวียน	235	0.18
2.3 ไม้ผล	36	0.03
3. พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	1,733	1.35
4. พื้นที่อื่นๆ	162	0.13
5. พื้นที่แหล่งน้ำ	84	0.07
รวม	128,120	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

1. เขตป่าไม้

มีเนื้อที่ 125,296 ไร่ หรือร้อยละ 97.80 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมาย และมติคณะรัฐมนตรี ได้แก่ อุทยานแห่งชาติถ้ำปลา-น้ำตกผาเสื่อ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าสันปันแดน เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าลุ่มน้ำปาย ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าแม่ปายฝั่งขวา รวมไปถึงพื้นที่คงสภาพป่า ที่ปัจจุบันมีสภาพเป็นป่าสมบูรณ์แต่อยู่นอกเขตป่าสงวนแห่งชาติ เป็นต้น ซึ่งเขตดังกล่าวเป็นพื้นที่แหล่งต้นน้ำลำธารที่สำคัญของกลุ่มน้ำสาขาลุ่มน้ำของ ลุ่มน้ำแม่ปายตอนล่าง ลุ่มน้ำหลักแม่น้ำสาละวิน

2. เขตเกษตรกรรม

มีเนื้อที่ 845 ไร่ หรือร้อยละ 0.66 ของเนื้อที่ตำบล แบ่งออกเป็น 3 เขต ดังนี้

2.1 เขตนาข้าว

1) เขตทำนาพื้นที่ลุ่ม มีเนื้อที่ 260 ไร่ หรือร้อยละ 0.20 ของเนื้อที่ตำบล
ชุดดินในเขตนี้ คือ ดินตะกอนน้ำพาเชิงซ้อนที่มีการระบายน้ำค่อนข้างเร็ว เป็นดินร่วนหยาบ (Ac-spd,col)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ อินทรีย์วัตถุต่ำ
- น้ำท่วมในช่วงที่ฝนตกชุก

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยการเพิ่มอินทรีย์วัตถุ เพื่อปรับปรุงโครงสร้างของดิน เพิ่มการอุ้มน้ำของดินและเพิ่มธาตุอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อพืช ควบคู่กับปุ๋ยเคมีในอัตราส่วนที่เหมาะสม
- พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรไว้ใช้ในช่วงฤดูแล้ง
- ขุดลอกแหล่งน้ำให้มีการกักเก็บน้ำได้ดีขึ้น
- พัฒนาระบบส่งน้ำ และการระบายน้ำออกจากพื้นที่นา ช่วงที่ฝนตกชุก
- การปลูกพืชหลังนาเพื่อเป็นรายได้เสริม เช่น ข้าวโพด ถั่วลิสง และถั่วแดง

หลวง

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุ และธาตุอาหารในดิน โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด
- ถ่ายทอดเทคโนโลยีนวัตกรรมกรมพัฒนาที่ดินในการผลิต และใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยชีวภาพ
- ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดและการส่งเสริมการไถกลบและผลิตปุ๋ยอินทรีย์ เพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

- 1) กรมวิชาการเกษตร สนับสนุนเรื่องการทดสอบสารชีวภัณฑ์ ในการป้องกัน และกำจัดโรคแมลง
- 2) กรมส่งเสริมการเกษตร พัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) หลักและเครือข่าย และถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกรผู้นำ
- 3) องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น สนับสนุนเรื่องการขุดลอกแหล่งน้ำในพื้นที่ ตำบลปางมะผ้า

2) เขตทำนาพื้นที่ดอน มีเนื้อที่ 314 ไร่ หรือร้อยละ 0.25 ของเนื้อที่ตำบล มีการทำนาในพื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน (zSC) และดินคล้ายชุดดินวังสะพุงที่เป็นดินลึกมาก (Ws-vd) โดยมีการจัดทำคันนาเพื่อกักเก็บน้ำ

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ อินทรีย์วัตถุต่ำ

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยการเพิ่มอินทรีย์วัตถุ เพื่อปรับปรุงโครงสร้างของดิน เพิ่มการอุ้มน้ำของดิน และเพิ่มธาตุอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อพืช ควบคู่กับปุ๋ยเคมีในอัตราส่วนที่เหมาะสม

- จัดทำนาขั้นบันไดต่อเนื่องเพื่อปลูกพืชเศรษฐกิจล้มลุกที่มีผลตอบแทนสูง และมีการไถพรวนในพื้นที่น้อย

- พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุและธาตุอาหารพืช โดยการใส่ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอกและปุ๋ยพืชสด

- ถ่ายทอดเทคโนโลยีนวัตกรรมพัฒนาที่ดินในการผลิตและการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ปุ๋ยชีวภาพ

- ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดและการส่งเสริมการไถกลบและผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

1) กรมวิชาการเกษตร สนับสนุนเรื่องการทดสอบสารชีวภัณฑ์ ในการป้องกันและกำจัดโรคแมลง

2) กรมการข้าว สนับสนุนเรื่องการถ่ายทอดเทคโนโลยี ในการป้องกันและกำจัดโรคแมลงของข้าว

3) องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น สนับสนุนเรื่องการขุดลอกแหล่งน้ำในพื้นที่ตำบลปางมะผ้า

2.2 เขตปลูกพืชไร่หมุนเวียน

เขตนี้มีการปลูกข้าวโพด และข้าวไร่ มีเนื้อที่ 235 ไร่ หรือร้อยละ 0.18 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือ ดินตะกอนน้ำพาเชิงซ้อนที่มีการระบายน้ำค่อนข้างเร็ว เป็นดินร่วนหยาบ (Ac-spdc, col) ดินคล้ายชุดดินวังสะพุงที่เป็นดินลึกมาก (Ws-vd) และพื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน (zSC) ตามลำดับ

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำถึงปานกลาง อินทรีย์วัตถุต่ำ
- พื้นที่มีความลาดชัน เกิดการชะล้างพังทลายของดิน
- ขาดแคลนน้ำ เนื่องจากฝนทิ้งช่วง

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใส่ปุ๋ยอินทรีย์ หรือปุ๋ยชีวภาพ ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมีในอัตราส่วนที่เหมาะสม

- ป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน

- พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร

- ปรับระบบการปลูกพืชที่เหมาะสม จะช่วยรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดิน

ลดจำนวนโรคและแมลงศัตรูพืชให้น้อยลง และลดการชะล้างพังทลายของดิน

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใส่ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด

- ถ่ายทอดเทคโนโลยีนวัตกรรมพัฒนาที่ดินในการผลิต การใส่ปุ๋ยอินทรีย์

และปุ๋ยชีวภาพ

- ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดและการส่งเสริมการไถกลบและผลิตปุ๋ยอินทรีย์

เพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก

- สนับสนุนการสร้างระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ทั้งวิธีพืชและวิธีกล

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

1) กรมวิชาการเกษตร สนับสนุนเรื่องการทดสอบสารชีวภัณฑ์ ในการป้องกัน

และกำจัดโรคแมลงของข้าว

2) องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น สนับสนุนเรื่องการปรับปรุงถนนลูกรังเข้าพื้นที่

การเกษตร

2.3 เขตปลูกไม้ผล

มีเนื้อที่ 36 ไร่ หรือร้อยละ 0.03 ของ เนื้อที่ตำบล ในเขตนี้ส่วนใหญ่มีการปลูกกล้วย มะม่วง ลำไย ลิ้นจี่ และส้ม ชุดดินส่วนใหญ่ คือ ดินตะกอนน้ำพาเชิงซ้อนที่มีการระบายน้ำค่อนข้างเร็ว เป็นดินร่วนหยาบ (Ac-spd,col) ดินคล้ายชุดดินวังสะพุงที่เป็นดินลึกมาก (Ws-vd) และพื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน (zSC) ตามลำดับ

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำถึงปานกลาง อินทรีย์วัตถุต่ำ

- พื้นที่ที่มีความลาดชัน เกิดการชะล้างพังทลายของดิน

- ขาดแคลนน้ำ เนื่องจากฝนทิ้งช่วง

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใส่ปุ๋ยอินทรีย์ หรือปุ๋ยชีวภาพ ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมีในอัตราส่วนที่เหมาะสม

- ป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน

- พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใส่ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด

- สนับสนุนการสร้างระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ทั้งวิธีพืชและวิธีกล

กิจกรรมที่ขอสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

- 1) *กรมวิชาการเกษตร* สนับสนุนเรื่องการทดสอบสารชีวภัณฑ์ ในการป้องกัน และกำจัดโรคแมลง
- 2) *กรมส่งเสริมการเกษตร* ส่งเสริมและอบรมการใช้เทคโนโลยีในการปลูกพืชให้ได้ผลผลิตสูง

3. เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง

มีเนื้อที่ 1,733 ไร่ หรือร้อยละ 1.35 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วยชุมชนที่อยู่อาศัย ตัวเมืองและย่านการค้า สถานที่ราชการและสถาบันต่างๆ และสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ จำแนกตามข้อมูลจากการสำรวจสภาพการใช้ที่ดินตำบลปางมะผ้า (กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน, 2561) โดยคำนวณเนื้อที่ด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

พื้นที่ชุมชนที่กำหนดในแผนการใช้ที่ดินนี้ เป็นชุมชนที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน หากมีการขยายตัวในอนาคต ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2562

กิจกรรมของส่วนราชการอื่นที่ขอรับการสนับสนุนได้แก่

องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น สนับสนุนเรื่อง อ่างเก็บน้ำ เครื่องสูบน้ำและระบบส่งน้ำ พลังงานแสงอาทิตย์ ก่อสร้างฝายชะลอน้ำคอนกรีตเสริมเหล็ก ก่อสร้างรางระบายน้ำคอนกรีตเสริมเหล็ก ระบบประปาเพื่อการอุปโภคบริโภคในครัวเรือน ก่อสร้างสะพาน ปรับปรุงถนน ปรับปรุงต่อเติมอาคาร เอนกประสงค์

4. พื้นที่อื่นๆ

มีเนื้อที่ 162 ไร่ หรือร้อยละ 0.13 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วยพื้นที่ถม พื้นที่ลุ่ม พื้นที่ลุ่มและนาข้าว ทุ่งหญ้าธรรมชาติ ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่มและไม้ละเมาะ จำแนกตามข้อมูลจากการสำรวจสภาพการใช้ที่ดินตำบลปางมะผ้า (กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน, 2561) โดยคำนวณเนื้อที่ด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

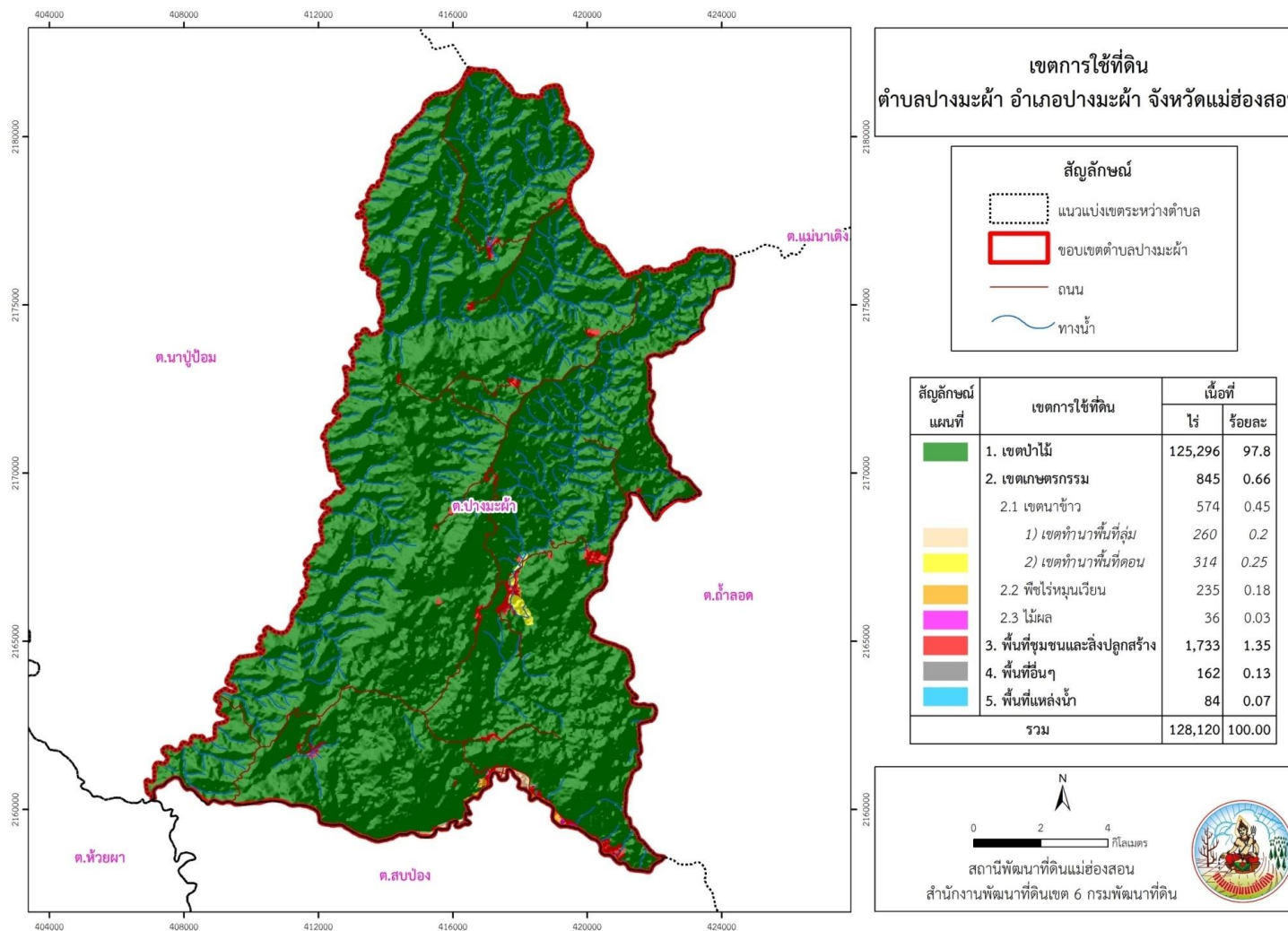
5. พื้นที่แหล่งน้ำ

มีเนื้อที่ 84 ไร่ หรือร้อยละ 0.07 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ บ่อน้ำในไร่นา แม่น้ำ ลำห้วย และลำคลอง แหล่งน้ำเหล่านี้ใช้ประโยชน์ทั้งทางด้านเก็บกักน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค และใช้ในด้านเกษตรกรรม ตลอดจนเป็นแหล่งอาหารตามธรรมชาติและแหล่งเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำของชุมชน

รูปแบบการพัฒนาและแนวทางการจัดการ ควรดูแลรักษาแหล่งน้ำธรรมชาติและแหล่งน้ำที่สร้างขึ้นไม่ให้เสื่อมโทรมทั้งด้านคุณภาพของน้ำและการกักเก็บน้ำ ไม่ปล่อยให้ลำน้ำตื้นเขินและถูกบุกรุก หมั่นขุดลอกคูคลอง ไม่ทิ้งขยะหรือปล่อยน้ำเสียลงในแหล่งน้ำ เร่งรัดพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กให้กระจายอยู่ทั่วพื้นที่ เพื่อใช้ในการอุปโภคบริโภคและการเพาะปลูกในช่วงขาดน้ำ

แผนการใช้ที่ดินตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน

รูปที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน

6.5 ระบบการปลูกพืชตามแผนการใช้ที่ดิน

ชนิดพืช	เดือน	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
บริเวณพื้นที่ราบลุ่ม													
1.ข้าวโพด- <u>ปอเทือง</u> - <u>ข้าวนาปี</u>						ข้าวโพด	ปอเทือง						ข้าวนาปี
2.ถั่วลิสง- <u>ปอเทือง</u> - <u>ข้าวนาปี</u>						ถั่วลิสง	ปอเทือง						ข้าวนาปี
3. <u>ถั่วแดงหลวง</u> - <u>ปอเทือง</u> - <u>ข้าวนาปี</u>						ข้าวโพด	ปอเทือง						ข้าวนาปี
บริเวณพื้นที่ดอน													
1.พืชเศรษฐกิจ <u>ถั่วลิสง</u> - <u>ปอเทือง</u> - <u>ข้าวนาปี</u>						พืชเศรษฐกิจถั่วลิสง	ปอเทือง						ข้าวนาปี
2. <u>ปอเทือง</u> - <u>ข้าวไร่</u>							ปอเทือง						ข้าวไร่
3. <u>ปอเทือง</u> - <u>ข้าวโพด</u> เลี้ยงสัตว์							ปอเทือง						ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์
4.ไม้ผล													กล้วย/มะม่วง/ส้ม

รูปที่ 6-2 ระบบการปลูกพืชตามแผนการใช้ที่ดิน ตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน

6.6 การจัดการความเสี่ยง

การแก้ไขปัญหาตามที่มีข้อเสนอจากชุมชนและองค์การบริหารส่วนตำบลปางมะผ้าให้แก้ไขปัญหารวม 4 ประการ คือ (1) กฎหมายการอนุรักษ์ทรัพยากร เขตป่าไม้/เขตอุทยาน (2) ปัญหาดินเสื่อมโทรม ดินไหล ดินสไลด์ (3) ต้องการแหล่งกักเก็บน้ำ ฝ่ายกิ่งถาวร และระบบกระจายน้ำเพื่อการเกษตร (4) การขยายพื้นที่ปลูกข้าวโพดเนื่องจากดินเสื่อมผลผลิตลดลงหนี้สินเพิ่มขึ้น นั้นยังไม่สามารถดำเนินการได้เนื่องจากอยู่ในขั้นตอนที่ทางจังหวัดแม่ฮ่องสอนได้ดำเนินการแก้ไขปัญหในเรื่องสิทธิในที่ดินทำกินของเกษตรกรพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน เช่น โครงการจัดที่ดินทำกิน (คทช.) ในพื้นที่ทำกินที่อยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ โครงการแม่ฮ่องสอนโมเดลเพื่อจัดสรรที่ทำกินให้แก่เกษตรกรพื้นที่เขตป่าอนุรักษ์จังหวัดแม่ฮ่องสอน และโครงการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงเฉพาะพื้นที่ (พมพ.) ซึ่งผลักดันให้ประชาชนในพื้นที่เป้าหมายมีสิทธิในพื้นที่ทำกินและอยู่อาศัยโดยให้ “คนอยู่ร่วมกับป่า” ได้อย่างสมดุล โดยโครงการต่างๆ ได้ดำเนินการตามขั้นตอนของกฎหมายตามลำดับ และหากมีแนวนโยบายที่ชัดเจนแล้วหน่วยงานราชการต่างๆ เช่น กรมชลประทาน กรมทรัพยากรน้ำ กรมพัฒนาที่ดิน จะได้ร่วมบูรณาการกับหน่วยงานในสังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในการแก้ไขปัญหาทั้ง 4 ประการ ซึ่งมีความเชื่อมโยงกันต่อไป

บทที่ 7

การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน

บทที่ 7 การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน

7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ภายหลังการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน แล้ว จะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

7.1.1 จัดทำเป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณและกิจกรรมต่างๆ ที่จะดำเนินการใน ปีงบประมาณ 2565

7.1.2 นำแผนการใช้ที่ดินตำบลปางมะผ้าไปเสนอต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลปางมะผ้า เพื่อมีมติให้ความร่วมมือในกิจกรรมพัฒนาที่ดินดำเนินการกิจกรรมต่างๆ ที่กำหนดไว้ในแผน

7.1.3 สถานีพัฒนาที่ดินแม่ฮ่องสอน เสนอเป้าหมายและงบประมาณให้รายงานมายัง กรมพัฒนาที่ดิน

7.2 ตัวชี้วัด

กิจกรรมที่กรมพัฒนาที่ดินจะดำเนินการในตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน 4 โครงการ ดังนี้

- 1) การปรับปรุงบำรุงดิน
- 2) พื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน
- 3) การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ
- 4) การบริหารจัดการน้ำ

7.3 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2565

งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับ การจัดสรรให้ดำเนินการ

เขตป่าไม้

1) เขตพื้นที่ทรัพยากรธรรมชาติภายใต้เงื่อนไข (โซน C) มีแผนงาน/โครงการ ดังนี้

- 1.1) การปรับปรุงบำรุงดิน
 - 1.1.1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์
 - 1.1.2) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด
 - 1.1.3) การพัฒนาต่อยอดกลุ่มเดิมที่เข้มแข็งส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมี
 - 1.1.4) การจัดหาปุ๋ยโดโลไมต์
 - 1.1.5) การส่งเสริมการปรับปรุงพื้นที่ดินกรด
 - 1.1.6) การถ่ายทอดองค์ความรู้การพัฒนาที่ดินภายใต้โครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่

- 1.2) การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน
- 1.2.1) การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

เขตพื้นที่เกษตรกรรม

1) เขตทำนา มีแผนงาน/โครงการ ดังนี้

- 1.1) การปรับปรุงบำรุงดิน
 - 1.1.1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์
 - 1.1.2) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด
 - 1.1.3) การพัฒนาต่อยอดกลุ่มเดิมที่เข้มแข็งส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมี
 - 1.1.4) การส่งเสริมการไถกลบและผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก
 - 1.1.5) การจัดหาปุ๋ยโดโลไมต์
 - 1.1.6) การส่งเสริมการปรับปรุงพื้นที่ดินกรด
 - 1.1.7) การพัฒนาเทคโนโลยีการพัฒนาที่ดินในศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
- 1.2) การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน
- 1.2.1) การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

2) เขตปลูกพืชไร่หมุนเวียน และเขตปลูกไม้ผล มีแผนงาน/โครงการ ดังนี้

- 2.1) การปรับปรุงบำรุงดิน
 - 2.1.1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์
 - 2.1.2) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด
 - 2.1.3) การพัฒนาต่อยอดกลุ่มเดิมที่เข้มแข็งส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมี
 - 2.1.4) การส่งเสริมการไถกลบและผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก
 - 2.1.5) การจัดหาปุ๋ยโดโลไมต์
 - 2.1.6) การส่งเสริมการปรับปรุงพื้นที่ดินกรด
- 2.2) การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน
- 2.2.1) การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

(ตารางที่ 7-1 และรูปที่ 7-1)

7.4 กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น

7.4.1 เขตพื้นที่ทรัพยากรธรรมชาติภายใต้เงื่อนไข (โซน C) มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้ สนับสนุนโครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ (กรมส่งเสริมการเกษตร) สนับสนุนการจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำด้วยวิธีกล เช่น คูเบนน้ำ ชั้นบันไดดินแบบไม่ต่อเนื่อง และฝายกึ่งถาวร (กรมป่าไม้ร่วมกับกรมพัฒนาที่ดิน)

7.4.2 เขตพื้นที่เกษตรกรรม

1) เขตทำนา มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้

- 1.1) ทดสอบสารชีวภัณฑ์ ในการป้องกันและกำจัดโรคแมลง (กรมวิชาการเกษตร)
- 1.2) พัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) หลัก และเครือข่าย และถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกรผู้นำ (กรมส่งเสริมการเกษตร)

2) เขตปลูกพืชไร่มุมนเวียน และเขตปลูกไม้ผล มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้

- 2.1) ทดสอบสารชีวภัณฑ์ ในการป้องกันและกำจัดโรคแมลง (กรมวิชาการเกษตร)
(ตารางที่ 7-2)

7.5 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการดำเนินการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่เทศบาลตำบลปางมะผ้า เมื่อวันที่ 22 มิถุนายน 2564 ได้มีความต้องการของประชาชนที่ต้องการให้ดำเนินการเกี่ยวกับแหล่งน้ำเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ การพัฒนาระบบส่งน้ำ การก่อสร้างฝาย รวม 10 รายการ ดังนี้

7.5.1 การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

- 1) โครงการขุดลอกแหล่งน้ำในพื้นที่ตำบลปางมะผ้า
- 2) โครงการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำในพื้นที่ตำบลปางมะผ้า

7.5.2 การพัฒนาระบบส่งน้ำ

- 1) โครงการก่อสร้างระบบสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์ในพื้นที่ตำบลปางมะผ้า
- 2) โครงการก่อสร้างระบบกระจายน้ำพลังงานแสงอาทิตย์ในพื้นที่ตำบลปางมะผ้า
- 3) โครงการปรับปรุงระบบท่อส่งน้ำประปาภูเขา หมู่ 5 บ้านยาป่าแหน

7.5.3 การก่อสร้างฝาย

- 1) โครงการก่อสร้างฝายชะลอน้ำคอนกรีตเสริมเหล็กบ้านปางคามน้อย(บ้านบริวาร) หมู่ที่ 3 บ้านไม้สูง
- 2) โครงการจัดทำฝายชะลอน้ำ หมู่ที่ 6 บ้านผาแดง
- 3) โครงการจัดทำฝายชะลอน้ำ หมู่ที่ 7 บ้านไม้ลั่น
- 4) โครงการจัดทำฝายชะลอน้ำ หมู่ที่ 8 บ้านห้วยเฮี้ยะ
- 5) โครงการจัดทำฝายชะลอน้ำ หมู่ที่ 10 บ้านผาเผือก

(รูปที่ 7-2)

ตารางที่ 7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2565

เขตการใช้ที่ดิน	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ
1 เขตป่าไม้ เนื้อที่ 125,296 ไร่ 1.1 เขตพื้นที่พุทธพยากรณ์ชาติภายใต้เงื่อนไข (โซน C) เนื้อที่ 32,201 ไร่ 1.1.1) นาข้าว 647 ไร่ 1.1.2) พืชไร่ 209 ไร่ 1.1.3) ไม้ผล 289 ไร่ 1.1.4) พืชไร่หมุนเวียน 31,056 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน 1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ 1.2 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด 1.3 การพัฒนาต่อยอดกลุ่มเดิมที่เข้มแข็งส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมี 1.4 การจัดหาปุ๋ยโดโลไมต์ 1.5 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด 1.6 การถ่ายทอดองค์ความรู้การพัฒนาที่ดินภายใต้โครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ 2. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน 2.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ (แฝกเพื่อแจกจ่าย)	1,500 900 5,700 17,000 300 8,000 14,600
2 เขตพื้นที่เกษตรกรรม เนื้อที่ 845 ไร่ 2.1 เขตทำนา เนื้อที่ 574 ไร่ 2.2 เขตพืชไร่หมุนเวียน เนื้อที่ 235 ไร่ 2.3 เขตไม้ผล เนื้อที่ 36 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน 1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ 1.2 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด 1.3 การพัฒนาต่อยอดกลุ่มเดิมที่เข้มแข็งส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมี 1.4 การจัดหาปุ๋ยโดโลไมต์	450 1,500 2,850 8,500

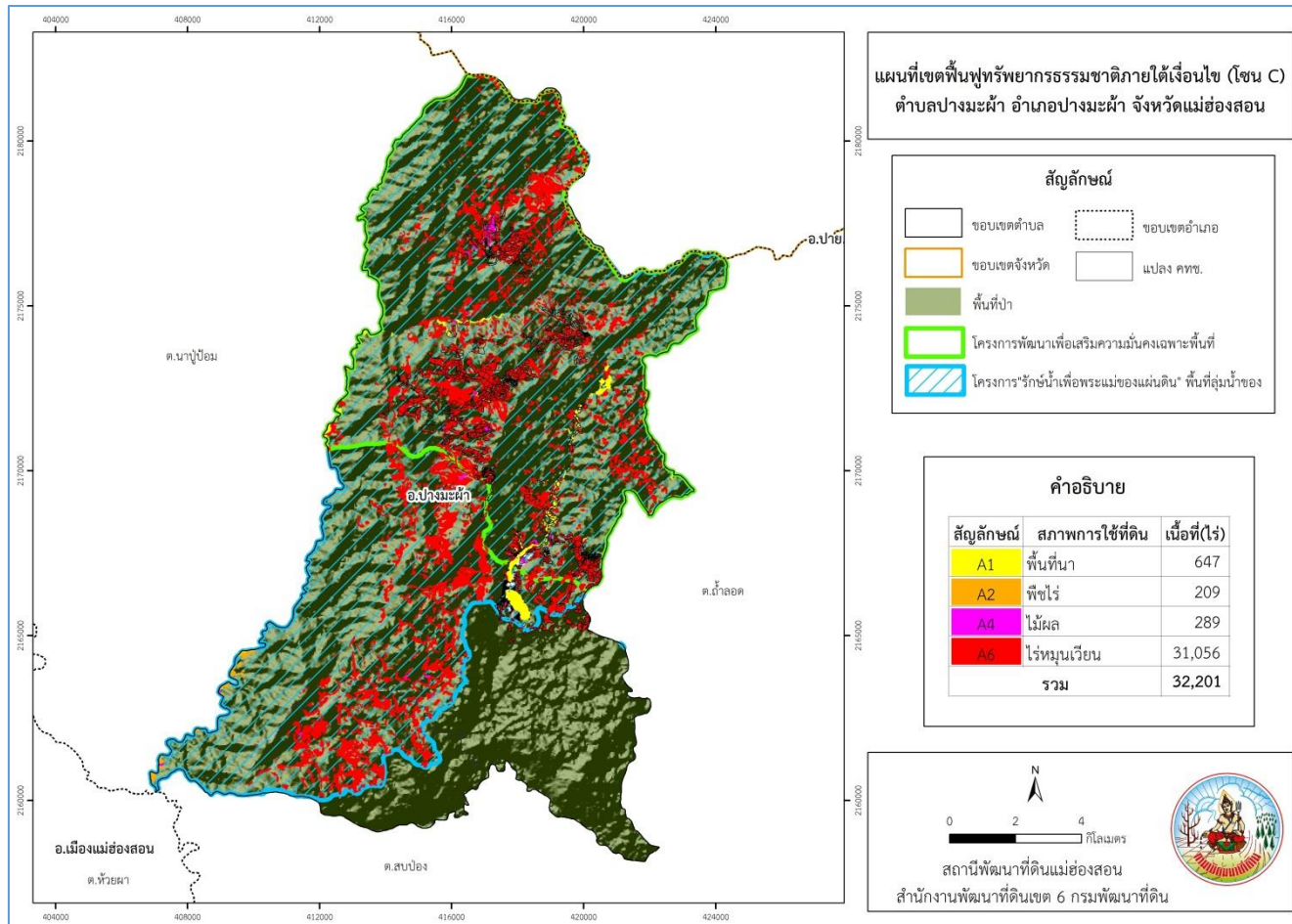
ตารางที่ 7-1 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ
2 เขตพื้นที่เกษตรกรรม เนื้อที่ 845 ไร่ (ต่อ) 2.1 เขตนาข้าว เนื้อที่ 574 ไร่ 2.2 เขตพืชไร่หมุนเวียน เนื้อที่ 235 ไร่ 2.3 เขตไม้ผล เนื้อที่ 36 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน 1.5 การส่งเสริมการปรับปรุงพื้นที่ดินกรด 1.6 การส่งเสริมการไถกลบและผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (กิจกรรมไถกลบต่อซัง) 1.7 การส่งเสริมการไถกลบและผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (กิจกรรมผลิตปุ๋ยหมัก พด.) 1.8 การพัฒนาเทคโนโลยีการพัฒนาที่ดินในศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) 2. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน 2.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ (แฝกเพื่อแจกจ่าย)	150 34,500 17,000 9,500 7,300

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้นี้เป็นประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

แผนการใช้ที่ดินตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน

รูปที่ 7-1 เขตพื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติภายใต้เงื่อนไข (โซน C) ตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน

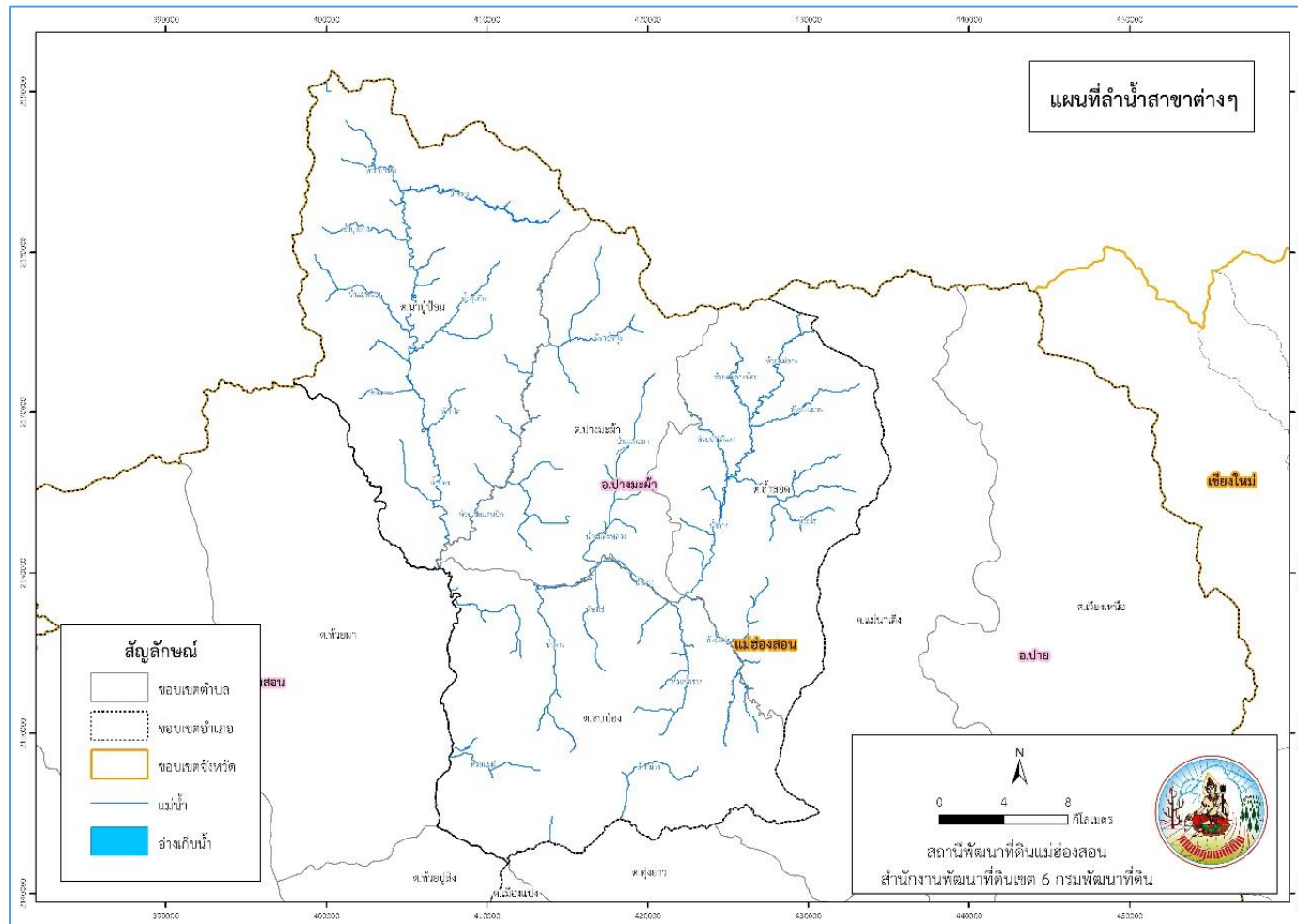

ตารางที่ 7-2 สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
1 เขตป่าไม้ เนื้อที่ 125,296 ไร่ 1.1 เขตพื้นที่พุทธพยากรณ์ธรรมชาติภายใต้เงื่อนไข (โซน C) เนื้อที่ 32,201 ไร่ 1.1.1) นาข้าว 647 ไร่ 1.1.2) พืชไร่ 209 ไร่ 1.1.3) ไม้ผล 289 ไร่ 1.1.4) พืชไร่หมุนเวียน 31,056 ไร่	1. ทดสอบสารชีวภัณฑ์ ในการป้องกันและกำจัดโรคแมลง (กรมวิชาการเกษตร) 2. สนับสนุนโครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ (กรมส่งเสริมการเกษตร)
2 เขตพื้นที่เกษตรกรรม เนื้อที่ 845 ไร่ 2.1 เขตทำนา เนื้อที่ 574 ไร่ 2.2 เขตพืชไร่หมุนเวียน เนื้อที่ 235 ไร่ 2.3 เขตไม้ผล เนื้อที่ 36 ไร่	1. ทดสอบสารชีวภัณฑ์ ในการป้องกันและกำจัดโรคแมลง (กรมวิชาการเกษตร) 2. พัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) หลักและเครือข่าย และถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกรผู้นำ (กรมส่งเสริมการเกษตร)
3 พื้นที่แหล่งน้ำ เนื้อที่ 84 ไร่	1. โครงการขุดลอกแหล่งน้ำในพื้นที่ตำบลปางมะผ้า 2. โครงการปรับปรุงระบบท่อส่งน้ำประปาภูเขา หมู่ 5 บ้านยาป่าแหน 3. โครงการก่อสร้างฝายชะลอน้ำคอนกรีตเสริมเหล็กบ้านปางคามน้อย(บ้านบริวาร) หมู่ที่ 3 บ้านไม้ฮุง 4. โครงการจัดทำฝายชะลอน้ำในพื้นที่ตำบลปางมะผ้า

แผนการใช้ที่ดินตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน

รูปที่ 7-2 ลำน้ำสาขาต่างๆ

แผนการใช้ที่ดินตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ตาราง 7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณโครงการนำร่อง ตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน แผน 5 ปี (พ.ศ. 2565-2569)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ					รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
			2565	2566	2567	2568	2569		2565	2566	2567	2568	2569		
	1. การปรับปรุงบำรุงดิน														
เขตพื้นที่ทรัพยากร ธรรมชาติภายใต้ เงื่อนไข (โซน C) (เขตนาข้าว/พืชไร่/ พืชไร่หมุนเวียน/ ไม้ผล)	1.1 การส่งเสริมการผลิตและ การใช้สารอินทรีย์	ราย	100	100	100	100	100	500	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500	7,500	พด.
เขตเกษตรกรรม (เขตนาข้าว/เขต ปลูกพืชไร่ หมุนเวียน/ไม้ผล)	1.1 การส่งเสริมการผลิตและ การใช้สารอินทรีย์	ราย	30	30	30	30	30	150	450	450	450	450	450	2,250	พด.
เขตพื้นที่ทรัพยากร ธรรมชาติภายใต้ เงื่อนไข (โซน C) (เขตนาข้าว/พืชไร่/ พืชไร่หมุนเวียน)	1.2 การส่งเสริมการปรับปรุง บำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	ไร่	60	60	60	60	60	300	900	900	900	900	900	4,500	พด.
เขตเกษตรกรรม (เขตนาข้าว/เขต ปลูกพืชไร่ หมุนเวียน)	1.2 การส่งเสริมการปรับปรุง บำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	ไร่	100	100	100	100	100	500	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500	7,500	พด.
เขตพื้นที่ทรัพยากร ธรรมชาติภายใต้ เงื่อนไข (โซน C) (เขตนาข้าว/พืชไร่/ พืชไร่หมุนเวียน/ ไม้ผล)	1.3 การพัฒนากลุ่มเกษตรกร ใช้สารอินทรีย์ลดการใช้ สารเคมีทางการเกษตร	กลุ่ม	2	2	2	2	2	10	5,700	5,700	5,700	5,700	5,700	28,500	พด.

แผนการใช้ที่ดินตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ตาราง 7-3 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ					รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
			2565	2566	2567	2568	2569		2565	2566	2567	2568	2569		
	1. การปรับปรุงบำรุงดิน														
เขตเกษตรกรรม (เขตนาข้าว/เขต ปลูกพืชไร่ หมุนเวียน/ไม้ผล)	1.3 การพัฒนากลุ่มเกษตรกร ใช้สารอินทรีย์ลดการใช้ สารเคมีทางการเกษตร	กลุ่ม	1	-	-	-	-	1	2,850	-	-	-	-	2,850	พต.
เขตพื้นที่พืชรพากร ธรรมชาติภายใต้ เงื่อนไข (โซน C) (เขตนาข้าว/พืชไร่/ พืชไร่หมุนเวียน/ ไม้ผล)	1.4 การจัดหาปุ๋ยโดโลไมต์	ตัน	10	10	10	10	10	50	17,000	17,000	17,000	17,000	17,000	85,000	พต.
เขตเกษตรกรรม (เขตนาข้าว/เขต ปลูกพืชไร่ หมุนเวียน/ไม้ผล)	1.4 การจัดหาปุ๋ยโดโลไมต์	ตัน	5	5	5	5	5	25	8,500	8,500	8,500	8,500	8,500	42,500	พต.
เขตพื้นที่พืชรพากร ธรรมชาติภายใต้ เงื่อนไข (โซน C) (เขตนาข้าว/พืชไร่/ พืชไร่หมุนเวียน/ ไม้ผล)	1.5 การส่งเสริมการปรับปรุง บำรุงพื้นที่ดินกรด	ไร่	20	20	20	20	20	100	300	300	300	300	300	1,500	พต.
เขตเกษตรกรรม (เขตนาข้าว/เขต ปลูกพืชไร่ หมุนเวียน/ไม้ผล)	1.5 การส่งเสริมการปรับปรุง บำรุงพื้นที่ดินกรด	ไร่	10	10	10	10	10	50	150	150	150	150	150	750	พต.

แผนการใช้ที่ดินตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ตาราง 7-3 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ					รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
			2565	2566	2567	2568	2569		2565	2566	2567	2568	2569		
	1. การปรับปรุงบำรุงดิน														
เขตพื้นที่ทรัพยากร ธรรมชาติภายใต้ เงื่อนไข (โซน C) (เขตพืชไร่/ไม้ผล)	1.6 การถ่ายทอดองค์ความรู้ การพัฒนาที่ดินภายใต้ โครงการระบบส่งเสริม เกษตรแบบแปลงใหญ่	ราย	40	40	-	-	-	80	4,000	4,000	-	-	-	8,000	พต.
เขตเกษตรกรรม (เขตนาข้าว/เขต ปลูกพืชไร่ หมุนเวียน)	1.7 การส่งเสริมการไถกลบ และผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพื่อลด การปล่อยก๊าซเรือนกระจก (กิจกรรมไถกลบตอซัง)	ไร่	100	100	100	100	100	500	34,500	34,500	34,500	34,500	34,500	172,500	พต.
เขตเกษตรกรรม (เขตนาข้าว/เขต ปลูกพืชไร่ หมุนเวียน)	1.8 การส่งเสริมการไถกลบ และผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพื่อลด การปล่อยก๊าซเรือนกระจก (กิจกรรมผลิตปุ๋ยหมัก พต.)	ตัน	5	5	5	5	5	25	17,000	17,000	17,000	17,000	17,000	85,000	พต.
เขตเกษตรกรรม (เขตนาข้าว/เขต ปลูกพืชไร่ หมุนเวียน/ไม้ผล)	1.9 การพัฒนาเทคโนโลยี การพัฒนาที่ดินในศูนย์ เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพ การผลิตสินค้าเกษตร	แห่ง	1	1	1	1	1	5	9,500	9,500	9,500	9,500	9,500	47,500	พต.
	2. การฟื้นฟูและป้องกันการ ชะล้างพังทลายของดิน														
เขตพื้นที่ทรัพยากร ธรรมชาติภายใต้ เงื่อนไข (โซน C) (เขตนาข้าว/พืชไร่/ ไม้ผล)	2.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อ การอนุรักษ์ดินและน้ำ (แฝก เพื่อแจกจ่าย)	กล้า	20,000	20,000	-	-	-	40,000	14,600	14,600	-	-	-	29,200	พต.

แผนการใช้ที่ดินตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ตาราง 7-3 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ					รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
			2565	2566	2567	2568	2569		2565	2566	2567	2568	2569		
			เขตพื้นที่เกษตรกรรม/พื้นที่คทช.	2.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ (แฝกเพื่อแจกจ่าย)	กล้า	10,000	10,000		10,000	10,000	10,000	50,000	7,300		
	2. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน														
เขตพื้นที่ทรัพยากรธรรมชาติภายใต้เงื่อนไข (โซน C) (เขตปลูกพืชไร่หมุนเวียน)	2.2 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ (แฝกเพื่อปลูก)	กล้า	-	-	200,000	200,000	200,000	600,000	-	-	240,000	240,000	240,000	720,000	พต.
	3. การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ														
เขตพื้นที่ทรัพยากรธรรมชาติภายใต้เงื่อนไข (โซน C)	3.1 การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ โครงการ “รักษาน้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน” ลุ่มน้ำของ *	ไร่	-	-	450	450	450	1,350	-	-	1,800,000	1,800,000	1,800,000	5,400,000	พต.
	4. การบริหารจัดการน้ำ														
เขตพื้นที่เกษตรกรรม/พื้นที่ คทช.	4.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	บ่อ	-	-	-	-	5	5	104,000	-	-	-	-	104,000	พต.

หมายเหตุ : งบประมาณที่กำหนดไว้นี้เป็นค่าประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

* การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในเขตพื้นที่ทรัพยากรธรรมชาติภายใต้เงื่อนไข (โซน C) จะต้องขออนุญาตใช้พื้นที่ป่าตามมาตรา 19 ก่อน จึงจะสามารถดำเนินการได้

เอกสารอ้างอิง

บทที่ 1

- คณะกรรมการจัดทำปทานุกรมปฐพีวิทยา. 2551. **ปทานุกรมปฐพีวิทยา**. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- FAO. 1974. **A Land Capability Appraisal Indonesia: Interim Report**. (AGL/INS), Rome.
- _____. 1993. **Guidelines for Land Use Planning**. Rome.
- ADB. 2012. **The State of Pacific Towns and Cities: Urbanization in ADB's Pacific Developing Member Countries**. Mandaluyong City, Philippines.
- NRC. 1975. **Land Use Planning**. The National Academies of Sciences, Engineering, and Medicine, Washington, D.C.
- Vink, A.P.A. 1975. **Land Use in Advancing Agriculture**. Springer-Verlag Berlin Heidelberg.

บทที่ 2

- กรมการปกครอง. 2564. **ข้อมูลจำนวนประชากรและบ้าน (ณ เดือนมกราคม พ.ศ. 2564)**. กระทรวงมหาดไทย. ไฟล์ข้อมูล.
- กรมการพัฒนาชุมชน. 2562. **รายได้-รายจ่ายต่อครัวเรือน ตำบลปางมะผ้า ปี 2562**. ไฟล์ข้อมูล.
- กรมพัฒนาที่ดิน. 2563. **หมอดินอาสาตำบลปางมะผ้า ปี 2563**. ไฟล์ข้อมูล.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2564. **จำนวนครัวเรือนเกษตรกร ปี 2564**. ไฟล์ข้อมูล.
- กรมอุตุนิยมวิทยา. 2562. **ภูมิอากาศจังหวัดแม่ฮ่องสอน**. กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. แหล่งที่มา: <http://climate.tmd.go.th/data/province/เหนือ/ภูมิอากาศแม่ฮ่องสอน.pdf>, 24 ธันวาคม 2562.
- _____. 2562. **สถิติภูมิอากาศในคาบ 30 ปี (ปี 2532-2562)**. กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. ไฟล์ข้อมูล.
- กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน. 2561. **ข้อมูลสภาพการใช้ที่ดินจังหวัดแม่ฮ่องสอน**. ไฟล์ข้อมูล.
- องค์การบริหารส่วนตำบลปางมะผ้า. 2562. **แผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี (พ.ศ. 2561-2564)**. องค์การบริหารส่วนตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน. ไฟล์ข้อมูล.

บทที่ 3

กรมทรัพยากรน้ำบาดาล. 2563. **ข้อมูลบ่อน้ำบาดาล**. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. ไฟล์ข้อมูล.

กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน กรมพัฒนาที่ดิน. 2562. **ข้อมูลทรัพยากรดิน**. ไฟล์ข้อมูล.

กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน. 2561. **แผนที่สภาพการใช้ที่ดิน มาตรฐาน 1:25,000 (Shapefile)**.

กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

บทที่ 5

ศันสนีย์ อรัญวาสน์ และคำรณ ไทรพิภ. 2542. **คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดิน สำหรับการวางแผนการใช้ที่ดิน ระดับตำบลและระดับจังหวัด**.

บทที่ 6

กลุ่มงานบริหารยุทธศาสตร์ กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 กลุ่มยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคเหนือ.

2561. **แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 พ.ศ.2561-2565**. ไฟล์ข้อมูล.

คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2550. **การประยุกต์ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียง**. ไฟล์ข้อมูล.

สถานีพัฒนาที่ดินพะเยา. 2562. **แผนการใช้ที่ดินตำบลบ้านต้า อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา พ.ศ. 2562**. ไฟล์ข้อมูล.

ภาคผนวกที่ 1

นโยบายของรัฐในการอนุญาตให้ราษฎรอยู่อาศัยและทำกินในพื้นที่ป่าไม้

นโยบายของรัฐในกรณีนี้เป็นไปตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี ดังนี้

- (1) พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562
- (2) พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2562
- (3) มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 30 มิถุนายน 2541
- (4) มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 26 พฤศจิกายน 2561

โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562¹

พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562 ได้กำหนดให้มีการช่วยเหลือประชาชนที่ทำกินอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติ ตามบทบัญญัติมาตรา 64 ดังนี้

มาตรา 64 ให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช สืบสวนการถือครองที่ดินของประชาชนที่อยู่อาศัยหรือทำกินในอุทยานแห่งชาติแต่ละแห่งให้แล้วเสร็จภายในสองร้อยสี่สิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

เมื่อพ้นระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง และรัฐบาลมีแผนงานหรือนโยบายในการช่วยเหลือประชาชนที่ไม่มีที่ดินทำกินและได้อยู่อาศัยหรือทำกินในอุทยานแห่งชาติที่มีการประกาศกำหนดมาก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการจัดทำโครงการเกี่ยวกับการอนุรักษ์และดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติภายในอุทยานแห่งชาติโดยมิได้สิทธิในที่ดินนั้น เสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อความเห็นชอบ โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

พระราชกฤษฎีกาตามวรรคสองต้องมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือบุคคลที่ไม่มีที่ดินทำกินและได้อยู่อาศัยหรือทำกินในอุทยานแห่งชาติ ภายใต้กรอบมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 เรื่อง การแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ หรือตามคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 66/2557 เรื่อง เพิ่มเติมหน่วยงานสำหรับการปราบปราม หยุดยั้งการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ และนโยบายการปฏิบัติงานเป็นการชั่วคราวในสถานการณ์ปัจจุบัน ลงวันที่ 17 มิถุนายน พุทธศักราช 2557 โดยต้องจัดให้มีแผนที่แสดงแนวเขตโครงการที่จะดำเนินการซึ่งจัดทำด้วยระบบภูมิสารสนเทศ หรือระบบอื่นซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกันแนบท้ายพระราชกฤษฎีกา และมีระยะเวลาการบังคับใช้คราวละไม่เกินสี่ปี และอย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การพิจารณาและคุณสมบัติของบุคคลที่อยู่อาศัยหรือทำกินภายใต้โครงการที่จะดำเนินการ หน้าที่ของบุคคลที่อยู่อาศัยหรือทำกินในการอนุรักษ์ ป่าไม้ ดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ ระบบนิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพภายในเขตพื้นที่ดำเนินโครงการ หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการอยู่อาศัยหรือทำกิน และการสิ้นสุดการอยู่อาศัยหรือทำกิน และมาตรการในการกำกับดูแล การติดตาม และการประเมินผลการดำเนินโครงการ

¹ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 71ก ลงวันที่ 29 พฤษภาคม 2562

ในกรณีบุคคลที่อยู่อาศัยหรือทำกินได้ครอบครองที่ดิน ก่อสร้าง แผ้วถาง หรือทำด้วยประการใดๆ ให้เสื่อมสภาพหรือเปลี่ยนแปลงสภาพพื้นที่ไปจากเดิม เก็บหา นำออกไปทำด้วยประการใดๆ ให้เป็นอันตราย หรือทำให้เสื่อมสภาพ ซึ่งไม้ ดิน หิน กรวด ทราย แร่ ปิโตรเลียม หรือทรัพยากรธรรมชาติอื่น หรือกระทำการอื่นใดอันส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ ความหลากหลายทางชีวภาพ หรือทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือนำหรือปล่อยสัตว์ ในเขตพื้นที่โครงการตามพระราชกฤษฎีกาที่ตราขึ้นตามมาตรา ๑๒๑ หากการกระทำดังกล่าวเป็นไปเพื่อการดำรงชีพอย่างเป็นปกติสุข และได้ปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการแล้ว ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ

(2) พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2562 ²

พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2562 ได้กำหนดให้ช่วยเหลือประชาชนที่ทำกินอยู่ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่า ตามความในบทบัญญัติมาตรา 121 ดังนี้

มาตรา 121 ให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชสำรวจการถือครองที่ดินของประชาชนที่อยู่อาศัยหรือทำกินในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่าแต่ละแห่งให้แล้วเสร็จภายในสองร้อยสี่สิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

เมื่อพ้นระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง และรัฐบาลมีแผนงานหรือนโยบายในการช่วยเหลือประชาชนที่ไม่มีที่ดินทำกินและได้อยู่อาศัยหรือทำกินในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่าที่มีการประกาศกำหนดมาก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการจัดทำโครงการเกี่ยวกับการอนุรักษ์และดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติภายในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่าโดยมิได้สิทธิในที่ดินนั้น เสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อให้ความเห็นชอบ โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

พระราชกฤษฎีกาตามวรรคสองต้องมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือบุคคลที่ไม่มีที่ดินทำกินและได้อยู่อาศัยหรือทำกินในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่า ภายใต้กรอบเวลาตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 เรื่อง การแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ หรือตามคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 66/2557 เรื่อง เพิ่มเติมหน่วยงานสำหรับการปราบปราม หยุดยั้งการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้และนโยบายการปฏิบัติงานเป็นการชั่วคราวในสภาวะการณ์ปัจจุบัน ลงวันที่ 17 มิถุนายน พุทธศักราช 2557 โดยต้องจัดให้มีแผนที่แสดงแนวเขตโครงการที่จะดำเนินการแนบท้ายพระราชกฤษฎีกาและมีระยะเวลาบังคับใช้ชั่วคราวไม่เกินยี่สิบปี และอย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การพิจารณาและคุณสมบัติของบุคคลที่อยู่อาศัยหรือทำกินในชุมชนภายใต้โครงการที่จะดำเนินการ หน้าที่ของบุคคลที่อยู่อาศัยหรือทำกินในชุมชนในการอนุรักษ์ ป่า พืช ดูแลรักษา สัตว์ป่า ทรัพยากรธรรมชาติ ระบบนิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพภายในเขตพื้นที่ดำเนินโครงการ หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการอยู่อาศัยหรือทำกิน และการสิ้นสุดการอยู่อาศัยหรือทำกินและมาตรการในการกำกับดูแล การติดตาม และการประเมินผลการดำเนินโครงการ

² ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 71ก ลงวันที่ 29 พฤษภาคม 2562

ในกรณีบุคคลที่อยู่อาศัยหรือทำกินได้ครอบครองที่ดิน ก่อสร้าง แผ้วถาง หรือกระทำด้วยประการใดๆ ให้เสื่อมสภาพหรือเปลี่ยนแปลง สภาพพื้นที่ไปจากเดิม เก็บหา นำออกไป กระทำด้วยประการใดๆ ให้เป็นอันตราย หรือทำให้เสื่อมสภาพ ซึ่งสัตว์ป่า ไม้ ดิน หิน กรวด ทราย แร่ ปิโตรเลียม หรือทรัพยากรธรรมชาติอื่น หรือกระทำการอื่นใดอันส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ระบบนิเวศน์ หรือความหลากหลายทางชีวภาพ หรือนำหรือปล่อยสัตว์ในเขตพื้นที่โครงการตามพระราชกฤษฎีกาที่ตราขึ้นตามมาตรา นี้ หากการกระทำดังกล่าวเป็นไปเพื่อการดำรงชีพอย่างเป็นปกติธุระ และได้ปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการแล้ว ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ

(3) มติคณะรัฐมนตรี เรื่องการแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ วันที่ 30 มิถุนายน 2541

คณะรัฐมนตรีเห็นชอบการแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ ตามมติคณะกรรมการนโยบายป่าไม้แห่งชาติ ดังนี้

1. คณะกรรมการนโยบายป่าไม้แห่งชาติได้พิจารณาทบทวนมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้แล้ว มีความเห็นในเรื่องเกี่ยวกับการพิสูจน์การครอบครองที่ดินของราษฎร ให้ใช้ภาพถ่ายทางอากาศเป็นหลักร่วมกับหลักฐานอื่น และการกำหนดมาตรการการอยู่อาศัยในพื้นที่ป่าไม้ไม่ให้ขยายพื้นที่เพิ่มเติม มติคณะกรรมการฯ โดยสรุปให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมป่าไม้) พิจารณาปรับปรุงมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ โดยเฉพาะมติคณะรัฐมนตรีวันที่ 17 เมษายน 2540 วันที่ 22 เมษายน 2540 และวันที่ 29 เมษายน 2540 โดยให้ใช้แนวทางมติคณะรัฐมนตรีวันที่ 22 เมษายน 2540 เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาดังกล่าวไว้ในภาพรวมทั้งประเทศเป็นฐานในการปรับปรุงและนำความเห็นของคณะกรรมการนโยบายป่าไม้แห่งชาติไปประกอบการพิจารณาด้วย

2. คณะกรรมการนโยบายป่าไม้แห่งชาติได้ประชุมเมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2541 เกี่ยวกับเรื่อง การแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ มีมติเห็นชอบตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ โดยมีมาตรการและแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าวในพื้นที่ป่าไม้

โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้ เพื่อเป็นการสงวนคุ้มครองป้องกันพื้นที่ป่าไม้ของชาติที่เหลืออยู่ไว้ให้ได้ จึงกำหนดมาตรการและแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าวในพื้นที่ป่าไม้ เป็น 2 ด้าน คือ

1. ด้านการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้

1.1 ป่าสงวนแห่งชาติ

1) พื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร และพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจที่เสื่อมสภาพ กรมป่าไม้ได้มอบพื้นที่ดังกล่าวให้ ส.ป.ก.นำไปดำเนินการปฏิรูปที่ดินตามนโยบายรัฐบาล เมื่อปี พ.ศ. 2536 แล้วตั้งนั้นเพื่อให้นโยบายการปฏิรูปที่ดินของรัฐบาลสัมฤทธิ์ผลจึงให้ดำเนินการดังนี้

(1) ให้กรมป่าไม้ และ ส.ป.ก. ปฏิบัติตามข้อตกลงว่าด้วยแนวทางปฏิบัติในการกันพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติกลับคืนกรมป่าไม้ เมื่อวันที่ 14 กันยายน 2538 โดยเร่งรัดดำเนินการให้แล้วเสร็จทุกป่าโดยเร็ว

(2) พื้นที่ที่ไม่สมควรนำไปปฏิรูปที่ดิน ให้กรมป่าไม้ดำเนินการตามหน้าที่และความรับผิดชอบ และเพื่อเปิดโอกาสให้ราษฎรในพื้นที่ที่มีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ อย่างเป็นรูปธรรม ให้กรมป่าไม้พิจารณาตามความเหมาะสมจัดการพื้นที่ที่มีสภาพป่าแปลงเล็ก แปลงน้อย ในพื้นที่ราบและมีไช้เป็นพื้นที่ที่ควรสงวนรักษาไว้เพื่อคุ้มครองระบบนิเวศ และสภาพแปลงดังกล่าวจะต้องไม่ติดกับป่าผืนใหญ่ โดยร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลท้องที่และ ส.ป.ก. กรณีนี้ ให้พิจารณาจัดทำเป็นพื้นที่ที่ทดลองจัดการเป็นบางแห่งก่อน

(3) ให้ ส.ป.ก. นำผลการปฏิบัติตามบันทึกข้อตกลงไปเร่งรัดกำหนดเขตปฏิรูปที่ดิน เมื่อมีเขตปฏิรูปที่ดินแล้วให้ ส.ป.ก. เร่งรัดดำเนินการต่อไป และให้กำหนดเป็นเงื่อนไขการใช้ที่ดิน ส.ป.ก. ให้ราษฎรปลูกไม้ผลและ/หรือไม้ยืนต้นอย่างน้อยร้อยละ 20 ของเนื้อที่ที่ได้รับ กรณีเป็นพื้นที่ดินที่ติดกับเขตป่าไม้จะต้องปลูกไม้ผลและ/หรือไม้ยืนต้นเป็นแนวกันชน และให้นำเอาวิธีการจัดรูปแปลงที่ดินให้มีขนาดเหมาะสมเพื่อใช้แก้ไขปัญหาเรื่องที่ดินอยู่อาศัย/ทำกินของราษฎรในเขตป่าไม้ด้วย

2) พื้นที่ป่าอนุรักษ์เพิ่มเติมตามผลการจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากร และที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 10 และ 17 มีนาคม 2535 ซึ่งกำหนดไว้ว่าเมื่อดำเนินการในพื้นที่ให้กรมป่าไม้ปรับแนวเขตได้ตามสภาพข้อเท็จจริงและความเหมาะสมในภูมิประเทศ ผลจากการปรับแนวเขตให้ดำเนินการ ดังนี้

(1) บริเวณพื้นที่ที่ปรับออกเป็นพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ หากมีราษฎรอยู่อาศัย/ทำกิน ให้กรมป่าไม้พิจารณาดำเนินการตามความเหมาะสม

(2) พื้นที่ที่ผ่านการตรวจสอบและมีความเหมาะสมที่จะกำหนดไว้เป็นป่าเพื่อการอนุรักษ์ ให้กรมป่าไม้กำหนดเป็นป่าอนุรักษ์ตามกฎหมายตามความเหมาะสมในแต่ละพื้นที่ ทั้งนี้ให้กรมป่าไม้จัดทำแนวเขตที่ชัดเจน และป้องกันดูแลคุ้มครองอย่างเข้มงวด ไม่ให้ราษฎรบุกรุกเข้าไปยึดถือครอบครองอยู่อาศัยทำกิน หากมีการบุกรุกเข้าไปยึดถือครอบครองให้ดำเนินการตามกฎหมายอย่างเฉียบขาด

1.2 ป่าอนุรักษ์ตามกฎหมาย เช่น อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตห้ามล่าสัตว์ป่า และป่าอนุรักษ์ตามมติคณะรัฐมนตรี (พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1, ชั้นที่ 2 และเขตอนุรักษ์ป่าชายเลน)

เนื่องจากเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ได้กำหนดขึ้น เพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ดิน น้ำ พันธุ์พืช และพันธุ์สัตว์ที่มีคุณค่าหายาก เพื่อการป้องกันภัยธรรมชาติ เช่น อุทกภัยและการพังทลายของดิน รวมถึงตลอดถึงเพื่อประโยชน์ด้านการศึกษา วิจัย นันทนาการของประชาชนและความมั่นคงของชาติ ดังนี้

1) ยืนยันนโยบายของรัฐที่จะไม่นำพื้นที่ป่าอนุรักษ์ตามกฎหมาย และป่าอนุรักษ์ตามมติคณะรัฐมนตรีไปดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

2) ให้กรมป่าไม้สำรวจพื้นที่ที่มีการครอบครองให้ชัดเจน และขึ้นทะเบียนผู้ครอบครอง เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลในการจัดการเพื่อการอนุรักษ์และการพัฒนาอย่างยั่งยืน

3) ให้กรมป่าไม้ประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตรวจสอบพิสูจน์การครอบครองที่ดินของราษฎร โดยใช้ภาพถ่ายทางอากาศของกรมแผนที่ทหาร (หากไม่มีให้ใช้ภาพถ่ายดาวเทียม) ซึ่งถ่ายภาพพื้นที่นั้นไว้เป็นครั้งแรกหลังวันสงวนหวงห้ามเป็นพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมายครั้งแรก

ตรวจสอบร่องรอยการทำประโยชน์ต่อเนื่องมาก่อนวันสงวนหวงห้ามเป็นพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมายครั้งแรก และต้องพิจารณาร่วมกับพยานหลักฐานอื่น ซึ่งแสดงว่าได้มีการครอบครองทำประโยชน์ต่อเนื่องมาก่อนวันสงวนหวงห้ามนั้นๆ ด้วย

4) กรณีผลการตรวจพิสูจน์พบว่า ราษฎรอยู่อาศัย/ทำกินมาก่อน ให้กรมป่าไม้จัดทำขอบเขตบริเวณที่อยู่อาศัย/ทำกินให้ชัดเจน ห้ามขยายพื้นที่เพิ่มเติมโดยเด็ดขาด และดำเนินการตามกฎหมายเพื่อให้ราษฎรอยู่อาศัย/ทำกิน ตามความจำเป็นเพื่อการครองชีพ แต่ถ้าเป็นพื้นที่ล่อแหลมคุกคามต่อระบบนิเวศ พื้นที่ที่มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการคุ้มครองดูแลพื้นที่ป่าอนุรักษ์ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี ให้พิจารณาดำเนินการช่วยเหลือราษฎรตามความเหมาะสมเพื่อหาที่อยู่อาศัย/ทำกินแห่งใหม่ หรือดำเนินการเคลื่อนย้ายราษฎรออกจากบริเวณนั้นไปอยู่อาศัย/ทำกินในพื้นที่ที่เหมาะสม โดยในพื้นที่รองรับให้มีการสนับสนุนด้านสาธารณูปโภคการพัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพทั้งในและนอกภาคเกษตรกรรม รวมทั้งพิจารณารับรองสิทธิที่ดินตามระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง พื้นที่ที่ราษฎรได้เคลื่อนย้ายออกไปแล้ว ให้ทำการปลูกฟื้นฟูสภาพป่าต่อไป

5) กรณีผลการตรวจพิสูจน์พบว่า ราษฎรอยู่อาศัย/ทำกินหลังวันประกาศสงวนหวงห้ามเป็นพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมายครั้งแรก ให้กรมป่าไม้พิจารณาดำเนินการ ดังนี้

(1) ให้เคลื่อนย้ายราษฎรออกจากพื้นที่ป่าอนุรักษ์นั้น แล้วทำการปลูกป่าเพื่อฟื้นฟูสภาพสิ่งแวดล้อมการเคลื่อนย้ายราษฎรออกจากพื้นที่ให้เตรียมแผนการรองรับในพื้นที่ที่เหมาะสม โดยสนับสนุนด้านสาธารณูปโภค การพัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพทั้งในและนอกภาคเกษตรกรรม รวมทั้งการพิจารณารับรองสิทธิที่ดินตามระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

(2) หากยังไม่สามารถเคลื่อนย้ายราษฎรออกจากพื้นที่ได้ทันที ให้ดำเนินการควบคุมขอบเขตพื้นที่มิให้ขยายเพิ่มเติมโดยเด็ดขาด และในระหว่างรอการเคลื่อนย้ายให้จัดระเบียบที่อยู่อาศัย/ทำกินให้เพียงพอกับการดำรงชีพ

6) การดำเนินการตาม 4) และ 5) จะต้องกำหนดเงื่อนไขการใช้พื้นที่ให้เป็นไปในรูปแบบของการอนุรักษ์ที่ยั่งยืน เพื่อให้เกิดผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและ/หรือสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด

7) ให้ทุกส่วนราชการที่ดำเนินการพัฒนาพื้นที่สูง ทำการพัฒนาเฉพาะความ ต้องการพื้นฐานในการดำรงชีพ

1.3 พื้นที่อื่นๆ ที่สงวนหรืออนุรักษ์ไว้เพื่อกิจการป่าไม้

กรณีที่มีราษฎรร้องเรียนเสนอปัญหาให้จังหวัดดำเนินการตั้งคณะทำงานตรวจสอบข้อเท็จจริง โดยให้มีทั้งฝ่ายราชการและราษฎรฝ่ายละเท่าๆ กัน การตรวจสอบข้อเท็จจริงให้พิสูจน์การอยู่อาศัยครอบครองทำประโยชน์ในพื้นที่ให้ชัดเจนว่ามีมาก่อนหรือไม่ ราษฎรเดือดร้อนอย่างไร เคยได้รับการช่วยเหลือจากทางราชการมาแล้วหรือไม่ แล้วเสนอมาตรการหรือแนวทางแก้ไขปัญหามาให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาตามมาตรการและแนวทางของแต่ละพื้นที่ที่เป็นปัญหา ทั้งนี้ให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบให้ความเป็นธรรมกับราษฎรให้มากที่สุด

2. ด้านการป้องกันพื้นที่ป่าไม้ และอื่น ๆ

2.1 ถ้ามีการกระทำใดๆ อันเป็นการบุกรุกพื้นที่ป่าใหม่และ/หรือขยายพื้นที่อยู่อาศัย/ทำกินเพิ่มเติม หรือเป็นการทำลาย หรือกระทบกระเทือนต่อการรักษาป่าและ/หรือสิ่งแวดล้อม ให้ดำเนินการตามกฎหมายโดยเฉียบขาด และเพื่อป้องกันมิให้มีการยึดถือครอบครองพื้นที่ให้ผู้มีอำนาจหน้าที่สั่งให้ผู้กระทำผิดออกจากพื้นที่ ทำลาย รื้อถอน และ/หรือดำเนินการอื่นๆ ตามที่กฎหมายกำหนด

2.2 ให้คณะกรรมการนโยบายป่าไม้แห่งชาติกำกับดูแลให้หน่วยงานหรือคณะกรรมการต่างๆ ที่เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ประสานการปฏิบัติกันอย่างสอดคล้องและมีเอกภาพ เพื่อความมีประสิทธิภาพ และสัมฤทธิ์ผลในการป้องกันรักษาทรัพยากรป่าไม้ของชาติ

2.3 ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ร่วมกับกระทรวงมหาดไทย โดยจัดให้องค์กรปกครองท้องถิ่น เช่น อบต.หรือสภาตำบล และชุมชนเข้ามาร่วมดูแลรักษาสภาพป่าไม้มิให้มีการบุกรุกทำลาย หรือกระทำใดๆ อันเป็นการกระทบกระเทือนต่อการรักษาป่าและ/หรือสิ่งแวดล้อม

2.4 ให้กรมป่าไม้ดำเนินการตามแผนการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ระดับพื้นที่ ซึ่งประกอบด้วย แผนงาน 4 ด้าน คือ 1) ด้านการป้องกันพื้นที่ 2) ด้านการควบคุมพื้นที่ 3) ด้านการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และ 4) ด้านการติดตาม ประเมินผลและระบบข้อมูล โดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความร่วมมือดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการจัดการฯ อันจะทำให้การบริหารจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้เป็นไปอย่างเป็นระบบ ยั่งยืน และเกิดความชัดเจนในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่

2.5 ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาดำเนินการแก้ไขปัญหาการออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินที่ออกโดยมิชอบในพื้นที่ป่าไม้ ให้แล้วเสร็จเป็นรูปธรรมโดยเร็ว

2.6 ให้สำนักงบประมาณพิจารณาสนับสนุนงบประมาณแผ่นดินให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินกิจกรรมตามนโยบาย มาตรการและแนวทางแก้ไขปัญหาในแต่ละประเภทพื้นที่ รวมถึงการดำเนินการแผนการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในระดับพื้นที่ตามความจำเป็นและเหมาะสม โดยให้เสนอขอตั้งงบประมาณเป็นปีๆ ไป

(4) มติคณะรัฐมนตรีเรื่อง พื้นที่เป้าหมายและกรอบมาตรการแก้ไขปัญหาการอยู่อาศัยและ ทำกินในพื้นที่ป่าไม้ (ทุกประเภท)

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน 2561 ลงมติว่า

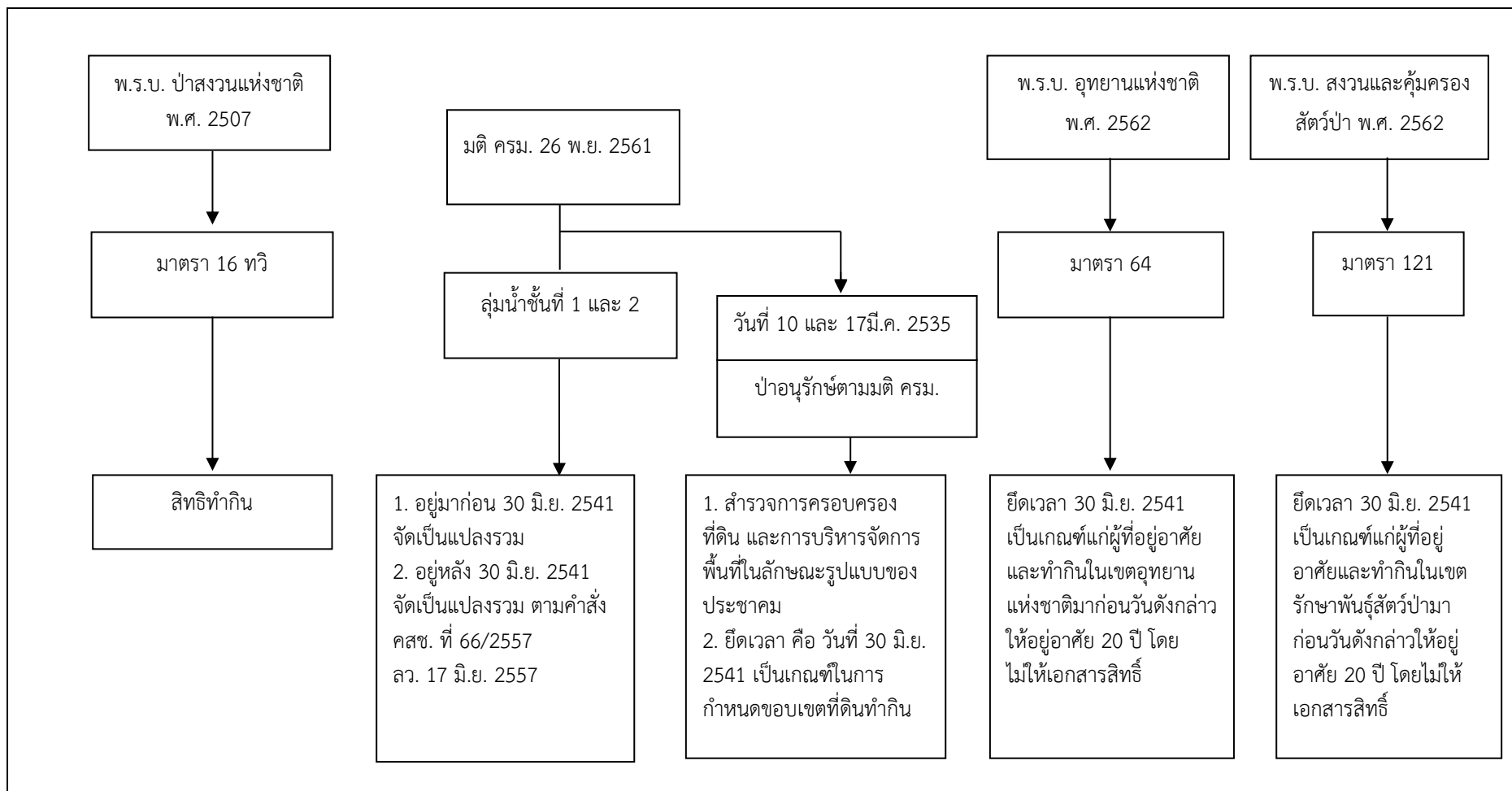
1. เห็นชอบในหลักการตามกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสนอและให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรับความเห็นของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สำนักงบประมาณ และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รวมทั้งข้อสังเกตของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ไปพิจารณาดำเนินการต่อไปด้วย ทั้งนี้ ให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการให้ถูกต้องเป็นไปตามขั้นตอนของกฎหมาย ระเบียบ หลักเกณฑ์ และมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด

2. ในการดำเนินการตามกรอบมาตรการแก้ไขปัญหาคารอยู่อาศัยและทำกินในพื้นที่ป่าไม้ (ทุกประเภท) ให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงมหาดไทย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเร่งดำเนินการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างการรับรู้แก่ประชาชนทั่วไป ประชาชนกลุ่มเป้าหมาย และเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องให้ชัดเจน ถูกต้อง ตรงกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเจตนารมณ์ หลักเกณฑ์ และเงื่อนไขในการจัดสรรที่ดินของแต่ละกลุ่มพื้นที่ รวมทั้งการปฏิบัติตามข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง และสิทธิของผู้ได้รับจัดสรรที่ดิน เพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้งและข้อพิพาทในภายหลัง

3. ให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณา กำหนดมาตรการในการป้องกันและแก้ไขการบุกรุกพื้นที่ป่าให้ชัดเจนและดำเนินการป้องกันและแก้ไข ปัญหาอย่างจริงจังเพื่อไม่ให้มีการบุกรุกพื้นที่ป่าเพิ่มเติมอีก

พื้นที่เป้าหมาย	กรอบมาตรการแก้ไขปัญหา
<p>กลุ่มที่ 1 ชุมชนในเขตป่าสงวนแห่งชาติที่อยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำ ชั้นที่ 3,4 และ 5 ก่อน มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541</p>	อนุญาตให้ถูกต้องตามกฎหมาย โดยโครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนตามนโยบาย รัฐบาล (คทช.)
<p>กลุ่มที่ 2 ชุมชนในเขตป่าสงวนแห่งชาติที่อยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำ ชั้นที่ 3,4 และ 5 หลัง มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 และต้องปฏิบัติตาม คำสั่งคณะกรรมการความสงบแห่งชาติ ที่ 66/2557 ลง วันที่ 17 มิถุนายน 2557</p>	อนุญาตให้อยู่อาศัยและทำกินแบบแปลงรวม โดยออกแบบการใช้พื้นที่ร่วมกัน ระหว่างชุมชน และหน่วยงานรัฐ โดยชุมชนต้องดูแลรักษาและใช้ประโยชน์พื้นที่ใน ลักษณะที่เกื้อกูลต่อการอนุรักษ์ ตามที่กำหนดร่วมกัน
<p>กลุ่มที่ 3 ชุมชนในเขตป่าสงวนแห่งชาติที่อยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำ ชั้นที่ 1 และ 2 - ก่อน มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 - หลัง มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541และต้องปฏิบัติตามคำสั่งคณะกรรมการความสงบ แห่งชาติ ที่66/2557 ลงวันที่ 17 มิถุนายน 2557</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1.จัดระเบียบการใช้ที่ดินทำกิน และรับรองการอยู่อาศัยทำกินในลักษณะแปลงรวม 2.กำกับควบคุมจัดการการใช้ที่ดินและป่าไม้ภายใต้การอนุรักษ์และพัฒนาอย่าง ยั่งยืน ห้ามบุกรุกขยายพื้นที่ 3.ฟื้นฟูสภาพป่าในรูปแบบการมีส่วนร่วม ส่งเสริมราษฎรปลูกป่า 3 อย่าง 4.ใช้มาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำ ควบคุมผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมลดการชะล้าง พังทลาย <p>วางแผนร่วมกับราษฎรและกรรมการหมู่บ้าน ประชาคม/ออกแบบ/คัดเลือกพันธุ์ไม้ ตามแนวพระราชดำริปลูกป่า 3 อย่าง เพื่อฟื้นฟูสภาพป่าโดยกรมป่าไม้จัดหาพันธุ์ไม้ และให้ราษฎรเป็นผู้ดูแลต้นไม้ที่ปลูกและราษฎรใช้ประโยชน์ที่ดินในระหว่างแถว ของต้นไม้ได้ โดยราษฎรจะได้รับประโยชน์ที่ดินในระหว่างแถวของต้นไม้ได้ โดย ราษฎรจะได้รับประโยชน์จากการเก็บเกี่ยวผลผลิตจากไม้ที่ปลูกและพืชพื้นล่างด้วย</p>
<p>กลุ่มที่ 4 ชุมชนที่อยู่ในเขตป่าอนุรักษ์ - ก่อน มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 - หลัง มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541</p>	<p>แนวทางการแก้ไขปัญหาดินของราษฎรในเขตป่าอนุรักษ์</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. หลักการจัดการพื้นที่ เพื่อให้คงเจตนารมณ์ของการกำหนดกฎหมายเกี่ยวกับพื้นที่ ป่าเพื่อการอนุรักษ์ ชุมชนที่จะได้รับการพิจารณาต้องเป็นชุมชนที่อาศัยอยู่เดิม ไม่มี การจัดที่ดินให้แก่บุคคลภายนอกพื้นที่ที่มีการกำหนดขอบเขตพื้นที่ทำกินที่เป็นที่ ยอมรับร่วมกัน และเป็นการใช้สิทธิทำกินมีให้เอกสารสิทธิ 2. แนวทางการจัดการพื้นที่ ประกอบด้วย 2 ขั้นตอนหลัก คือ การสำรวจการ ครอบครองที่ดิน และการบริหารจัดการพื้นที่ เพื่อให้ได้ข้อตกลงแนวเขตบริหารเพื่อ การอนุรักษ์ ที่เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายในรูปแบบของการประชาคมของชุมชน โดย มีคณะกรรมการ/คณะทำงาน ที่แต่งตั้งโดยผู้ว่าราชการจังหวัด ดำเนินการ 2 ระดับ คือ

	<p>2.1 คณะทำงานสำรวจการครอบครองที่ดินระดับพื้นที่ เพื่อร่วมกับชุมชนในการสำรวจและบริหารจัดการพื้นที่ร่วมกัน</p> <p>2.2 คณะกรรมการพิจารณาผลการสำรวจการครอบครองที่ดินระดับกับบริหารพื้นที่อนุรักษ์ หรือสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์สาขาเพื่อตรวจสอบผลการดำเนินการและแก้ไขปัญหากจากผลการดำเนินงานของคณะทำงานฯ ระดับพื้นที่ โดยนำผลการสำรวจตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 และการตรวจสอบผู้ครอบครองที่เป็นผู้ยากไร้ ผู้ที่มีรายได้น้อย และผู้ไร้ที่ดินทำกิน ซึ่งได้อาศัยอยู่ในพื้นที่เดิมนั้นๆ คำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 66/2547 มาตรวจสอบร่วมกับราษฎร เพื่อจัดระเบียบการครอบครองที่ดิน และกำหนดให้เป็นเขตบริหารเพื่อการอนุรักษ์</p> <p>3.การดำเนินการดังกล่าวเป็นการเตรียมความพร้อมของชุมชนในการพิจารณาอนุญาต เมื่อร่างพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติพ.ศ. และร่างพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ..... ได้รับการพิจารณาเห็นชอบและมีผลใช้บังคับแล้ว โดยสามารถนำแนวเขตบริหารเพื่อการอนุรักษ์ มาจัดทำเป็นโครงการ/แผนงานเพื่อนำเสนอขออนุญาตใช้พื้นที่ได้ตามกฎหมายต่อไป</p>
<p>กลุ่มที่ 5 ชุมชนในพื้นที่ป่าชายเลน -พื้นที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และพื้นที่เกษตรกรรม - พื้นที่เมืองและสิ่งก่อสร้างถาวร</p>	<p>1. <u>กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง</u></p> <p>1.1ดำเนินการจัดทำเขตการใช้ประโยชน์พื้นที่ป่าชายเลน พร้อมทั้งกับพื้นที่ดินส่วนที่อยู่ห่างจากทะเลไม่น้อยกว่า 100 เมตร และพื้นที่ที่อยู่ห่างจากริมคลองไม่น้อยกว่า 20 เมตร เพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลน</p> <p>1.2ปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบ มติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับป่าชายเลน โดยให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหรือกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ดำเนินการกำหนดอัตราและเรียกเก็บค่าใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าชายเลนในกรณีต่างๆ</p> <p>1.3 เสนอและรับฟังข้อคิดเห็นของคณะอนุกรรมการบูรณาการด้านบริหารจัดการทรัพยากรป่าชายเลนและป่าชายหาด</p> <p>2. <u>คณะทำงานสำรวจการครอบครองที่ดินระดับพื้นที่</u></p> <p>2.1 จัดประชุมชี้แจงราษฎรในพื้นที่เป้าหมายให้ทราบและเข้าใจวัตถุประสงค์ และแนวทางการดำเนินงานให้มีความถูกต้องตรงกันก่อนจะมีการดำเนินการขั้นตอนต่อไป</p> <p>2.2 สำรวจ ตรวจสอบและจัดทำแผนผัง การใช้ประโยชน์ที่ดินรายแปลง</p> <p>2.3 จัดทำขอบเขต แผนผัง บริเวณที่ยังคงสภาพเป็นป่าชายเลน</p> <p>3. <u>คณะกรรมการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลนที่มีการครอบครองทำประโยชน์</u></p> <p>3.1 จัดทำแผนบริหารจัดการและโครงการเพื่อการอนุญาต</p> <p>3.2 รับฟังความคิดเห็นของคณะอนุกรรมการบูรณาการด้านบริหารจัดการทรัพยากรป่าชายเลนและป่าชายหาดและนำเสนอต่อคณะกรรมการนโยบายและแผนบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งแห่งชาติ</p> <p>3.3 นำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อขอความเห็นชอบและยกเว้นมติคณะรัฐมนตรี</p> <p>3.4 กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งดำเนินการอนุญาตตามแผนบริหารจัดการพื้นที่และหลักเกณฑ์ที่ผ่านความเห็นชอบของคณะอนุกรรมการบูรณาการด้านบริหารจัดการทรัพยากรป่าชายเลน และป่าชายหาด และคณะกรรมการนโยบายและแผนบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งแห่งชาติ</p>

รูปผนวกที่ 1-1 นโยบายของรัฐในการอนุญาตให้ราษฎรอยู่อาศัยและทำกินในพื้นที่ป่าไม้

คณะผู้จัดทำ

นายวิโรจน์	บรรเจิดฤทธิ
นางณัฐพิมล	จันทร์ก้อง
นางสาวทัญญูตา	ไพโรจน์
นายกิตติพงศ์	ทิมแป็น
นางสาวจรรยาพร	ชาวขัด

สถานีพัฒนาที่ดินแม่ฮ่องสอน
104 ม.3 ต.ปางหมู อ.เมือง จ.แม่ฮ่องสอน 58000
โทรศัพท์ 053-611-853 E-mail : msn01@ldd.go.th

